

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΩΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΛΙΓΑΙΩΝ

381

Σταύρος Μάκης 750
Γεώργιος Λευτέρης 550
Αντώνιος Ζέρβας 7050

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

Εθνική Λαογραφία

Γ. ΜΕΓΑ, Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ, Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ap.Elo.45115

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

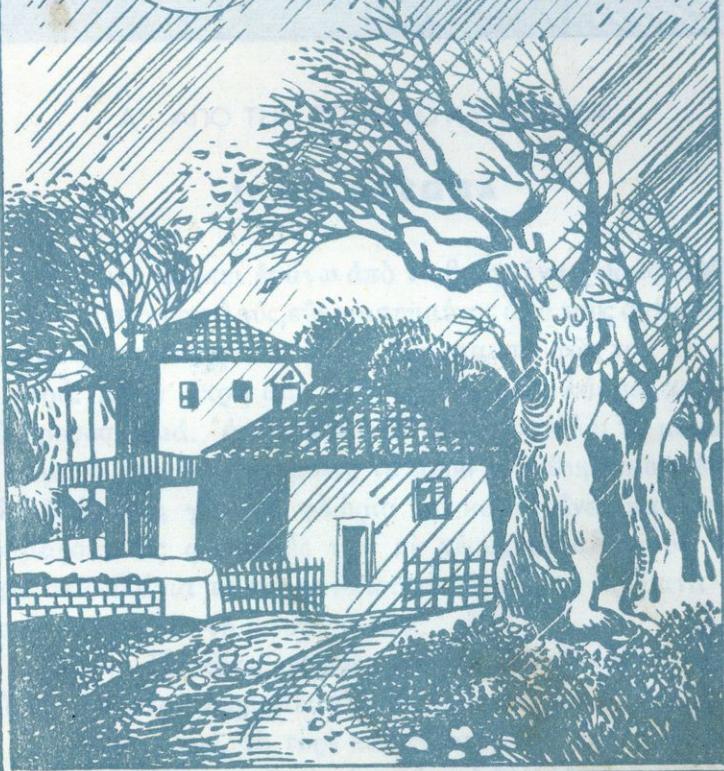

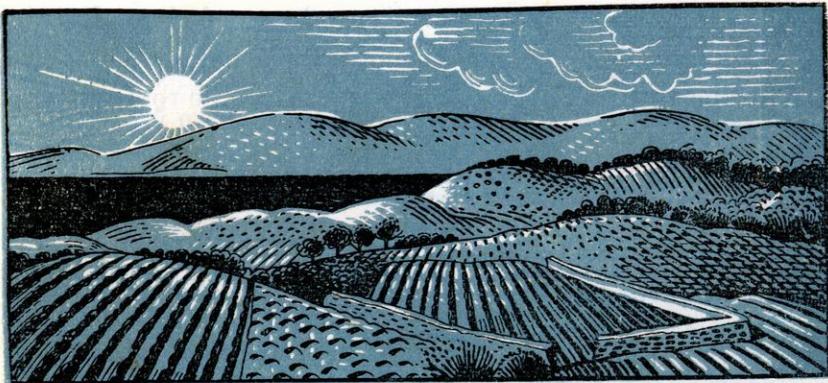
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1958

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

и отчий зем

ΤΟΣ ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Χ' ο ήλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χα-
μογελάει ώστε βασιλεύει, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους
του. Ιτά φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολ-
λὴ χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ
μιὰ δροσοσταλιά. Ἀγνάντια ἡ θάλασσα στέλλει τὴν μυρωμέ-
νη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα
στὴν ἀπέραντη γαλήνη φλώρια καὶ καρδερῖνες καὶ σπίνοι
δοκιμάζουν τὶς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ
πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ
βοσκὴ καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ο κυριο - Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρῆ καὶ τὸ ντορῆ
καὶ μὲ τ' ἀλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του
μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμπάει
στὴ φίξα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ δλα τὰ χρειαζούμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ παλιὰ σημάδια τῶν
αὐλακιῶν μεσ' στὸ χωράφι. Μὰ πρὸν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του,

βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ ποιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ώστα κάποιο γνώριμο νὰ βλέπῃ υψηλὰ στὴ γαλάξια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές:

— Εύλογημένη ἡ χρονιά!...

Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸς παλάμες του τὸς ζοξιασμένες ἀπὸ τὴν δουλειά, πιάνει γερὰ τὸ ἀλέτοι ἀπὸ τὴν χειρολάβα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— "Αἴντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα. /

XΑρχίζει τὸ δργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴν χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἴδρωτα τὸ μέτωπο τοῦ κυροῦ - Πανάγου λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ώσταν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στὸ δργωμα ἔξοδεύουν ὅλη τὴν δύναμι των.

XΑγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἔξωμάχο καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παράξενα στὰ μάτια μου. **X**Ολα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά τοῦ. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, ποὺ περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα. Μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, ποὺ βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο διέρρει ἔξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος.

"Ο ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ διὰ πρωΐνος ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τὸ ἀνοικτό του στῆθος καὶ χαιδεύει τὸ κορμί του, κορμὶ σφικτὸ ώσταν τὸ πουργάρι. Τὰ μάτια του ἔγειλιοῦνται ἀπὸ τὴν χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξινθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαρούνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του.

— "Αἴντε, ψαρῆ μου. "Ελα, ντορῆ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντειο πεῦκο. Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιό του θὰ ἔσται δρῶσῃ, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρῃ. Θὰ ἔχῃ γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορά. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλᾶ, νομίζοντας πὼς τὸν καλημέρι.

XΜὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτό, ποὺ ἔκαμα. Ἡτο κάτι ὀνότερο· ἡθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμό μου στὸ γέρο ἔξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.**X1**

Κατὰ Σπ. Μελάν

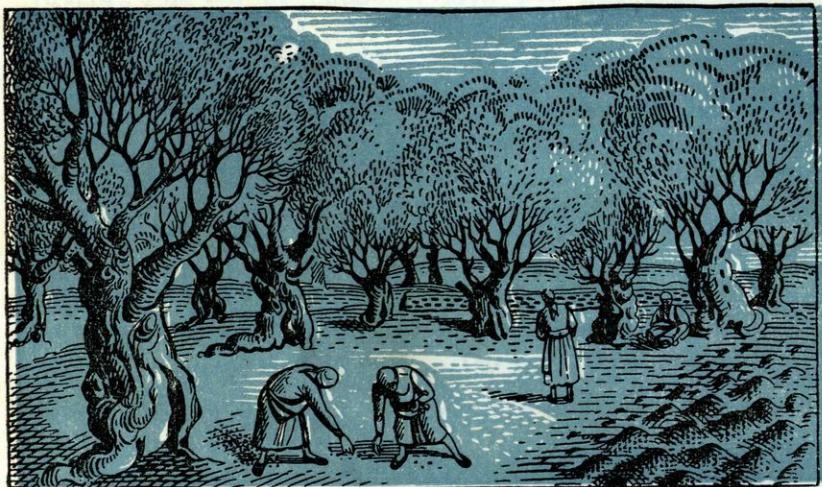

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

* Άμπελι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς,
σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις; **¶¶.**
Μὲ χάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω. **Υ**

— Μὴ μὲ πουλεῖς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιοὺς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψε με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικό

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. **Π**ᾶνε, ἐπέρασαν πιὰ τὰ ὀπωρικά. Ο τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. **Τ**ὰ νέα κρασιὰ βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. **Ο**ἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνὲς καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιά των ώσταν ἀπολιθωμένα ἔηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἔκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ἔηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἄγρους. **Μ**ὲ τὰ πρωτοβρόχια ἐμπήκε « τὸ μικρὸ καλοκαιράκι ». **Λ**άμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια δλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἄνοιξι τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἀγίου Δημητρίου τὰ ἄνθη, στολίζουν τὸν μῆνα Ὁκτώβριο, τὸν Ἀδημητρίου, ἡ πέμπτη τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς τρεῖς Ιεράρχας. Καὶ ὁ παπα-Οἰκονόμος τῆς Πανα-

γίας τὸν ἡκολούθησε ἀμέσως, ώσταν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ
ῶρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα, ποὺ ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εὔρισκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ ὡς ησιωτοπούλες παίρνουν στοὺς ὄμοις των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλὲς μᾶς στοὺς ἔλαιωνες.

X Στὸν ἔλαιωνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀϊδημητρίη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. **X** Εκεῖ τραγούδια καὶ χαρά, ἐκεὶ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεὶ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». **X** Εκεῖ καὶ ὁ γέρο - Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

X Χωμένος στοὺς ἔλαιωνές του μὲ τὶς ἐργάτρες του μείνει ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἔλιές, ποὺ ἐπεσαν καταγῆς. **X** Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καΐκι τοῦ καπετάνη Νικόλα τοῦ Παυλάκη. **XI**

X Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο - Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ σταχτιὰ μουστάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά.

Τὴν ἵδια ὥρα ἡ κυρὰ - Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἔτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, ποὺ ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο - Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριώτισσας.

—^τΑ, κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο - Δῆμος τὶς ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωηρὴ καὶ ἀντηγεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

—^τΑ, κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια.

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ώσταν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποδοῦν. Μιὰ - μιὰ μαζεύουν τὶς ἔλιες γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Ἀπ' τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρος Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιὰ στὰ ζῷα του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του, νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖο του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἔνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἔλιες, ποὺ ἐσκόρπισαν μαυριά τ' ἀνεμοβρόχια.

— Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἔλια, ποὺ ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴν χαρά τους καὶ ἀπὸ τὴν χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ἔναντι γέλει :

— Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πάτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

“Ολος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴν χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Οταν περάσῃ ἡ ἔβδομάδα τοῦ ἐλαιώνα, ώσπου νὰ φυσήῃ πάλι νέος βροιᾶς καὶ νὰ φέξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ « δεύτερο χέρι », ἀρχίζουν τότε τὰ ὅμορφα βράδια τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὠσὰν κλωσσα.

Σχίζεις ἀπὸ δαρδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἔκει κοντά οἱ νησιωτοπούλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια της ἵσια ἀπλωμένα, βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια της καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμώνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο - Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἔτοιμασε γιὰ τὶς ἐργάτριές του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα καὶ χρειάζονται γι' αὐτὸ πολλὰ νυκτέρια. Βιάζεται νὰ ἐτοιμάσῃ γρήγορα τὸν καρπὸ γιὰ τοὺς μύλους, ποὺ ἔχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ φέμα, νὰ μὴν κάθωνται τώρα μὲ τὰ πολλὰ νερά. Καὶ ἡ κυρὰ Δήμαινα ἐτοιμάζει νὰ προσφέρῃ σὲ δλους ἀπὸ τὸ ὄρατο πετιμένι, ποὺ ἔκαμε τὸν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα καὶ μὲ τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἵσια καὶ παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κτυποῦν ἔνα-ἔνα μὲ δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καὶ πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτρινοι ὥσταν κόκκοι κεχριμπαριοῦ μὲ ἔνα μοναχὰ λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία μὲ τοὺς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἔξακολουθεῖ ἔως τὰ μεσάνυκτα, ὅσπου νὰ λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς καὶ πέραν ἀκόμη. Γιατὶ οἱ ἴστορίες καὶ τὰ παραμύθια τοῦ γέρο-Δήμου δὲν τελειώνουν τόσον γρήγορα καὶ κάμνουν τὰ κορίτσια νὰ γελοῦν μὲ τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξὺ ἐφύσηξε πάλι ὁ βροιᾶς καὶ ἔρριξε καταγῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καὶ πάλιν οἱ ἐργάτριες μὲ τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες νὰ συνάξουν τὸν καρπό, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὸιν βραδιάσῃ, σειρὰ ὄλοκληρη ἀπὸ ζῆρα φορτωμένα κατεβαίνει τὸν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο-Δήμου τὰ μουλάρια, ποὺ κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καὶ βιάζονται τὰ ζῆρα ἀγκυμαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ νὰ πέσουν, ἐκεῖ νὰ σταθοῦν, ὥσταν μεθυσμένα. Καταϊδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καὶ ἡχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμό των καὶ πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιατῶν, ποὺ βιάζονται νὰ φθάσουν στὸ χωριό, νὰ κουβαλήσουν τὸν ἐλαιόκαρπο, μὴν ἔμπη ὁ Σποριᾶς μὲ ἀνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Είμαι τοῦ ἥλιου θυγατέρα,
ἡ πιὸ ἀπ' ὅλες χαῖδευτή·
χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸν τὸν κόσμο μὲ κρατεῖ. **X**
Οσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ἔητε. **X**
Είμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη! **X1**

Οπου κι ἄν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ῶς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βφίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή. **X**
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι' είμαι γεμάτη προκοπή.
Είμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη! **1**

Φρίκη, ἐρημιά, νερό, σκοτάδι
τὴ γῆ τὴ ὕψαν μιὰ φορά.

Ἐμὲ ζωῆς φέρει σημάδι
στὸ Νῶε ἡ περιστερά.

Ολης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.

Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

Ἐδῶ στὸν ἥσκιό μου ἀποκάτου
ἥλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπαυθῆ·
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκειὰ λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.

Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στὴ οίζα μου χυθῆ.

Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

Καὶ φῶς πραότατο χαρίζω
ἔγω στὴν ἄγρια τὴν νυκτιά.

Τὸν πλοῦτο πιὰ δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.

Κι ἀν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
θὰ φέγγω μπρὸς στὴν Παναγιά.

Εἴμαι ἡ ἐλιὰ ἡ τιμημένη !

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Κωστής Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

✗ Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του·
ποιός τὶς ἀρνιέται, ποιός λέγει « ὅχι »;
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ Ἀϊ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι. ✗

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλά
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν, καθάριο μάλαμα,
ποὺ τό κοψαν κωνσταντινᾶτα. 1

✗ Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβιόλοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμάτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια. 2 ✗ 3

Χ Ο πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ἔφυλλος, ἀνδρειεύει,
τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει. Χ2

Τ' ὕδιμο κούμαρο ὄλοκόκκινο
τὰ πράσινα κλαδιὰ ματώνει.
Χρυσῆ ἡ σταρήθρα στὰ μεσούρανα
χορταίνει φῶς καὶ ἔφαντώνει.

Τῶν θυμαριῶν τὰ ἔηροκλώναρα
πρώιμα πρασινοφυλλιάζουν
καὶ τὴν σοδειὰ ἀπ' τὶς ἀποθῆκές τους
βρεγμένη τὰ μυρμήγκια λιάζουν.

Στὸ κυπαρίσσι, κάθε ἀπόβραδο,
ποὺ τό χουν πύργο καὶ παλάτι,
φωνάζουν οἱ σπουργῖτες, τρώγονται,
ποιός ναῦρη πιὸ ζεστὸ κρεβάτι.

» Φευγῆτα χελιδόνια »

Γεώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1.—Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν ἀετό μου, εἶπε ὁ Νίκος στὴν ἀδελφούλα του, ἀφοῦ προσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε.

‘Ο ἀετὸς ἐσεργόνταν ἐπάνω στὴ γῆ.

XΗ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν ἀετό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ἀφῆσε νὰ πετάξῃ.**X**Άλλὰ ὁ Νίκος δὲν ἐπόρλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.**X2**

— ‘Αδέξια ποὺ εἰσαι, καημένη ! εἶπε ὁ Νίκος.

— Σ’ αὐτὸ δὲν πταίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ίδικό σου, ποὺ δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφῆκα τὸν ἀετό.

— Προσπαθῆστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θειός των, ποὺ ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ παρακολουθοῦσε τὸ παιγνίδι τῶν παιδιῶν.

2. Η Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἐκράτησε

νύψηλά. Τὴ φορὰ δμως αὐτὴ δ Νίκος ἐβιάσθηκε παρὰ πολὺ.
Ἐτρεξε τόσο ἔξαφνικά, ποὺ ἐτράβηξε τὸν ἀετὸν ἀπότομα
ἀπὸ τὸ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ δ ἀετὸς ἐπεσε φαρδὺς πλα-
τὺς κάτω, δπως καὶ πρῶτα.

— Καὶ τώρα ποιός πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε δ θεῖός των.

Αὐτὴ τὴ φορὰ καὶ οἱ δυδ ἥσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλ-
λὰ ἔνας ἄνεμος δυνατός, ποὺ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάϊ, ἀρπάξε
τὸν ἀετὸν καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι Θάμνους. Ἐκεὶ
ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ δ πτωχὸς ἀετὸς ἐμεινε κρεμα-
σμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεις; εἰπε δ Νίκος. Τὸν ἔρριξε λοξὰ καὶ γι
αὐτὸν ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τὴ μεριά.

— Μά, Νίκο, ἡμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ
κατ' εὐθεῖαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. //

3~~X~~ Ο θεῖός των, δταν εἶδε τὸν ἀετὸν κρεμασμένο, ἐση-
κώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρὰ καὶ τοὺς εἰπε :~~X~~

— Ελάτε, παιδιά. Ἐδῶ δ τόπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ θά-
μνους. Ελάτε νὰ εὔρωμε ἔνα μέρος πιὸ ἀνοικτὸ καὶ τότε
προσπαθῆστε πάλι. ~~X~~

Καὶ ὠδηγήσε τὰ παιδιὰ σ' ἔνα δμαλὸ τόπο, ποὺ ἦτο
καταπράσινος ἀπὸ τὴ γλόνη.

Ἐκεὶ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα
τὸν ἀετὸν καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τὴ στιγμή, ποὺ ἔκαμεν δ
Νίκος νὰ τρέξῃ. Ο ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλά, ωσὰν μπαλόνι καὶ
ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μὰ δ Νίκος χαρούμενος, ποὺ ἔνοιωθε τὸ
σπάγγο νὰ τραβῇ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή, γιὰ νὰ καμα-
ρώσῃ τὸν ἀετό. Ο σπάγγος δμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ
δ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, δ ἀετὸς ἐπεσε πάλι ἐπάνω
στὴ γλόνη. //

4.—"Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσῃς,
εἴπεν ὁ θεῖος. "Ας εἶναι δμως, προσπάθησε πάλι.

—"Οχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετὸς αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἐναν ἀετό, ποὺ δὲν πετᾶ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει:

—~~Χ~~Μπᾶ, Νίκο, θά παρατήσῃς τὸ παιγνίδι σου, υστερα
ἀπὸ τόσους κόπους, ποὺ ἐκάναμε; ~~Τ~~όσο εὔκολα ἀπελπίζεσαι,
ἔπειδὴ σοῦ παρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ
σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι. IX

5. Αὕτη τὴ φορὰ ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα, ώσταν
πτερό. Καὶ δταν ἐτελείωσε δλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε,
κρατῶντας σφικτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ολο χαρὰ
ἐκοίταξε τὸν ἀετό, ποὺ ἐφαινόταν τώρα ώσταν μιὰ μικρὴ
κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ύψηλὰ ποὺ πετᾶ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβῇ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλλογο, ποὺ τραβᾶ τὸ καλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ είχα, θὰ τὸν ἀφηνα δλο. Θὰ
ἔπήγαινε στὰ σύννεφα!

"Αφοῦ ὁ Νίκος διεσκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ὅρκισε
νὰ τυλίγῃ σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο καὶ δταν ἔπεσε ὁ ἀετός,
ἔπρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ή χαρά του ἦτο μεγάλη, δταν
εἶδε, δτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἀν καὶ ἔπετοῦσε τό-
σην ὥρα.

— Θὰ ἔλθωμε, θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσ-
παθήσωμε πάλι.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ "Αγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ἐταξίδευα, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν « Εὐαγγελίστρια », ἔνα δραῖο τρικάταρτο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἥσυχη, ὁ καιρὸς εύνοϊκὸς καὶ ἡ « Εὐαγγελίστρια » ἔσχιζε τὰ νερὰ μὲ τὴ γρηγοράδα, ποὺ δίδουν τὰ πανιά, δταν τὰ φουσκώνη ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο - Μαλέα, δταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ λίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστροπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες δλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαζεύθηκαν τὰ πανιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοιγαν, ώσὰν νὰ ἥθελαν νὰ θουφήξουν τὴν « Εὐαγγελίστρια », πότε τὴν ἐσήκωναν ὑψηλὰ - ὑψηλὰ καὶ τὴν ἔτιναζαν, ώσὰν καρυδόφλουσδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιὰ καὶ στὰ κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὁρμή του, ποὺ σ' ἔνα δυνατὸ τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἡ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῇ. Ἀλλιῶς ἡ « Εὐαγγελίστρια » ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρεψε κανέναν ἀπὸ τοὺς ναῦτες του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καραβιοῦ, ἔνα παιδὶ δρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, ποὺ ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε: **XI**

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῆ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτόπουλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς.

Καί, ὡσὰν νὰ ἥθελε πρῶτα νὰ ἑτοιμασθῇ, κατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπῖνά του.

Δὲν ἐπέρασαν δυὸ λεπτὰ καὶ νά σου πάλι στὸ κατάστρωμα ὁ Νικολῆς. **XII** Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνῃ τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι. **XIII**

XIV Ο ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγενον πότε στὴ μιὰ μεριὰ καὶ πότε στὴν ἄλλη. **XV** Ο Νικολῆς πότε κατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὡς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὡσὰν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά. **XVI**

XVII Εγώ, σὰν εἶδα τὸ παιδὶ ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πὼς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὡσὰν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο: **XVIII**

— **XIX** Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδὶ νὰ ἀνεβῇ ἐπάνω καὶ δὲν ἐπρόσταξες κανένα ἀπὸ τοὺς ναῦτες σου; **XVII**

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γι' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πῶς ἐσκαρφάλωσε ὡσὰν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι; **XVIII**

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδεσε τὰ πόδια του τὸ ἔνα μὲ τ' ἄλλο γῦρο στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ

τὴν ἔδεσε, ἐγλίστρησε μὲν μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστὸς κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

‘Ο καπετάνιος τοῦ ἔργιξε μιὰ λοξὴ ματιά, ποὺ ἐφανέρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

‘Ο μπάρμπα Σταμάτης, διθεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲν καμάρι καὶ οἱ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲν θαυμασμό.

| Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὕδα. Ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμη μὲν τὰ κύματα. Ἐδωκεν διμοσ δ Θεὸς καὶ ἔπεσεν δ ἀνεμος καὶ ἐγαλήνεψεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλησίασα τὸν Νικολῆ.

— Πῶς τὰ κατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβητες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα; Δὲν ἐφοβήθηκες;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

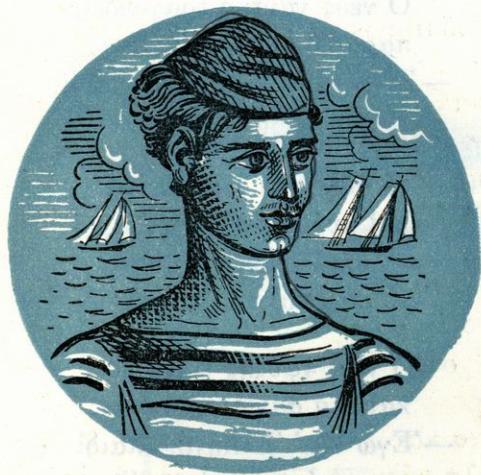
— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὸν ἀνεβῆς, κατέβηκες κάτω στὴν καμπὺνά σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς;

— Α, δχι γι' αὐτό, κύριε. Κατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, ποὺ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν ἔξεινονδσα γιὰ τὸ ταξίδι. Προσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχὴ μοῦ ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτογραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πώς μοῦ ἔλεγε:

| — Μὲ τὴν εὐχὴ μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ τρέξε δπου σὲ προστάζει δ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ σώσῃς τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἴδιαν σου.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

I. A. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει:
— ‘Εγὼ εἰμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

‘Αγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σχίζει καὶ τ’ ἀρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρόν δπου προστάζουν :
— ‘Εγώ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν !

‘Η θάλασσα λυσσομανῆ
καὶ κυματεῖ κι ἀφοίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονῆ,
τὸ σπᾶ καὶ τὸ σκορπίζει.

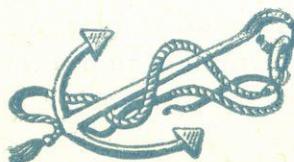
‘Ο νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα δρπάζει :
— ‘Εγώ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει !

Τὸ ἔνα κῦμα τὸν πετᾶ
καὶ τ’ ἄλλο τόνε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾶ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ’ αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει :
— ‘Εγώ εἶμ’ Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει !

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Γεώργιος Βιζηνηρός

Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Η ΣΗΜΑΙΑ

✗ Πάντα κι δπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.✗

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχή.✗

"Οταν ξάφνου σὲ χαιρεύῃ
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῦμα, ποὺ σαλεύει,
μὲ χιονόλευκον ἀφρό.

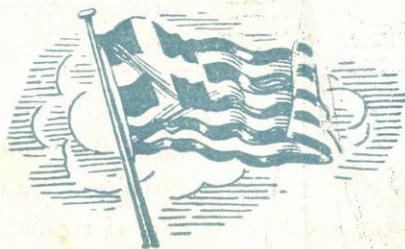
Κι δ Σταυρός, ποὺ λαμπυρίζει
στὴν ψηλή σου κορυφή,
εἴν' δ φάρος ποὺ φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ:
σὰν ἄγια σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀγεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνή:
— Νά σαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή.

«Τὰ πρῶτα βήματα»

Ιωάννης Πολέμης

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

→Φλώρια, καρδερίνες, φλώριαααα !

— Πόσο τὶς δίνεις, βρὲ παιδί, τὶς καρδερίνες;

— Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές καὶ μ' ἔγγυησι.

Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἔξυπνῷ τὸ πρωΐ.

— Δὲν κάνει δψὸ δραχμές ;

— "Αν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη...

→Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ

μου μία. X1

"Ο μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ ἐπλημμύρισαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἔνα δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἔκρατησε λιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἔχαϊδευσε πονετικὰ καὶ τὴν ἔκοιταξε καλὰ καλά, φέροντας τό ἀνήσυχο κεφαλάκι της μροστὰ στὰ μάτια του, ὡσὰν νὰ ηθελε νὰ τῆς εἰπῇ μυστικὰ κάποιο γλυκὸ λόγο. "Υστερα, τινάζοντάς την ἐλεύθερη ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πώς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ γέρια του :

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο ! τὸ εἶδες ἔκει !

Ἴαπό μέσα του ὅμως ἐφαινόταν καταχαρούμενος ὁ παράξενος ἔκεινος ἀνθρωπος. Θὰ ἡμποροῦσε νὰ ὀρκισθῇ κανεὶς, πῶς αὐτό, ποὺ ἔγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαῖο. Ὁ ξένος, χωρὶς ὅλο, εἶχε ἀγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν ἐλευθερία του. "Αν προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπό του, τὸ ἔκαμνε Ἰσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ἡμποροῦσε νὰ ὀρκισθῇ κανεὶς ἀκόμη, πῶς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἀν τὸν ἔβλεπε μὲ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τὸ φτερούγισμα τῆς καρδερίνας στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. "Ενα φτερούγισμα τρελλό, μὲ μουδιασμένα φτερά, ποὺ τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνδὲς καϊκιοῦ, σατισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἔξαφνικὴ χαρά της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πῶς μοῦ ἔξέφυγε!

· Ἀπὸ μέσα του ὅμως ἐλεγε χωρὶς ὅλο ὁ γεροντάκος:

— Κάνε τὴ δουλειά σου, πουλάκι μου, καὶ μὴ σὲ μέλη.

Δυὸ μορτάκια, ποὺ ἔκαμναν τὸ βαρκάρη ἔκει δίπλα, ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καΐκι.

— Νά το, νά το, ἐπάνω στὸ πανὶ ἀκούμπησε, εἴπε τὸ ἔνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ φέξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις, πῶς εἶναι μουδιασμένο; ἀπήντησε τὸ ὄλλο.

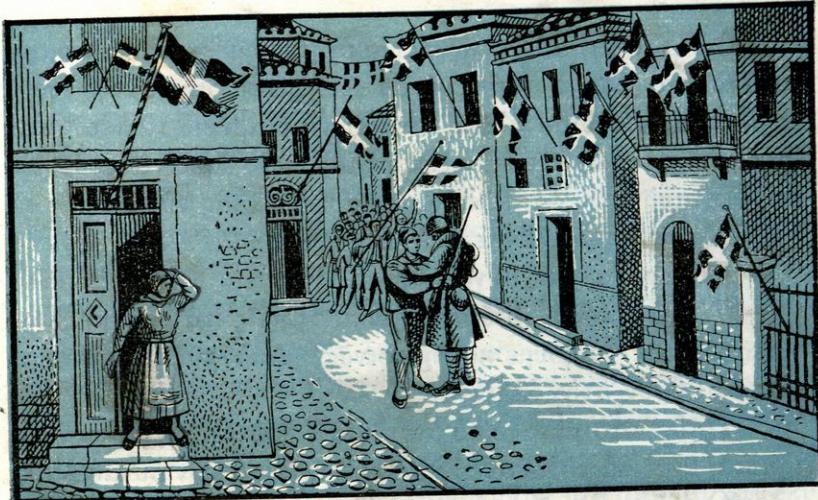
"Ο ἐλευθερωτὴς δὲν ἡμπόρεσε νὰ κρυφθῇ πιά. "Ωρμησεν ὄγριος στὴν ἄκρη τοῦ μώλου καὶ ἐφώναξε, κουνῶντας τὸ μπαστούνι κατὰ τὸ καΐκι :

— Κάτω, παλιόπαιδα! Δικό σας εἶναι τὸ πουλί; Ἐγὼ τὸ ἀγόρασα, ἐγὼ ἡθέλησα καὶ τὸ ἄφησα. Ορίστε μας! Κάτω γοήγορα, γιατὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον δταν εἶδε τὸ πουλὶ νὰ τινάζῃ τὶς φτερούγιτσες του καὶ νὰ σχίζῃ χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπῆρε τὸ δρόμο του, μουρμουρίζοντας :

— Μὰ βέβαια, μέσα στὴν ἐλευθερία ἐγεννήθηκαν ποῦ νὰ ἥξενδουν τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά! ...

Παῦλος Νιοβάνας

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

*Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγῖτες, ἐμπῆκε πρῶτος στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυρόκαστρο. Οἱ κάτοικοι μὲν ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότην Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἰσοδο τῆς πόλεως. *

*Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ δοξολογία, εἴδαμε τὴν πόλι ποὺ ἔπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. * Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἑλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστολισθῇ ἑορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα; * Οἱ βορειοηπειρωτισσες τὶς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ τῶν γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲν βρήκαμε στὸ Ἀργυρόκαστρο! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, ποὺ λέγει ὁ λόγος: καφέδες, ζάχαρι, ούζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ κρασιὰ ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τὶς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγορὰ σ' ἕνα - δυὸς ποτηράκια κρασί.

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Η ιστορία ποὺ θὰ διηγηθῶ εἶναι ιστορία ἀληθινὴ καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἔχθρικῆς Κατοχῆς, τὸ 1943.

X "Ενα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἑλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ. **O** ἀξιωματικὸς εἰχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἀλογα. **H**ταν Μάης μήνας. Σὲ μιὰ στιγμὴ βλέπει ἔναν γέρο, ποὺ ἐκαθόταν ἔξω στὴν αὐλὴ του. **X1**

— Εμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἔνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιώτες μου χλωρὸ κριθάρι. **A**ἴντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! **A**κολουθῆστέ με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

— Υστερα ἀπ' ὅλιγο εἶδαν ἔνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νά τί ζητοῦμε, εἶπεν δ ἀξιωματικός.

— "Οχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὅλιγο πάρα πέρα, εἶπεν δ χωρικὸς καὶ ἐποχώρησε.

— Μὰ γιατί ὅχι τοῦτο;
 — Μοῦ εἴπατε νὰ σᾶς δεῖξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ
 θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγή σας, ἀπήντησεν δὲ σεβάσμιος
 γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἕνα ἄλλο χωράφι
 μὲ κριθάρι, ποὺ ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο.

— Ἀπ' αὐτὸν νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

“Οταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸν καὶ τὸ ἔφόρτωσαν
 ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν δὲ ἀξιωματικός.

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά,
 ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερα καὶ καλύτερο;

— Μοῦ εἴπατε νὰ σᾶς δεῖξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα
 αὐτό, ποὺ δὲ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν
 δὲ γέροντας.

‘Ο ἀξιωματικὸς ὑπωπτεύθηκε, δτι κάποια παλιὰ ἀντιξηλία
 θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἀγγωναστὸν νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο καὶ ἔβαλε τὸν διερμηνέα νὰ
 μάθῃ δλα τὰ καθέναστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, δτι δὲ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια,
 ποὺ ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο Ἑλληνικὸν στρατό, δτι δὲ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ δτι τὸ
 χωράφι μὲ τὸ κριθάρι, ποὺ τοὺς ὠδήγησε, δὲν εἶναι κανενὸς
 ξένου ἔχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸν ἴδικό του.

Τί εἶχε συμβῆ; ‘Υπερήφανος δὲ γέρος, ἐποτίμησε νὰ
 ξημιωθῇ αὐτός, παρὰ νὰ ξημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. Ὁ ξένος ἀξιωματικὸς ἀκουσε τὴν πληροφορία καὶ
 ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμότητα τοῦ γέρου. Νὰ στερηθεὶ
 τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα
 πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν
 ἐκοίταξαν τὸν γέρο ‘Ἐλληνα μὲ θαυμασμό. Ὁ ἀξιωμα-

τικὸς ἐθυμήθη, δτὶ ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει δυὸς παλληκάρια, ποὺ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρική. Ἐμεινε συλλογισμένος, καὶ ὑστερα ἀπ' ὀλίγῳ ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ:

— Στρατιῶτες, ποὺ ἔχουν ἀνατραφῆ ἀπὸ τέτοιους πατέρες, δὲν νικιῶνται εὔκολα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποὺ ἔχουν τὶς φίλες τους οἱ Ἑλληνικὲς νῖκες, ποὺ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἰταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ἔαναδοκιμάζομε τώρα στὸ Ἐλλαμέϊν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῆ καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ εἶχε γίνει « ἡρωϊκὸ σύμβιολο ». Ἡσαν ὅλοι μαζὶ οἱ γέροι τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ποὺ ἐμάθαιναν στὰ παιδιά των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

X Ὁ Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς ἔφευγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιατὶ ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. **Π**ώς ἡ χώρα τούτη, ποὺ λέγεται Ἐλλάς, ἡμπορεῖ γιὰ λίγο νὰ γονατίζῃ σὲ συμφορέας, ποτέ της δύμως δὲν νικιέται ὀδότελα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἔχθρος της. **X1**

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἴστορία, τὴν ἡρωϊκὴ καὶ δοξασμένη, ποὺ εἶχε διδαχθῆ στὸ Ἰταλικὸ Γυμνασιο, γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες.

Οἱ λιοσ ἔδυε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέρσιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρον χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνη ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, ποὺ δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέροντάς της ἀκριβὸ δῶρο τὴ νίκη καὶ τὴν ἐλευθερία!

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου ἀπὸ τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου.

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ «βάπτισμα τοῦ πυρός», ποὺ λέμε στὸ μέτωπο.

~~✗~~ Δὲν φαντάζεσαι τί ὅμορφο πρᾶγμα εἶναι νὰ εἴσαι "Ἐλλην!" Ενας λαδὸς μὲ μιὰ ἴστορία, σὰν τὴ δική μας, ὅμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, ποὺ ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα, δπουδίποτε καὶ ἄν περάσῃ. ~~✗~~

"Ἔχομε ἔνα παρελθόν, ποὺ μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε." ~~✗~~

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. "Ολα μας τὰ παιδιὰ ἔδω ἐπάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ μέρα γεμάτοι δόξα.

"Η ζωὴ μας ἔδω περνάει μέσα σὲ κύματά ἐνθουσιασμοῦ, ποὺ μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἔχθρικὴ ἐπίθεσι.

| Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ καὶ ἐκτοπίζει τοὺς ἔχθρούς.
Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ
ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε μέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς
μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια, αὐτοκίνητα, τὰνκς καὶ πολεμο-
φόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὕτε
νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν
μας. Εἴμεθα εύτυχισμένοι.

✗ Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος
νὰ πολεμάω μὲ μεγαλύτερη ὅρμή, γιατὶ καταλαβαίνω μέσα
μου, πώς, σὰν λείψῃ ὁ ἔχθρος ἀπὸ τὴ μέση, θὰ εἴμαι πάλι
μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύ-
τρωσί μας. **1X**

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλον αὐτά; Φίλησέ μού τον καὶ
πές του, πώς ὁ γυιός του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ
ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος ποὺ πολεμᾷ.

‘Η ἀδελφούλα μου ἡ Νῖνα τί κάμνει; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ
Γιώργος;

✗ Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου
εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα. **X**

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

‘Αγαπημένο μου παιδί,

✗ Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλιά. Ὁρες
τὸ διαβάζαμε καὶ δὲν ἔχορταίναμε. **X** Ο πατέρας σου ἦταν
δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

‘Εμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν
πατρῷδα. **X** Η ἀδελφούλα σου ἡ Νῖνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρὸς Σταυρός. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παιδιὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλούζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου. Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἐθνικὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ δλους μας.

Βλέπεις, πῶς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνωμένοι μὲ μιὰ ψυχή, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπηρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνα μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς δῷρες γίνονται στὴ γειτονικὴ ἐκκλησούλα μας δεήσεις γιὰ τὰ ἔλληνικὰ δπλα, πηγαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴν νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώτερη καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητής....

Σὲ φιλῶ θερμά
· Η μαννούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΕΔΩ στὸ ἐλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἰερό,
ποὺ τὸ ὕδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

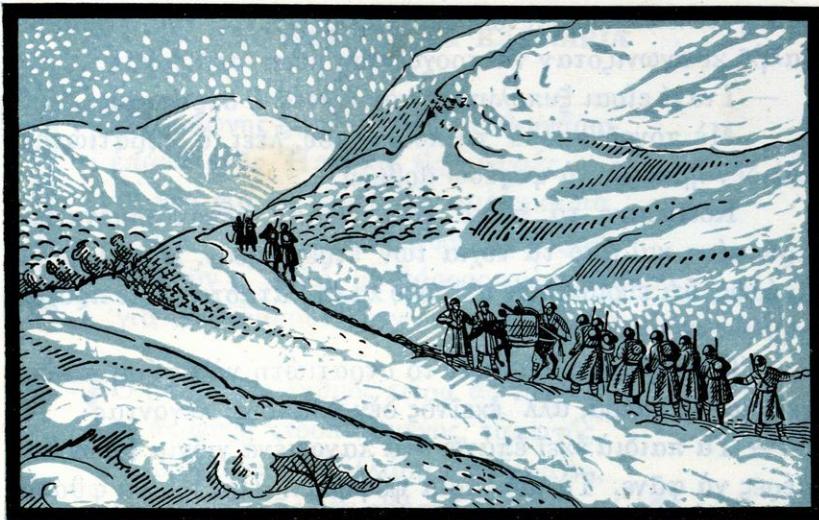
στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεραϊδες, ἥρωες, θεοί.

Χ•Εδῶ στὸ Ἐλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἰερό,
ποὺ τὸ ὕδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό, **χ**

εἴδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινή,
τὴν εἴδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινή. **χι**

Κωστῆς Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩ·Ι·ΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονὴ Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸς
έσκεπαζε ἀπὸ πολλὲς μέρες τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια
Βορείου Ήπειρου. Ο μανιασμένος βιοιᾶς εἶχε παγώσει τὸ
χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ
πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ιταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη μέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς
μιᾶς μεραρχίας ἔξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες
γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐξήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ
τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχισμένα
τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθηκαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγ-
κασθήκαμε γὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἡταν τόσο πυκνὸ τὸ
χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βιοιᾶς, ποὺ μόλις ἐπροχωρούσαμε
ἔνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφοριὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἔνα στρα-

τιώτη τελείως ξυπόλυτο. Ἡταν φορτωμένος ἔνα δοχεῖο μὲ
χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατί εἰσαι ξυπόλυτος; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης,
καὶ δὲν ἡμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἡσαν μελανιασμένα καὶ
πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε
ἀμέσως, ὅτι εὐρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι, μὲ προχω-
ρημένα κρυοπαγήματα.

‘Ο Μέραρχος διατάξει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δο-
χεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ᾽ ἔκεινος δὲν ὑπακούει λέγοντας:

— Τὰ παιδιὰ ἔκει ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ
μέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω
γρήγορα. Αὔριο εἶναι Χριστούγεννα!...

‘Ἡταν ἡμιονηγὸς καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέ-
ραρχό του.

‘Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ
εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρο-
μαχικὰ καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιώτες στοὺς
ῶμοις των.

— ‘Εννοια σου, λέει ὁ στρατηγὸς στὸν στρατιώτη, ποὺ
ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στεί-
λω ἔγῳ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώ-
τη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρὸ νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἔνα ζευ-
γάρι καινούρια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του
στὸ δρεινὸ χειρουργεῖο.

‘Ο ἡρωϊκὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ὃν ὑπάρχῃ σήμερα στὴ
ξωῆ, θὰ εἶναι ἀνάπτηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυό του πόδια.

«Σελίδες Δδέξης» (Διασκευὴ)

Χρ. Κολιάτσος

16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

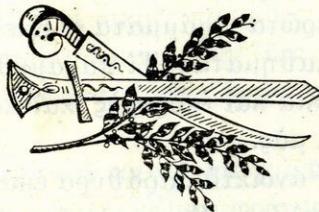
TΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριὲς
τραβοῦν μ' ὅρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκειὰ Πατρίδα.

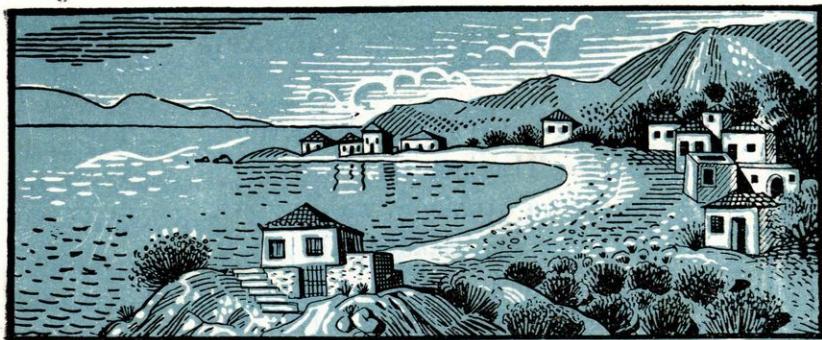
Ο βάρβαρος ἔχθρος τώρα ἀς τὸ μάθη
κι ἀς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.

Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ξεράμη,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήστη ὁ Αὐγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι

«Ἐλληνικὴ Δημιουργία»

Σπ. Παναγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...’Εγεννήθηκα κοντά στή θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη ἔκει μακριὰ στὰ βράχια. Σ’ αὐτὴ ἐπερπάτησα, ἐκολύμβησα, ἔκλαψα. Πῶς νὰ μὴ τὴν ἀγαπῶ;

»Κοντὰ σ’ αὐτὴ ζοῦν οἱ ἴδικοί μου: ‘Η μητέρα μου, ποὺ μοῦ ἔδωσε τὸ γάλα. ‘Ο πατέρας μου μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ’ ἀδέλφια μου μὲ τὶς τρέλλες καὶ οἱ φίλοι μου καὶ οἱ σύντροφοί μου στὸ παξιμό καὶ στὸ τραγούδι.

»Ἐκεῖ κοντὰ στὴ θάλασσα εἶναι καὶ τὸ σχολεῖό μου, ὅπου ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. Ἐκεῖ ἦτο ὁ σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα! Τί παραμύθια! Τί τραγούδια μαζί του! Καὶ γέλια καὶ ἐκδρομὲς καὶ παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

»Σ’ ἔκεινα τ’ ἄνοικτὰ παράθυρα ἔμαζευόμαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιὰ καὶ ἔκοιτάζαμε τὴν βροχή, ποὺ ἐπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι ἔκεινο τὸ περιβόλι τὸ εἴχαμε φυτέψει μὲ τὰ χέρια μας. Ἀπὸ ἔκεινα τὰ παράθυρα ἔμπαινε τὴν ἄνοιξι ποτάμι ὁ ἥλιος καὶ ἔλουζε τὰ σγουρὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τῶν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι.

»Πιὸ πέρα εἶναι ἡ ἔκκλησία. Ἐκεῖ ἐλείτουργοῦσε ὁ σε-

βάσιμος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε δόλα τὰ παιδιὰ στὴν ἐκκλησία. Καὶ ἡσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔψαλλαν οἱ ψάλτες, τόσον ἔλαμπε δὲ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσᾶ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, δὲτι εὑρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἔνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, δπου ἐργάζεται δ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήριο μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται δ παποῦς μου. Ὅταν ἀπέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' δλη μου τὴν καρδιά.

X »Ο τόπος, δπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδέλφιά μου καὶ οἱ φύλοι μου· τὸ σχολεῖο καὶ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησία καὶ δ παπᾶς, δλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρόδα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; "Αμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδὶ ἔχει τὴν ἔχωριστή, τὴν μικρή του πατρίδα. Κι' δλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμωνυ μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ δλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἵδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἵδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἵδια γλῶσσα. Τοὺς ἵδιους προγόνους. Τὰ ἵδια ἥθη καὶ ἔθιμα.

X »Εἶμαι Ἑλλην καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Αλλὰ καὶ ἔγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωή μου κάτι. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἔξαιρετικὸ δὲν μοῦ τύχῃ ἡ εὔκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ήξεύρω πῶς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ἔνεις, ἐκατομ-

μύρια ἄλλα παιδιά, ἀγόρια καὶ κορίτσια, εἶναι ώσταν καὶ μέ. Τ' ἀγαπῶ καὶ εὔχομαι τὸ καλό του. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς καὶ ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, δτι ἡ Ἑλλὰς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἦθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη καὶ ὅταν ἥμποροῦσε. Δὲν θέλει δμως καὶ αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἐδιωξε τὸν Πέρση καὶ τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν δνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ δμως μὲ τὸ αἷμά μου καὶ τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, ποὺ μὲ ζῆ καὶ μὲ ἀνδρειεύει μὲ τὴν πολλή του δόξα.

» Όλοι οἱ ξένοι, ποὺ κατοικοῦν πιὸ εὔφορους τόπους τοιγῦρο μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω καὶ νὰ τοὺς περάσω, γιατὶ ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιὸ ἔξυπνη καὶ πιὸ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν έαυτό μου.

» Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμη: Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σε βασιμὸς καὶ σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους καὶ κάθε τί, ποὺ εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιὸ πολὺ τοὺς γέροντας. "Αν εἰπῆς ἔνα πικρὸ λόγο σ' ἔνα γέρο, εἶναι δυὸ φορές πικρός. "Αν τοῦ κάμης ἔνα κακό, εἶναι δυὸ φορές κακό. Θέλω ἔγω νὰ πειράξῃ κανεὶς τὸν πατέρα μου; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ; "Ετσι καὶ ἔγὼ δὲν θὰ πειράξω καὶ δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου πατέρου...». χ1

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς δ Κωστάκης στὴν ἔκθεσί του, δταν διδάσκαλός των ἔζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κάτι τι ἀπὸ τὸν έαυτό του.

18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἥλιου θαλπερό,
καθαρό,

φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸν
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνὰ
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, ποὺ φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

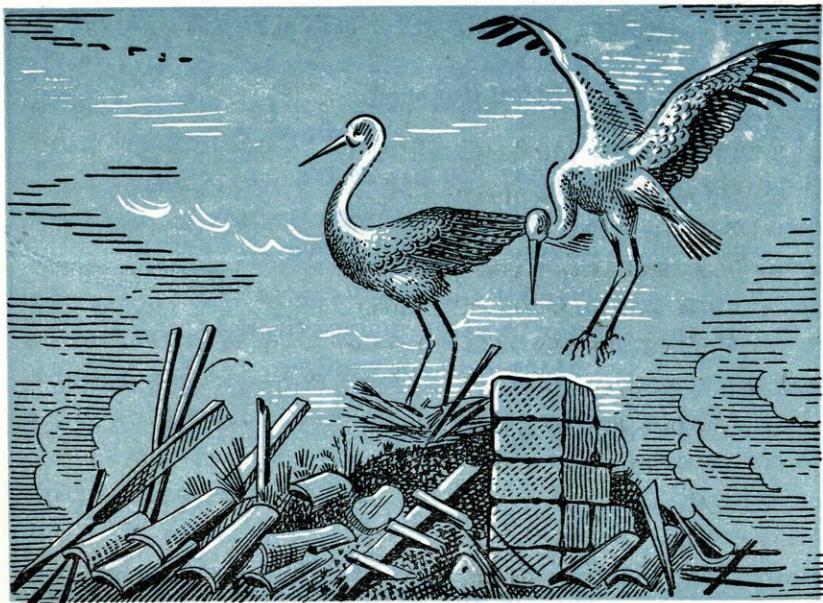
Φῶς Κυρίου νοερό,
ἴλαρό,

φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸν
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνή καρδιά,
ποὺ ἔχουν τὰ καλὰ παιδιά
καὶ τὸν νοῦν, δπου φωτίζεις,
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἥλιου θαλπερό,
καθαρό,

φῶς Κυρίου ίλαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρό,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἄγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δόρμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

XΜιὰ φορὰ δυὸ λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ψηλὰ στὴ σκεπὴ ἐνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἕνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο.**2**

Ἄμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπὸ τὸ αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφὴ στὸ στόμα.

XΜιὰ μέρα τὸ λελέκι, ἐκεῖ πού ἔψαχνε στὸ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἕνα σκουλήκι.**X** Ἡταν μακρὺ - μακρὺ καὶ τὸ χρῶμά του ἥταν ὠσᾶν τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ δμως ἐποχωροῦσε. Μαζευόταν - ἀπλωνόταν, μαζευόταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε.**XL**

— "Ε, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιός εἶσαι ἡ ἀφεντιά σου; Δὲν σὲ βλέπω. Εἴμαι τυφλό.

— Εἴμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πώ, πώ, τί ἔπαθα τὸ ὄμοιό !

— "Ωστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰπούμε !

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, ποὺ τὸν τρέφομε δλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα;

— "Ωστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου;

— Ποῦ νὰ τὴν εῦρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου; δὲν μοῦ φθάνει ἡ φτώχεια μου, μόνο θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια !

— Μὰ δὲν νομίζεις, πὼς ἔστι καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἰσθε περιττοὶ στὸν κόσμο αὐτό;

— "Οχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἀρχοντά μου.

"Αλλη φορὰ θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— "Ας εἶναι ἄλλη φορά, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικὰ στὴν τρύπα του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὲς μέρες καὶ συναντήθηκαν στὸ ίδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι· εἴμαι χορτάτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πὼς καὶ σεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἰσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο; Ἐξήγησέ μου, πὼς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἀνοίγω παντοῦ τρύπες....

— Καὶ αὐτό, τί ὠφελεῖ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὠφελεῖ; Μ' αὐτό, ποὺ κάμνω, φυτρώνουν εὔκολα τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάτραχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, ποὺ ἡ εὐγένειά σου καταδέχεσαι καὶ τρώγεις.

| Τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχή· καὶ τὸ χῶμα, ποὺ εἶναι ἐπάνω, τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὡφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἔνα ἄλλο: Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῆς κάτι μαραμένα φύλλα, ποὺ τυλιγμένα ὠσάν χωνὶ στέκονται δρυτια. Αὐτὴν τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πιὸ κάτω, ὡσπου χώνεται δὲ τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὁ, τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδὴ κάτι ποὺ δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἰσθε δῆμος πολὺ ἀσχημα, εἴπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἰμεθα ἐργατικά; Δὲν εἰμεθα ὠφέλιμα; Γιατί λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατί μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πῶς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμε, κακόμοιρο, εἴπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εύγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἔναν καλὸ λόγο στὰ παιδιά σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἔσταθη στὸ ἔνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἴπε:

— Αφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἥσυχία μου δια μοῦ εἴπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἴπε τὸ σκουλήκι.

~~Χ~~Α, Ἄ! δλα κι δλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἀς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, ποὺ καταδέχομαι νὰ κουβεντιάζω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἔγὼ ἥξεύρω τί τιποτένιο πρᾶγμα είμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἴπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἔνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἔγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπὸν ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς

τὰ σκουλήκια παντοῦ τρυπες. "Ολη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτὴ τὴ δουλειὰ ἔχομε ἐργασθῆ ἐκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέσῃ καμμιὰ ὥρα καὶ σᾶς πλακώσῃ.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατά καὶ λέγει :

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. "Ενα σκουλήκι νὰ φαντάξεται, πὼς ἡμπορεῖ νὰ φέξῃ δύοκληρο σπίτι μαζὶ μὲ τὴ φωλιά μας!

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἐφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἥσυχα στὴν τρύπα του.

3. Μιὰ μέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἔχαϊδευαν τὰ παιδιά των μὲ τὴ μύτη των. "Εξαφνα ἀκοῦν ἔνα τρέξιμο.

— Τί εἶναι αὐτό; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ώσταν νὰ τρέμῃ ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. "Ενα σύννεφο σκόνη ἐσηκώθηκε ψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὅπισω. "Εφώναξαν τὰ παιδιά τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιὰ ἀπάντησι. Τὰ παιδιά τους εἶχαν σκοτωθῆ.

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔκλαψαν τὰ παιδιά τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἴπει^{τι} μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποιός νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πὼς ἔνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια!

Τὰ δυὸ πουλιὰ ἐφυγαν ἀπαργόρητα καὶ δὲν ἔξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασι: νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα δσο μικρὸς καὶ ἀν εἶναι.

20. ENA EYERGETIKO ZQO

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιο τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ἔπειροβάλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθηκαν ἐπάνω. Κι ἄλλα τοῦ ἑτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν διπλωματικὰ καὶ κρύο νερό.

Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρῶτα.
·Ανάσανε. Ἐκοίταξε γελαστὰ γῦρο. Καὶ ἐπειτα :

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἴχατε, εἶπεν.
— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἵτια εἶναι τὸ « ξουλάπι » ἐκεῖνο ἐκεῖ, ποὺ τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ξουλάπι; ³Α, ὁ σκαντζόχοιρος; Ο καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

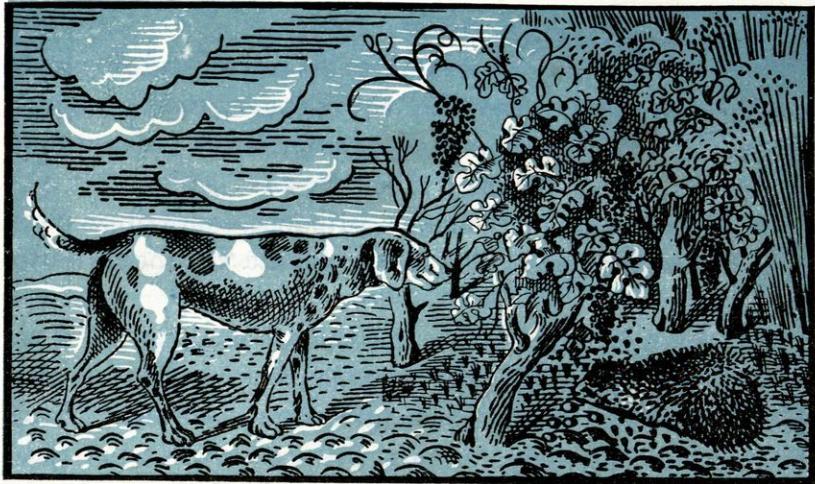
— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πῶς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ξημιά, ἐνῷ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς δχιές.

|| — *Ωστε αὐτὸν ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εύρισκεται « ὑπὸ κατηγορίαν » καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ρώτησεν ὁ γεωπόνος. ~~Χ2~~

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῷ οἱ μεγάλοι ἐγέλουσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρποὺς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδήσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σύκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγα μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὔφρανθηκε καὶ ὕστερα :

— Πάλι τὸ ἴδιο ξήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ἔαναέγινε γι' αὐτὸν λόγος. « Οσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ « ἄκανθό-

χοιρος» προξενει ζημια στα κτήματα, πλαγῶνται...

— Μὰ τὸ εἴδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῷο νὰ τρώγη ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἔνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε-κάποτε γεύεται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καροπό. Ἀλλὰ τὸ ζῆτημα εἶναι ἀν κάμνη τὸ κακό, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλάσματα, ἵδιως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας», δπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ορίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχωμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο, ἔνα ζῷο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

X’Αλλά, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἃς μὴν τὸ κρύβωμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. **Π**ολλοὶ ἀνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν γιὰ τὰ λοιπά. **X2**

“Ολοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἔξολοθρεύει κάθε τρωκτικό, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει πολὺ τὰ φίδια καὶ μάλιστα τὴν ὄχια. ”Εχετε ἀντίρρησι;

— Κάθε ἄλλο! εἶπαν πολλὲς φωνές.

— Στὸν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ παρὰ πολλὰ φίδια. Ἀπὸ δὴ τὴν Εὐρώπη, ἡ Ἑλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες, ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετρᾶμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῷα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε δὲ γάιδαρος, ἐπετάχθηκε δὲ μικρὸς Γιαννακός, γιατὶ τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

“Ολοι ἔγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, ποὺ τὰ εἶπε.

— Νά μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν δὲ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει δὲ σκαντζόχοιρος. “Ἐνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, δτι « δ Θεός, ἐπειδὴ ἵσως μετενόησε, ποὺ ἐδημιούργησε τὴν ὄχια, ἔστειλεν ἐπειτα ἔναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρον, δπλισμένο μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια ».

Δυὸς διαβάτες ἔσταμάτησαν καὶ ἔχαιρέτισαν. “Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπόνο καὶ τοῦ ἔξήτησαν μιὰ συμβουλή. “Ἐτσι δισήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῷο. Ἐκεῖνο ἔξευθάρρεψε καὶ ἔχώθηκε στοὺς θάμνους.

“Οταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, δι συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν δὲ γέρο Νικόλας, τὴν ἄνοιξι διδάσκαλος μοῦ ἔλεγε πώς δὲ σκαντζόχοιρος, καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὄχια, δὲν ψοφῆ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστὰ σοῦ εἶπε. “Ολίγα χρόνια εἶναι, ποὺ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἐπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἔνα εἰδικὸ ιδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὲς ὄχιες.

„Αλλοτε ἐνομίζαμε, δτι δὲ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὄχια, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρὰ καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. „Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὄχια τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ωγχος του, ὥσαν νὰ θέλη νὰ τὴν μυρισθῇ.
 Ἐκείνη τότε δρμῷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ωγχος.
 Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾶ πρὸς τὰ ἐμπρός.
 Δεύτερο δάγκαμα ἡ ὄχιά. Εὑρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὔκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται τότε ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψιφᾶ. Ἄν τὸ ζῷον πεινᾶ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἔνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. Ἄν
 δχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

X Ἡξεύρω τί θὰ μὲ ἐρωτήσῃς, γέρο Νικόλα, εἴπε τώρα δι γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσῃς γιατί δὲν ψιφᾶ δι σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. **X** Εδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, ποὺ ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, ποὺ χύνει στὴν πληγὴ ἡ ὄχιά, ἐνῷ εἶναι ἀρκετὸ νὰ θανατώσῃ κάποτε ἀνθρώπο, δὲν φέρει καμμιὰ βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῷο. Αὐτὸ γιὰ νὰ ψιφήσῃ πρέπει νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὄχιὰ τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νὰ χύνεται στὴν πληγὴ ἡ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἐπτὰ ἡ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

X Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφήνωμε νὰ ἔξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῷο. **X** Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ δλη τὴν μεσημβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα δι σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μοναδικὸ ζῷο, ποὺ κυνηγᾶ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακεοδὲ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί. **X**

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἔζήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, δταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἤσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένομε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, ποὺ τὰ διατηροῦμε ὅμως « κατὰ παράδοσι ».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

Ἄν δέξετε ἔνα πήλινο κανάτι στὴν θάλαισσα καὶ τὸ ἀνασύρετε ἐπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρό, εἶναι πιθανὸν νὰ εὔρετε μέσα ἔνα δίκταπόδι. Ἄν ὅμως ἀφήσετε σ' ἔνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἔνα ἔνδιο ἢ ἔνα σίδερο, όταν ἴδητε, ἐπειτα ἀπὸ ἔνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ δλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾶ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑφηλίου, πολὺ παλαιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

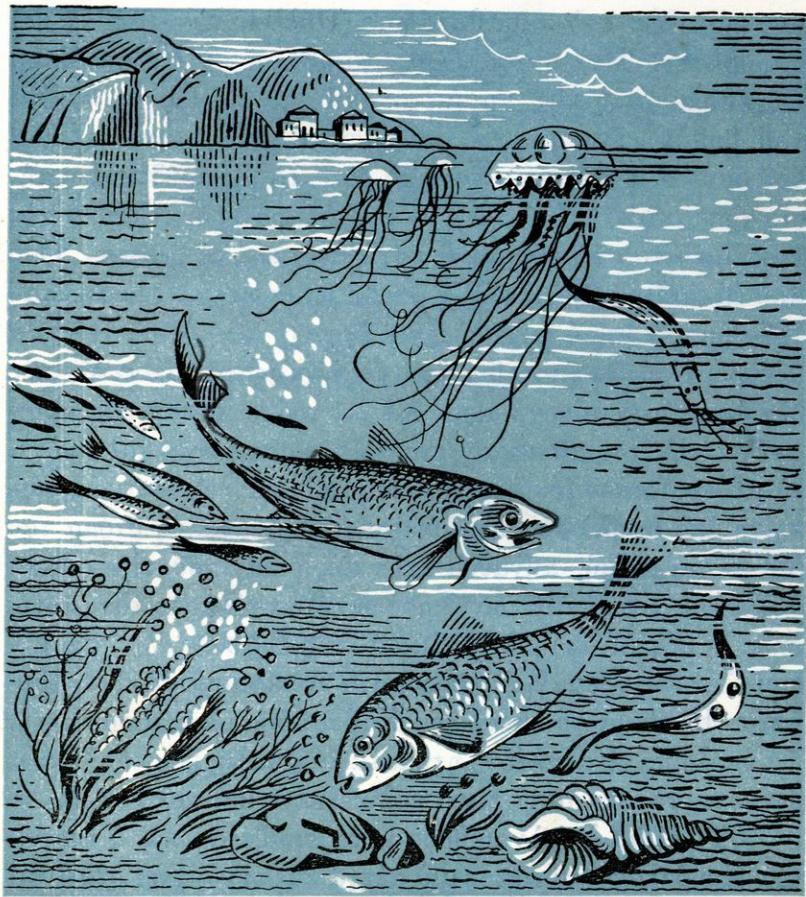
Τὸ μύδι, προστατευόμενο ἀπὸ τὸ διπλὸ δστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει δσὰν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὕτε ἔχει πολλοὺς ἔχθρούς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία—τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης—καὶ τὸν τσαγανό, δπως λέγεται ἔνας ἄνδρος, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

Ο πρῶτος, δ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι δ μεγαλύτερος χαλαστῆς τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θῦμα του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀγοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ο ἄλλος ἔχθρος, δ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγὰ-σιγά. Πῶς δμως ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἐχει τὸν τρόπο του.

Άλλα, πρὸν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἔναν ἄλλο φαγᾶ, ἔναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἔχθρο τοῦ μυδιοῦ, στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πιὰ πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικό, γιατὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ἔνδιος ἐπιδρομεύς.

Ο ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές, ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ

τὴν σανίδα, κλέβει τ' αύγα. Τέλος ἀνάμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητής. Κάμνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἔκπλήττουν κανένα.

Ἐκεῖνο δμως, ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανείς, εἶναι, ὅτι θὰ ἔπεξέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ δμως καὶ αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγυρίζει συχνὰ

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα δμως τὸ μυστήριον διελευκάνθη. Εὗρέθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περίεργη παγίδα τοῦ βυθοῦ: ἔνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα τοῦ ὁστράκου του ἔναν ποντικὸν ἀπὸ τὸ μουσούδι! Πειστήριο τρομακτικό! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικὸς ἐνοστιμευόταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. Ὅσο ποὺ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἔνα! Ἐγεννιόταν δμως μιὰ νέα ἀπορία: Πῶς ἡμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια; Πῶς τὰ ἄνοιγε; Καί, ἀν ὑποτεθῆ, δτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρό; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀποφεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει τὸ μύδι; Λοιπὸν ἵδον τὸ τέχνασμα! Ὁταν ὁ ποντικὸς διακρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει. Μπλούμ! Ἐνενήντα τοῖς ἔκατὸ ἡ πέτρα εύρισκει τὸν στόχο, δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυδιοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύνατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικη. Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μᾶς ἀπλῆς βουτιᾶς. Ὁπως βλέπετε, τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλό.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαγανός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἀνοιγμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν ἡμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἔκεινος μπαίνει μέσα ἀφοβά καὶ στρώνεται στὸ φαῖ. Μιμεῖται ἀρά γε τὸν ποντικὸν ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαγανό; Σὲ ποιόν ἀνήκει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς συμπτώσεως; Μᾶλλον αὐτὸς θὰ συμβαίνῃ. Τὰ μεγάλα πνεύματα πάντοτε συναντῶνται.

«Ἐδῶ Βυθὸς» (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θέμος Ποταμιᾶς

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαρᾶ
κι οἱ σταλακτῆτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερὰ
φεγγοβιοῦν καντήλια κι ἄγιοκέρια.

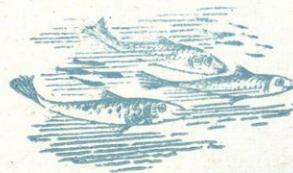
Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερὰ
καὶ στὶς φωλιὲς ἔυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερὰ
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαρᾶ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσος ἀπὸ τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρύση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρῦπα σκοτεινή,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

«Γαλήνη»

Γεώργιος Δροσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. ~~X~~ Εγεννήθηκα ἀπὸ ἓνα βελανίδι, ποὺ ὁ ἄνεμος τὸ ἀρ-
παξε ἀπὸ μία μεγάλη βελανιδιὰ καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος. ~~X2~~

Χωρὶς καμμιὰ περιποίησι, χωρὶς κανένας νὰ φροντίζῃ
γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγά. Καὶ ὑστερα ἀπὸ
πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινα καὶ ἐγὼ μεγάλη
βελανιδιά.

2. Οἱ φίλες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ἔαπλώθηκαν
μέσα στὴ γῆ, δσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμό μου καὶ τὰ
κλαδιά μου δλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ με-
γάλες καὶ δυνατὲς φίλες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' δλες τὶς
μεριές, ὡσὰν πελώρια χέρια.

"Ἐρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα δλα τᾶλλα
δένδρα, ποὺ εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμός μου στὰ μικρά μου χρόνια
ῆταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μὲ τὸν καιρὸ δύμως ἔγινε χονδρὸς
καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἥμουν μικρή, ἦταν
πρασινωπή καὶ μαλακή· λίγο-λίγο κι αὐτὴ πῆρε χρῶμα
μαυρειδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. Ὁλίγο πιὸ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανι-
διές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

Εἶναι, ὡσὰν νὰ εἰποῦμε, γιαγιάδες μου καὶ παραγιαγιά-
δες μου. Ὁ κορμός τους εἶναι γεμάτος ἀπὸ κουφάλες καὶ
ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι δλο φόροι.

4. ~~X~~ Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα
στὴν ἀκρη τῶν κλαδιῶν. ~~X~~ Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα·
γι' αὐτὸ δποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμό μου ἥμπορει νὰ
ἰδῇ ώς ἐπάνω στὴν κορυφή μου. ~~X2~~

Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογῆς - λογῆς

Σταύρος Μόκκας.

άνοιξιάτικα φυτὰ καὶ ἀγριολούλουδα. Ὁ ήλιος περνᾷ μέσα
ἀπὸ τὴν φυλλωσιά μου καὶ φθάνει ὡς τὸ χῶμα καὶ τοὺς
δίνει ζωή.

“Ο ήλιος! ”Αχ! πῶς τὸν ἄγαπῶ! Δὲν ξέρω, μάν εἶναι
ἄλλο δένδρο στὸν κόσμο, ποὺ νὰ ἀγαπᾶ τὸ φῶς καὶ τὴν ζεστα-
σιὰ ὥσταν κι ἐμέ.

Δὲν πολυβιάζομαι νὰ βγάλω τὴν ἄνοιξι τὰ πριονωτὰ
φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο καὶ περιμένω νὰ ζεστάνῃ δ
καιρὸς καὶ τὰ φύλλα μου βγαίνουν δχι χωριστὰ τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες φοῦντες, καὶ ἔχουν ἔνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

X5. Ό καρπός μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφὴ γιὰ τοὺς χοίρους.^x Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντρόφους τοῦ "Οδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοίρους, δῆπος λέει ἡ Ἰστορία.^{x2}

Μὰ καὶ τὰ φλούδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα· μ' αὐτὰ οἱ βυρσοδέψες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

"Ἐλησμόνησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πῶς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κάτι μικρὰ ζωύφια. Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἔνα ἐξόγκωμα ὠσὰν καρύδι. Ἐκεῖ μέσα τὰ μικρὰ ζωύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχειρίζονται γιὰ γιατρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, δταν θέλουν, τὰ μάλλινα ὑφάσματά τους.

6. Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὠσὰν νὰ εἰποῦμε, εἶναι στακτερὴ καὶ τόσο σκληρή, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὔκολα νὰ τὴν χαράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι δλόγυρα στὴν καρδιὰ καὶ γειτονεύει μὲ τὴν φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ξῶ. 'Απ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοί, ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ φθάνουν ὅως τ' ἀκροκλάδια.

'Η καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἀνεμο, δσο δυνατὰ καὶ ἀν φυσῆ. Τὸ ξύλο τῆς καρδιᾶς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

"Οταν ᔹχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο ποὺ νὰ μὴ σαπίζῃ στὸ νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εῦρουν καρδιὰ βελανιδιᾶς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια καὶ σπίτια.

7. Μὲ τὸ ἄλλο μου ἔύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἐπιπλα, ποὺ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόρο νὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ἔύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρονους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ἔυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, δπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

Τὸ κιτρινωπὸ ἔύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἔκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους. σὲ λίγο τὸ μέρος ἔκεινο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω; "Ας εἶναι καλὰ δ φίλος μου δ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεξὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἡ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμό μου: τὰκ - τὰκ - τάκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβούνται τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, δταν δ κρότος εἶναι ἤηρός, πῶς τὸ ἔύλο εἶναι γερό. «Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε», λέγει μὲ τὸ νοῦ του καὶ πηγαίνει παραπέρα.

Ξαναρχίζει τὸ τὰκ - τὰκ καὶ δταν ἀκούσῃ τὸ ἔύλο νὰ κουδουνίζῃ, δπως κουδουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, « ἐδῶ εἰμεθά » λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάφτει δυνατά, ενρίσκει τὴ φωλιὰ καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

Στὰ παλιὰ χρόνια, δταν οἱ ἄνθρωποι ἥθελαν νὰ ἐπινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ἔύλο μου, ποὺ εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα.

« Σκόρπια λουλούδια »

·Αριστοτέλης Κουρτίδης

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

EΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρασ' δι φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωΐ καὶ βράδυ
μοναχός.

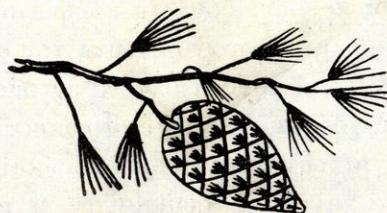
"Ἐχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῆ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

"Ἀκουσε τὰ καριοφίλια,
εἴδ' ἀρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες,
κεραυνούς.

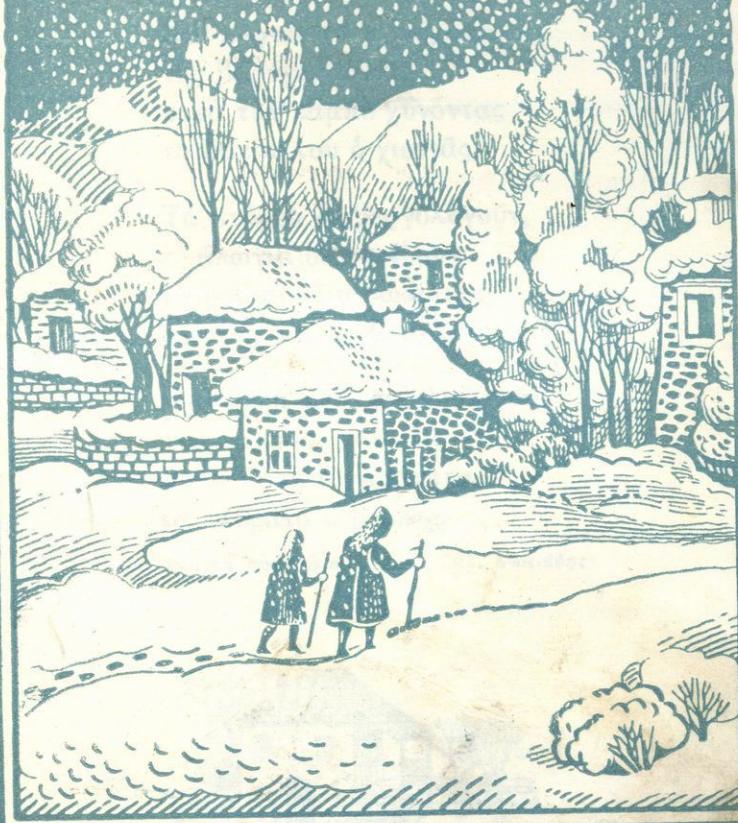
Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι,
δόσο κι ἀν γερνᾶ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

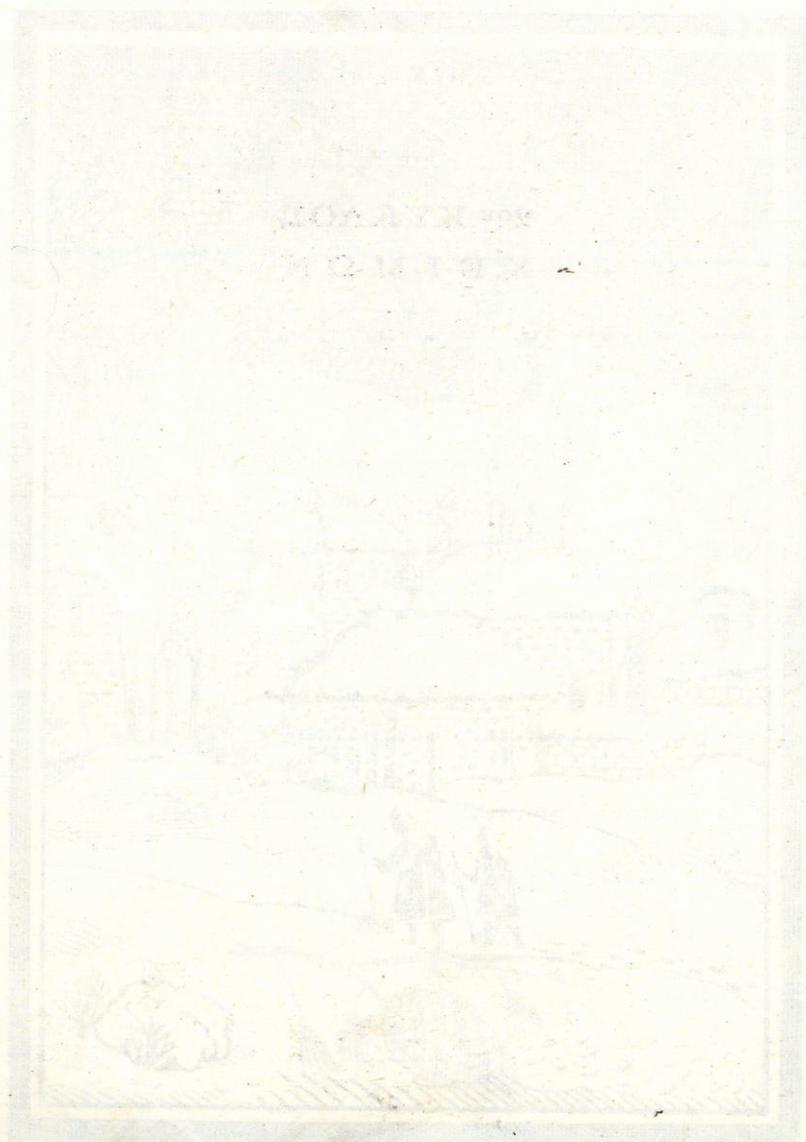
« Παιδικὰ τραγούδια »

Zachagias Palantiniorum

**2ος ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ**

A'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΑΤΩ ἀπ' τὴν στέγη τοῦ ζευγᾶ,
στὰ καπνισμένα ξύλα,
φυσῆ ὁ βοριαῖς στὴν ἔρημη
φωτιὰ μὲν ἀνατριχίλα.

Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιᾶς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιᾶς.

Τὰ στάχυα δὲ βεργολυγοῦν,
τὸ ἀλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοϊδαμάξια σώπασαν
στὴ φύμη πιὰ νὰ τρίζουν.

Καὶ πέρα μέσ' στὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τὸ ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

«Ἀνοιχτὰ μυστικὰ» «Ἄλ. Φωτιάδης»

1. Ἡταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ό αέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἔβασίλευεν ἡσυχία. Ωστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιὰ καὶ μαῦρα σύννεφα.

"Εξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κάτι μικρὲς πεταλούδιτσες. Ἡσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἐπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἡ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλούδιτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἔχορευαν στὸν ἀέρα ωσὰν τρελλές. Σιμώνοντας διμως ἐλαφρὰ - ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γοῦστο. Δὲν ἔξεχνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸν κλαδάκι.

Κι ἐπεφταν κι ὅλο ἐπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν χιλιάδες, ἐκατομμύρια πεταλούδιτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῆ τὰ φορεματάκια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὸν ἀστρούλακια. "Ετσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριᾶς ἔνα ζεστὸ ἐπανωφόρι καὶ τὴ χλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἔνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βίᾳ τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. "Άλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ώς τ' αὐτιά. "Άλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἔμπηκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμῃ; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κανένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη μέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ἔάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἔξυπνησαν ὅλα καὶ εἴδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ διμορφα στολίδια.

‘Η χλόη ήταν πολὺ εύχαριστημένη μὲ τὸ ἀφρᾶτο, τὸ ἀπαλό της πάπλωμα. ‘Η γριὰ κληματαριά, ποὺ ἄλλοτε ἔξυπνουσε πρώτη ἀπ’ ὅλους, σήμερα ἔξυπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστό της ἐπανωφόρι. ‘Απ’ ὅλα ὅμως πιὸ πολὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ’ ἀφήσουν ἄρα γε γιὰ πάντα τὰ ὅμορφα αὐτὰ σκουφιά ; ἐρωτοῦσαν.

‘Αλλὰ δὲν ἐπόρθασαν καλὰ - καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά τους, ὅταν ἔξαφνα ἀκούσθηκαν κάτι φωνὲς χαρούμενες καὶ σὲ λίγο τὸ περιβόλι ἐγέμισεν ἀπὸ παιδιά.

Θεέ μου ! τί τρέλλες ἥσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρυσαν τὸ ἀπαλό, τὸ κατάλευκο χιόνι ! ‘Αλλὰ κυλιόνταν χάμω καὶ ἄλλα πάλι κυνηγίονταν μὲ τὶς φοῦκτες γεμάτες χιόνι.

Σὲ λίγο ἀναψε καὶ ὁ χιονοπόλεμος. Πώ, πώ ! τί κακὸ ήταν ἐκεῖνο ! Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα. ‘Ακόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἔφθαναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ οἱ σκούφιες, ποὺ ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανωφόρι τῆς κληματαριᾶς. Σωστὴ καταστροφή ! Τὰ παιδιά ὅμως ἥσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ μάτια τους ἀστραπταν ἀπὸ χαρά.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρύνς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τοὺς, μαζεύονται δῆλοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἐκείνη τὴν νύκτα δὲ ἀνεμος ἐβούνεῖς πιὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο-Φώτη ἡ γωγιὰ ἀναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχουνε σ' δῆλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὄλοι τοῦ σπιτιοῦ ἥσαν καθισμένοι γῦρο στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἔνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ; ἡ Χρυσάνθη γνέθει, δὲ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ δὲ γέρος συνδαυλίζει τὴν φωτιά.

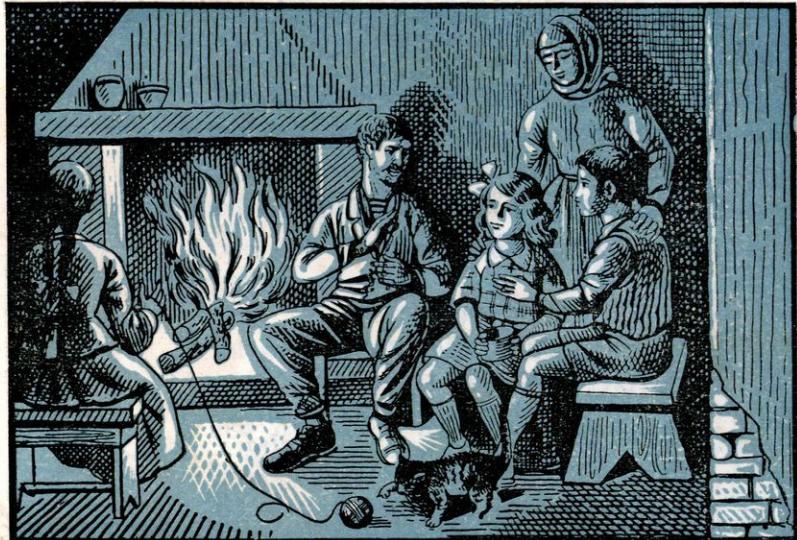
2. Ὁ Δημήτρης, ποὺ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἔνα σωρὸ « κάστρο ».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ μαντέματα, ποὺ δὲν θὰ τὰ εὗρῃ κανένας, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἔνα:

Τέσσερις στέκονται,
δυὸς ἀκοῦνε,
ἔνας σκάφτει,
καὶ ἔνας θυμιατίζει.
Τί εἶναι;

Σκέπτονται δῆλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν ὑποψιάζεται πῶς εἰναι τὸ γούρούνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμῶνει δὲ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεὶς δὲν τὸ εὑρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἔνα « κάστρο » δὲ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῆ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα δ Γιώργης ήξενύρει
ξαναλέγει δ Δημήτρης σε λίγο. Μὰ ποὺ σᾶς εἶπα καὶ ἔγω
ἔνα!... Καὶ αὐτό, ποὺ θὰ σᾶς εἰπῶ τώρα, δὲν θὰ τὸ εὔρη
κανείς σας. "Οποιος τὸ ξέρει ἐδῶ θὰ φανῆ!..."

*Μικρὴ - μικρὴ νοικοκυρὰ
μεγάλῃ πίττα κάνει.
Τί εἰναι;*

Καὶ αὐτὸς τοὺς τὸ εἶπε, γιατί, δσο καὶ ἀν ἐσκέφθηκαν,
δὲν ἐπῆγε δ νοῦς των στὴ μέλισσα.

| 3.—"Εγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ ἔνα, λέγει δ Γιώργης, καὶ νὰ σὲ
ἰδῶ ἀν τὸ εὔρης.

*Τὸ φίδι τρέψει τὴ θάλασσα
κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι.
Τί εἰναι;*

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν δὲ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχες! τοῦ λέγει δὲ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, ποὺ εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Νὰ ίδοῦμε, θὰ τὰ εὗρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὕρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— "Ακουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο:

*Μιὰ κόρη λυγερὴ
βῆμα - βῆμα περπατεῖ
καὶ πίσω της πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογιοκομμένη!
Τί εἶναι;*

— "Ακουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*"Εχω μιὰ προβατίνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῇ δένω
κι ἀπὸ τὴν σόρρα τῇ σέρω!
Τί εἶναι;*

‘Ο Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὑρῆκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα «κάστρα», γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. ‘Ο κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἔβασάνισε κάμποσο, ἐπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πῶς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴ δακτυλή θραύσα, ποὺ δικιάζει ὕσταν βλογιοκομμένη..

— "Ε! φθάνει πιὰ τὰ «κάστρα», ποὺ ἐπῆρες, Γεώργη, εἰπεν δὲ γέρο-Φώτης: τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἡρθε ἡ χειμωνιά,
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστὴ γωνιά.

*Ἐξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἡρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριὰ δὲν ἔχουν φύλλα,
σπόρος πουθενά,
μέσος στὸ τζάκι ἀνάφαν ἔύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾶ.
Τὰ κλαριὰ γυμνὰ ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδὶ θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τὰ ψίχουλα θὰ οἴξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά.

Μιὰ καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
τὴν κοιλιά τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ἥταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλου θὰ ξεκινήσουν,
ὥρα τους καλή.

Μιχ. Δ. Στασινόπουλος

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «... ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ...»

— Πλησιάζει, παιδί μου, ή μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης
ήμερα, ή 25^η Δεκεμβρίου. Οι Χριστιανοί, παιδί μου, δλοι, μὰ
ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἑλληνες, θὰ ἔορτάσωμε καὶ πάλι τὴν γέν-
νησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν
κακία, ποὺ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαούς, ποὺ ἐχαροποίησε χα-
ρὰ μεγάλη τὸν κόσμο.^X Ο οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τρα-
γούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν
ἀνθρώπων:^X ^{oρ.}

| Δέξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.^X ^{ΑΥ.}

| Τὸ χαριτωμένο θεῖκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς
μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του
θὰ σκάσῃ, ὡσὰν μπουμπουκάκι στὸν πρωϊνὸν ἥλιο.^X Καὶ θὰ
χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα
καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης.^X Ο μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ
τοὺς λαοὺς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πά-
σχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία
του τὴν ἐλπίδα.

Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου...

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸ μικρό της Γιαννάκη
ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ τὸν ἔνανούρι-
ζαν, τοῦ φαίνεται, δτὶ ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὅπνο του:

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὀνειρεύεται πὼς
ἔκαμε πτερά, πὼς ἦτο πιὰ ἀγγελούδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν
ἀγγέλων, δταν ἄνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ
ὑποδεχθοῦν τὸν ἔρχομό τοῦ θεῖκοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Τοξικός ουρανός οντοτητών από την θεωρία της λογοτεχνίας

Πετοῦσε ψηλά, μὲ χιλιάδες ἀγγελούδια μὲ τὰ ρόδινα
μάγουλα, μὲ τὶς χιονᾶτες φτεροῦγες καὶ τὰ παχουλὰ κορμιά.
Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας, ὡς ποὺ νὰ ἀνοίξουν οἱ οὐ-
ρανοί, νὰ κατεβῇ ὁ Χριστὸς—τὸ θεῖον βρέφος—, νὰ τὸν συνο-
δεύσουν στὴ γῆ κάτω γιὰ νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη
τῶν λαῶν, τὴν εὐλογία. Καὶ νά, ἀνοίξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμ-
ψαν τὰ σκοτάδια καὶ τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων
ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καὶ ἀκούσθηκε μελῳδικὰ τὸ τραγούδι
τῶν ἀγγέλων σὲ χίλιες νότες, καθαρὸ καὶ γλυκό:

Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε,
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν, ἀπαντήσατε,
Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε... *x 2* ^{OK}

Τί φωνές, τί μελῳδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμύγει τὴν μελῳδικὴν του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελῳδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεῖκὸ βρέφος, ποὺ φέρνει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν χαράν, χαμογελᾶ, καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποὺ διφήνουν τὰ μυρωδᾶτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τὶς ἐλπίδες, ποὺ δυναμώνουν τὴν χαράν. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικό, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ωάκι ἀκούραστο:

Ἄδει ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.

*Ἐτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν ἔξυπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὔτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε μὲ τοὺς ἥχους τῆς χαρομόσυνης καμπάνας, ποὺ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

— Μαννούλα μου, ποὺ εἶναι τὰ πτερά μου, ποὺ ἐπετοῦσα ὁς τώρα; Ποῦ εἶναι;

— Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πιὰ θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εύδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ δραφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἡ ἀγαθὴ τῆς γῆς ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μάλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὁρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἀρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ στοῦ ἥλιου τὸ ἔύπνημα καὶ ὅλα ἔχαμογέλασαν, εύτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη!

Π. Παπαχριστοδούλου

30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

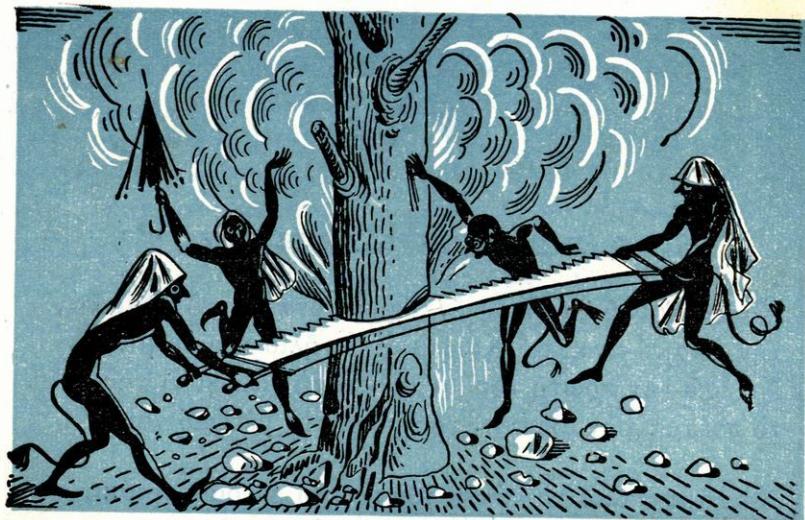
✗ Νά μουν τοῦ στάβλου ἐν' ἄχυρῳ, ἵνα φτωχὸν κομμάτι,
τὴν ὕρα π' ἀνοιξε δὲ Χριστὸς στὸν ἥλιο τὸ μάτι! ✗

Νὰ ἴδω τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γῆρασκο στὸ μέτωπό του.

Νὰ λάμψω ἀπὸ τὴν λάμψι του καὶ ἐγὼ σὰ διαμαντάκι,
καὶ ἀπὸ τὴν θεία του πνοή νὰ γίνω λουλουδάκι,
νὰ μοσκοβιθοληθῶ καὶ ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἄναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία! ✗

Κωστής Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς

XΚάτω ἀπὸ τὴν γῆν ὑπάρχει ἔνα μεγάλο δένδρο, ὡσὰν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴν γῆν. **X**Ετσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὑρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύονταν νύκτα καὶ ήμέρα. **X**Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο, ποὺ βαστάει τὴν γῆν, γιατὶ θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γλειδῶν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νά σου καὶ ἔχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—”Ἄγαντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε λίγο ἐπάνω στὴν γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτές ήμέρες ποὺ ἥρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμό μας τὸ ἀποκόβομε.

”Ἐρχονται λοιπὸν κοντά μας. Στὸ γυρισμό τους διμως

εύρισκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχῃ θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Ἐυτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο κάθε χρόνο πάντα τὰ ἵδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἵδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει τὴ γῆ ὀλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τὶς πολιτεῖες της.

2ΧΙΟ μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος.

Μιὰ φορὰ ἔνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιὰ μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηνε μιὰ σούβλα κρέας. ~~Χρ~~ Εκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριὰ ἔναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους ~~Π~~ Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. "Υστερα ἀπὸ λίγο τὸν ἐρωτῷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Εαυτὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

— Εκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδοκόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἴδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἔνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν κατάκαψε !

Φωνὲς καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος !

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατὶ μ' ἔκαψαν !

— Βρέ, ποιός σ' ἔκαψε ; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ο 'Εαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἔκεινος ἀπὸ μέσα.

— Αμ' σὰν ἔκάηκες ἀπὸ τὸν ἔαυτό σου, τί σκούζεις ἔτσι ;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλός σου ὁ Καλλικάντζαρος, γιατὶ ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκε ἔξυπνότερός του.

Ἐκλογὴ Κ. Ρωμαίου

X 32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ἐλάτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμωμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ίδοῦμε τὸ φλοουρὶ σὲ ποιὸν θὰ πέσῃ. X

Κι ἀς μένη ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἀς μένη
κι ἡ σόμπα μας ἀς καίη ἐκεῖ στὸ πλάι.
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ὁρῇ κι ὁ Ἀϊ-Βασίλης γιὰ νὰ φάῃ. XI

Στέλλιος Σπεργάντσας

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. «ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ»

— "Οση γαλήνη καὶ ἄν κάνῃ, δση καλοκαιρία καὶ ἄν υπάρχῃ, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυκτα κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἴδητε ἐδῶ τὴν θάλασσαν νὰ φουσκώνῃ, νὰ ἀφρίζῃ χωρὶς βοὴν καὶ ἀντάρα καὶ νὰ γεμίζῃ ἀσπρα κύματα, λέτε καὶ εἶναι κοπάδια πρόβατα, ποὺ βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ πάλι σιγὰ - σιγὰ τὰ κύματα σβήνουν καὶ χάνονται στὰ βάθη τοῦ πελάγουν..."

✗ "Ετσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ δοξιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια του σιγάρο. Καὶ ἔξακολούθησε :

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πῶς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, ποὺ βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι δὲ βοσκός, ποὺ σαλαγάει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι. ✗ Εμεῖς τὸ ξεύρουμε πάππου πρὸς πάππου καὶ τὸ εἰδαμε μὲ τὰ μάτια μας..." 2

Απίθωσε τὸ σιγάρο στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, δπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, καὶ ἐσταυροκοπήθηκε μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, ποὺ τὸ εἶχαν ψήσει ἡ ἀλμη, τὸ λιοπύρι καὶ τὰ ξηροβόρια, ἀνυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὁπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, ποὺ τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

άκατάστατα φρύδια, ἐπῆραν μιὰν ἡμερότητα καὶ μιὰν ἀγαλλίασι, ώσαν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια δλάνοικτο τὸν οὐρανό...

— "Ετσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίροντας τὸ σιγάρο καὶ τραβῶντας βαθειές ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Έκαθόμουνα δίπλα της καὶ ἀρχιζε τὴν ίστορία:

Σταύρος Μήνως

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα φάγι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λιοστάσι; Ὁκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτέλιγγα τοῦ τόπου... Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... "Ερχονταν, βλέπεις, οἱ « φούστες » μὲ Ἀλγερίνους καὶ ἐσκότωναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὗρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριό ἦτο ὑψηλὰ στὴν παλιοχώρα καὶ εἶχε βίγλες, ποὺ ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἰδῆσι.

Καὶ δταν ἐφαίνονταν οἱ φούστες στὸ γιαλό, οἱ ἔξωμερίτες ὅπου φύγη φύγη... "Ακουες θρῆνο τὰ παιδιά καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... "Ας εἶναι...

Ποὺ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα φάγι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστόγιωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποὺ λέγει τὸ τραγούδι... Μὰ ἦταν ἀνθρώπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἀνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, ποὺ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλλοι, ποὺ ἔσκιζαν ἀνθρώπο, οὔτε ἐσκουξαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθηκαν στὰ πόδια τοῦ Χριστόγιωργα.

— Ποιός εἶναι αὐτοῦ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιός είσαι; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα;

— "Αν είσαι χριστιανός, ἀνοιξε, ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' ἔπιασε ή νύκτα καὶ τὸ κρύο καὶ δὲν ἡξεύρω ποὺ νὰ πάω.

Ἐχιόνιςε κι ὅλας, ἔξεχασα νὰ σου τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου καὶ ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, ἔξεφώνησε δὲν Χριστόγιωργας καὶ ἔχούγιαξε τὰ σκυλλιά.

Μὰ ἔκεινα δὲν ἔκουνήθηκαν!

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποὺ γεννιέται τώρα, εἴπε παρακαλεστὰ ἡ φωνή, ἄνοιξε, δὲν βαστῶ πιά..

Μὰ ἔκεινος ποῦ ν' ἀνοίξῃ!

— Σύρε στὸ δρόμο σου, ἔνανειπε ἀγριεμένα.

— Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἄνοιξε, εἴπε πάλιν ἡ φωνή.

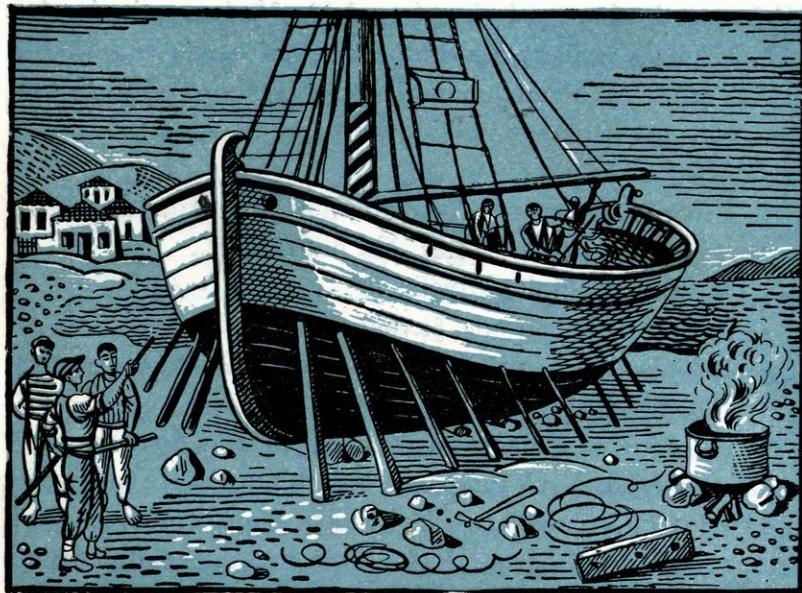
Μὰ ποῦ ἔκεινος!...

Κι' ἄξαφνα ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὁσὰν νὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ἡ θύρα ἄνοιξε μόνη της κι ἔβγηκαν ἔξω τὰ σκυλλιά. Στὴν κατηφοριά, ὁσὰν φεγγερὴ σκιά, κατέβαινε δὲν ξένος. Καὶ δπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα.. Μπροστὰ δὲν ξένος καὶ πίσω αὐτὰ καὶ παραπίσω δὲν Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

Οταν δὲν ξένος ἔφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νὰ περπατᾶ στὰ κύματα. Οπίσω του ἔρχονταν ἕνα - ἕνα τὰ πρόβατα. Καὶ ἐγέμισεν ἡ θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποὺ δλοένα ἔξεμάκραιναν, ἀκολουθῶντας τὴν φωτερὴ σκιά, ὁσπου ἔχαθηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.

Κι' ἔχαθηκε κι δὲν Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ἡ στάνη του. Καὶ μόνον κάθε χρονιὰ τὴν παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυκτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιαλὸ καὶ σαλαγῆ τὰ πρόβατα, ποὺ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ δὲν Χριστὸς ήταν ποὺ εἶχεν ἔλθει γιὰ νὰ τὸν σώσῃ ἡ νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Καὶ δὲν μπάρμπα Ἡλίας ἔσταυροκοπήθηκε πάλι.

34. ΤΟ ΡΙΕΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Εἶναι Κυριακὴ τοῦ Φεβρουαρίου, μιὰ ὥραία ἡμέρα.

~~ορχ~~ Ο καπετάν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο δύο τὸ νησί. ~~X~~

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανᾶς, ποὺ τὸ λέγουν στὸ νησὶ — γεμάτος μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ό ἀέρας γεμάτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας, τῶν σχοινιῶν...

~~X~~ Όλα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοὶ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ἔυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. ~~X~~ Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά. ~~12~~

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν οἱ ἄνδρες, τὰ καμαρώνουν καὶ τοὺς μιλοῦν πολλές φορές λέγουν τὴν ἀξί-

αν των, λογαριάζουν τὴ γοργάδα των, συμβουλεύουν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετάν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σκάρα του μὲ τὴν πλώρη σπαθωτή, στεφανοῖωμένη τὴν πρύμνη, μὲ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ζεοβόδεξα, διμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

‘Ολιγάλαζη ἡ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τὸ ραντίζει μὲ τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὥσταν νὰ τοῦ λέγῃ :

— “Ελα! ”Ελα! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κάθεσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη τοῦ δάσους καὶ τὴν ἄβουλη ζωή; Ντροπή σου! ”Ἐβγα νὰ παλέψης μὲ τὸ κῦμα! ”Ορμησε στηθάτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν ἄνεμο! ”Ελα νὰ γίνης ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγούδι τῶν ναυτῶν, καύχημα τοῦ καπετάνιου. Ἔλα, χρυσό μου, ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ώσταν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια της ἀρχίζει καὶ τριζοβολῆ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ο καπετάν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμένει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ τὸ βιολί καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴν χαρὰ καὶ τῶν δυό των στὰ τετραπέρατα.

Ο παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὔχὴ στὸ πλεούμενο.

Ο πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα:

— Φόρα τὸ πλώριο!

— Φόρα σκόντρα καὶ σκαρί!

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴν σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουδιασμένο, θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθησιό, ἀτολμο στὴ νέα του ζωή. Τὰ παιδιά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρό, μαζὶ δλα, μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ...

— Γιούργια, κράζει τότε δ καπετάνιος.

Στενάζει τὸ πλοϊο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων, γλιστρᾶ στὰ νερὰ ὡσὰν πάπια, μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλήρωμά του.

~~ΟΡ~~ Καλοτάξιδο, καπετάν Μαλάμο, καλοτάξιδο! Καὶ τὸ καρφί του μάλαμα, φωνάζει δ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα. *γΑν*

**Άνδρεας Καρκαβίτσας*

Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
 σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι;
 Ἀνεμοί σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
 ποῦ πᾶς, καραβάκι μὲ τέτοιον καιρό; X

— Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
 Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
 Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
 μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί. X ΤΑΥ.

— Κι οἱ κάβοι ἀν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι;
 Ἀπάνω σου ἀν πέσῃ τὸ κῦμα θεριό,
 καὶ πάρῃ τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη;
 Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό;
 — Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου, ποὺ ἀσπρίζει,
 γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργία:
 ὅρθὸς δὲ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
 στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

«Τὰ χειλιδόνια»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

36. Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

‘Ο γέρο - Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦτες γῦρό του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῆ καμμιὰ ἵστορία. ‘Ο γέρο - Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε :

~~ΑΥ~~ Μιὰ φορά, ἔκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θάλασσα.^τ Έκεῖ, ποὺ ἐνομίζαμε πὼς ἀδικα ἐπαλεύαμε νὰ σωθοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἔνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μιᾶς ἔξωντανέψαμε δλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ κατάρτι ψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζωμε, νὰ φυσοῦμε τὸν κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ μόλις ἐφαινόταν ὡσὰν χελιδονάκι, ποὺ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι ἐφάνηκε δλόκληρο, ἐρχόταν ὡσὰν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ λίγο ἐπλησίασε· ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ δνομά του στὶς κουλοῦρες· τὸ ἔλεγαν « Σωτῆρα ».

“Α ! Ἄ ! Ἄ !, ἐβάλαμε δλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἑκείνους δμως οὔτε ἔκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανείς. Εἶδα καλὰ τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο δρόθ στὴν πρύμνη, τὸ ναύληρο καὶ πέντ’ ἔξι ναῦτες. “Ολοι ἔστεκαν καὶ μιᾶς ἔκοιταζαν, μὰ οὔτε σχοινιὰ ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον δ σκύλλος τους, ἔνας σκύλλος μαλλιαρός, κατάμαυρος, μὲ κεφάλι δλοστρόγγυλο ὡσὰν « μπόμπα » παλιοῦ κανονιοῦ, μιᾶς ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

‘Ωστόσο τὸ καράβι ἥρθε μιὰ βόλτα καὶ ἐπεσε δίπλα μας, δεκαπέντε δρυγιὲς μακριά. Μὰ βλέπω ἔξαφνα τὸν καπετάνιο νὰ γυρίζῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἑκεῖνος, καὶ τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— ‘Αδέλφια, πνιγόμαστε !... Ποῦ μιᾶς ἀφήνετε ; Σῶστέ μας !... ‘Αδέλφια, πνιγόμαστε !... βοήθεια !...

~~Χ~~ Ακούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, δ ἔνας

ἔκλεισε τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη τοῦ. ^{βρ}Καὶ μέσα στὴν ταραχὴ τῶν χυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ὡσὰν νὰ τὴν ἔστελλε δ ἴδιος δ Χάρος:

— Στὴν ἄλλη ζωή!... στὴν ἄλλη ζωή!... ^{βρ}1

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου!... Εἶπα πὼς δ καπετάνιος ἥθελε νὰ παιέῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμώνω περισσότερο γιὰ τὰ ἀνοστα χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρή του πρᾶξι. Ό «Σωτήρας» δμως πάντα ἐμάκραινε. Βάζομε πάλι τὶς ἄγριες φωνές:

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε! ποὺ μᾶς ἀφήνετε! βοήθεια!... πνιγόμαστε, βοήθεια!...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἔκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καρδιᾶ, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατή:

— Στὴν ἄλλη ζωή!... στὴν ἄλλη ζωή!...

“Εμεινε ὅπου εύρεθηκε καθένας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιά, στὶς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρό! εἴπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιὰ ὥρα· ἐπειτα ἔνας-ἔνας ἀφήσαμε τὶς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὡστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιᾶς καὶ τὸ χιόνι ἀρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ, Νέκρα ἐπεσε στὸ καράβι κι ἐνόμιξες πῶς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλάῳη οὔρλιαζε τὸ σκυλλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ωυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ της φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα! ἐμουρμούριζε. “Ἐνας κι ἔνας! Τέτοιοι δὲν βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ!...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε; τοῦ λέγει ἔνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε; Νὰ παλέψετε!... Σ' ἀρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια δ Χάρος; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρη; Νὰ σὲ πάρη παλληκαρήσια. ”Οχι νὰ σταυρώσης τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῆς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κῦμα νὰ μᾶς καταπιῇ;

— “Ωσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκεῖνο, τὸ ρουφάω ἐγώ!... □

‘Ο καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιός ἡμποροῦσε νὰ κινηθῇ; Τὸ χιόνι ἦταν ὡς ἔνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

“Ετσι ἡμαστε, δταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή:

— “Ε! ἀπὸ τὸ καράβι!...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν «Σωτῆρα»; Δόξα νά γη ὁ

Θεός, δὲν ἡταν ἀπὸ τὸ καταραμένο καράβι· ἡταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετάν. Καρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσεν. Ὁλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάζαμε.

Χ Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ροῦχα, ποὺ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσάϊ μὲ φούμι μαὶ μᾶς ἔξαπλωσαν στὸ ζεστὰ στρώματα. ΧΩ

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἐβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἥσαν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιὰ ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη, καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχῃ στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζῃ. Κοιτάζω καλά τὸ καταραμένο καράβι, δ «Σωτήρας», ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ή κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἴπα· νά, ποὺ δ Θεός δὲν μᾶς ἀφησε νὰ χαθοῦμε.

“Αρχισε νὰ νυκτώνῃ καὶ δ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ο ἥλιος ἔβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, δ Τσικνιᾶς, ἔσκοτείνιασε. Ασυνήθιστη κίνησι ἄρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιὰ τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἔχθρος καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ δπως ἥμποροῦσε καλύτερα!

Καὶ ἀλήθεια σὲ λίγο ἐπλάκωσεν δ ἔχθρος. Μαῦρος, θεοσκότεινος ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιᾶ δ χιονιᾶς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἔβροντοῦσαν, ἔύλα ἐτρίζανε, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἔνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένο

ξυλεία ἐπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσὰν πούπουλα κι ἐσκέπασαν τὴν θάλασσα ἔως πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σμυρναίκη, φορτωμένη κάρβουνο, ἀδειασε δλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσήκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιὸν νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ήμαστε στὴν ἄκρη καὶ εὔκολα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

— "Ολη τὴν νύκτα ἐβάσταξ ἡ θύελλα. Καὶ δταν ἔφεξε ἡ ημέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε." Ἄλλα καράβια ἥσαν μισο-σπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἵνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἔκει ἥταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴ πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας δπίσω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα. ~~ΧΔΑν~~

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες; τὸν ρωτῶ.

— "Αχ, παιδί μου, λέγει στενάζοντας, δ κακομοίόης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν «Σωτῆρα» πεταμένον ἔξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναῦτες του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡσὰν νὰ ἐκοίταξε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοίόη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἥθελα νὰ τὸν ἴδω ἔτσι... ξαναεῖπε δ καπετάνιος μας.

— "Άλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἔγὼ τὸ καράβι, εἴπε δ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πῶς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της."

"Υστερα ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὕρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

«Λόγια τῆς πλώρης»

·Ανδρέας Καρκαβίτσας

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ἦταν δέκα χρονῶν παιδὶ ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐγνώριζε κιόλας τὶς στενοχώριες τῆς ζωῆς.

Σὲ ἡλικία τεσσάρων μόλις χρονῶν εἶχε γάσπει τὴ μανούλα του καὶ τώρα ἔχασε καὶ τὸν καλό του πατέρα. Ξέτσι ὁ Ἀνδρέας μὲ τὸ μικρούλη του τὸν ἀδελφό, τὸ Νότη, ἔμειναν στοὺς πέντε δρόμους. X2

Καλὰ ποὺ εὑρέθηκε ἡ θεία τους ἡ Σταυρούλα, ἡ ἀδελφὴ τῆς μάννας τους τῆς συχωρεμένης καὶ τὰ περιμάζεψε. Πτωχὴ ὅμως κι αὐτὴ ἐργάτια σ' ἔνα ταπητουργεῖο, ποῦ νὰ χορτάσῃ ψωμὶ τὰ ὀρφανά! Τί νὰ πρωτοκάμη ἡ θεία ἡ Σταυρούλα μὲ τὶς ὀλίγες δραχμοῦλες, ποὺ παίρνει;

2. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας, ποὺ ἦταν παιδὶ πολὺ στοχαστικὸ κι ἐκαταλάβαινε τὶς στενοχώριες τῆς θείας του, τῆς λέγει:

— Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ λίγο τελειώνω πιὰ τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἡμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάζω τὸ δικό μου.

— Σὲ καλό σου, γιόκα μου! Ποιός θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί; Τί ἡμπορεῖ νὰ κάμη ἐνα παιδί στὴν ἡλικία σου;

Μὰ δ 'Ανδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπίρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι, χλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπίρτα εἶναι, χρειάζονται.

Μιὰ ἡμέρα δ 'Ανδρέας ἐπλησίασε ἐναν κύριο, τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ ἐνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρωῒ δὲν εἶχε πουλήσει οὔτε ἐνα κουτί. X2 Av.

— Πάρτε, κύριε, ἐνα κουτάκι σπίρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ο κύριος ἔγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμό του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλῖψι.

Ἐψαξε τότε δ κύριος γιὰ ψιλά, ἀλλὰ δὲν εύρηκε. Υστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἔκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρέ μου, ποὺ δὲν ἔχω ψιλά, εἶπεν δ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἔκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα - γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτὰ θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλά.

— Αλήθεια τὸ λές; ἐρώτησε δ κύριος, βλέποντας τὸν Ανδρέα κατάματα.

— Ναι, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι δ τρόπος ποὺ τοῦ μίλησε ἐπεισαν τὸν κύριο γὰ τοῦ ἐμπιστευθῆ τὸ ἑκατοστάρικο.

‘Ο Ἀνδρέας ἔφυγε τρεχάτος.

‘Ο κύριος ἔμεινεν ἐπάνω στὸ πεζοδόμιο καὶ περίμενε. Στὸ μεταξὺ πλησίασε τὴ βιτρίνα κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά, πέρασαν δέκα κι δ Ἀνδρέας ἀκόμη νὰ φανῇ! ‘Ο κύριος ἀρχισε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι του νευρικὰ καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρασαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτδὲς ἥμουν νὰ πιστέψω σ’ ἓνα παιδί τοῦ δρόμου ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἀπελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4XΤὴν ἄλλη μέρα βλέπει δ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. “Εμοιαζε ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, ποὺ τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατοστάρικο, μόνον ποὺ ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἑκεῖνον.”

Κάποια μεγάλη θλῖψι θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ παιδί, γιατὶ τὰ μάτια του ἦταν γεμάτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲν ψυχος φοβισμένο, ἐσεῖς εἰσθε ποὺ δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρωῒ τὸ ἑκατοστάρικο;

— Ναι, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε δὲ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτά σας, κύριε. Μ' ἔστειλε δὲ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου;

— Μ' ἔστειλε δὲ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα ποὺ σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ρώτησα, γιατὶ τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε δὲ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

‘Ο κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμὴ σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

“Υστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει :

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ λίγο μπῆκαν σὲ ἔνα στενοδρόμι.

— Εδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἔνα σκοτεινὸν ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσαρα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἔνα ἀχυρόνιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸς κοιτάτων ἔνα παιδί καὶ στὸ πλάι του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμα.

‘Ο κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὥσάν τὸ κερί.

Γονάτισε δὲ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἔνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Εδωσες στὸν κύριο τὰ λεπτά; ρώτησε δὲ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφούλη του. Καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πῶς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώῃ τὰ λόγια του.

‘Ο καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του :

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνῃ καλά. Μιὰ στιγμὴ καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ λίγο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων βιοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

“Υστερα ἀπὸ λίγη ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος ἐπάνω σ' ἕνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

‘Η πληγή του βέβαια ἦταν βαρειὰ καὶ ὁ κίνδυνος μεγάλος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

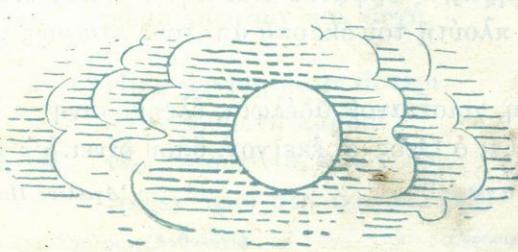
“Εμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

“Οταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ καλὸς κύριος δὲν τὸν ἀφῆσε πιὰ νὰ πουλῷ σπίρτα. Τὸν ἔστειλε πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸν Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Οὕτε τοὺς ἀφῆσε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειο. Πῆρε τὴν θεία τους τὴν Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἕνα μεγάλο προσηλιακὸ δωμάτιο.

‘Απὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὄρφανὰ ἀνεψάκια της ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιὰ μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἀνθρωποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικὸν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

“Ε! σεῖς, δπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλῶστε
καὶ δῶστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δῶστε! X

Ποιός λέει, ποιός, πώς δλ' αὐτά, ποὺ τώρα σεῖς πετάτε,
εἶναι δικά σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὁρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.

“Οποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει δ Θεός σ' ἔκεινον, δπου δίνει. XXI

«Ποιήματα» Γ'

*Αχιλλεὺς Παράσχος

— ΗΜΕΡΩΝΕΙ αὐγὴ δροσάτη |

μὲ τὸ πρῶτό της πουλὶ

λέει καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
στὴ φιλόπονη ζωή.

Πρὸν ἀχνίσῃ κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ’ ὅλαστὴ δουλειά !

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
εν’ ἀγκάθῳ στὴν καρδιά.
πέστε ἀζήλευτα : Εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά. XL

× Σηκωθῆτε ! Ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπό,
ἀν δὲ κόπος τὴν ποτίζει
μὲ ἔναν ἴδρωτα συχνό. xp.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποί
εἰν’ οἱ μόνοι, ποὺ τ’ ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὸν ἀχνίσῃ κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξετ’ ὅλοι στὴ δουλειά ! XL

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ό Πύρρος, δ βασιλιᾶς τῆς Ἡπείρου, τὸ 272 πρὸ
Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἔνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λα-
κωνίας καὶ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ
τὴν ἴδια στιγμὴ μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιᾶτες, γιὰ νὰ σκε-
φθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ό βασιλιᾶς τους Ἀρέας ἔλειπε
μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιᾶτες ἀποφάσισαν νὰ

στείλουν πρῶτα τὶς γυναικες καὶ τὰ παιδιά τους στὴν Κρήτη, ἔπειτα, δουλεύοντας ὀλονυκτίς, νὰ σκάψουν γῦρο στὴν Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο καὶ τὸ πρωῖ νὰ πολεμήσουν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναικες, ὅταν ἔμαθαν, πῶς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ καὶ ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναικα, ποὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι καὶ τὰ ἔβαλε μὲ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασι ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τὶς γυναικες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῷ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυκτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἀρχισαν νὰ σκάβουν τὴν βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες καὶ οἱ γυναικες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές καὶ έκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ήμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. | Τὰ ἔξημερώματα, ὅταν οἱ ἔχθροὶ ἀρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναικες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπεράσπισουν γενναῖα, γιατὶ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμο πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδος του, οὕτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάννας του ἢ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς γυναικας του.

“Ολη τὴν ήμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μὲ μεγάλη γενναιότητα. Ωστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὅμως ἔξημέρωσεν,

ἀρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναικες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴν φωτιὰ τῆς μάχης, τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἀλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ δρμῇ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἀρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναικες ὥρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἕδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὅμως δρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἥθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατὶ καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῆ κι' ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλιᾶς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναικες, βλέποντας, δτι καὶ ὁ βασιλιᾶς τους ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἀνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἐτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοψυχία τῶν γυναικῶν της γλύτωσεν ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνο, μπόρεσε κατόπι νὰ ἔξασφαλισθῇ μὲ τὴν φρόνησι τοῦ βασιλιᾶ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν της.

Κατὰ Χαρίσιου Παπαμᾶρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

‘Ο Πετρῆς, τοῦ καπετάνιου Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ὁταν ἔνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορά, ποὺ τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ, καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀνδρέας, ὁ γυιός τοῦ καφετέζη, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοικτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἴστορίες, ποὺ ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

‘Απὸ ὅλες τὶς ἴστορίες αὐτὲς πιὸ πολὺ ἀρεσε τοῦ Ἀν-

δρέα ή ίστορία τῆς Γοργόνας καὶ ὁ Πετρῆς τοῦ τὴν ἔανά-
λεγε μὲ πολλὴ εὐχαρίστησι.

Ἔταν μιὰ ἀληθινὴ ίστορία, καθὼς ἔλεγεν ὁ Πετρῆς,
ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα καὶ στὸν παπποῦ του. Στὰ μεγάλα
ταξίδια, βλέπεις, λαχαίνει καμμιὰ φορὰ τὰ καράβια νὰ βρί-
σκωνται ὀλομόναχα, μέρες καὶ νύχτες ὀλάκερες, βωλοδέρονον-
τας μέσα στὶς μακρινὲς θάλασσες. Ἐκεὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε
ἄλλο ἀπὸ οὔρανὸς καὶ θάλασσα, θάλασσα καὶ οὐρανός.
Βραδιάζει, ἔημερώνει καὶ στεριὰ δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κα-
νεὶς πῶς τὸ καράβι ρίζωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου καὶ δὲν
μετατοπίζεται μηδὲ ὅργυιά.

Μιὰ φορὰ σὰν κι αὐτὲς ἥταν ποὺ ὁ γέρο - Μπούρας,
ὁ παπποῦς τοῦ Πετρῆ, εἶδε τὴν Γοργόνα.

— Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του; φώτησε ὁ Ἀνδρέας.

— Ἀκοῦς λέει; Τὴν εἶδε μὲ τὰ μάτια του, τὴν ἄκουσε μὲ
τὸ αὐτιά του καὶ τῆς μίλησεν, δπως μιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ
δυό μας, βεβιώσεις ὁ Πετρῆς. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκου-
στὰ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παπποῦ μου. Καὶ νά πῶς ἔγινε.

‘Ο παπποῦς εἶχεν ἔνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἐκεί-
νη τὴν χρονιὰ κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ἔταν καλοκαίρι φεγ-
γαράδα κι ὁ παπποῦς ἔαγρυπνοῦσε στὸ τιμόνι, τὰ μάτια του
τέσσαρα νὰ μὴ ἔεδρομισῃ τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του.

“Ἐξαφνα, ἐκειδὰ πίσω ἀπὸ τὴν πρόμνη ἀκούγεται με-
γάλη φασαρία, κτύπος μέσα στὰ νερά. Σὰν νὰ ἥταν κανένα
θεριόφαρο κι ἔδερνε τὰ νερὰ μὲ τὴν οὐρά του. Κάνει νὰ
γυρίσῃ κιόλας τὸ τιμόνι ὁ παπποῦς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμέ-
νο στὸν τόπο. Μήτε δεξιὰ στρίβει μήτε ἀριστερά! Γυρίζει
τὰ μάτια του πίσω καὶ τί νὰ ἰδῇ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται
πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὅρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεό-
ρατη, βαστιέται μὲ τὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν
κουπαστή. Τὸ κορμί της ὡς τὴ μέση εἶναι γυναῖκειο κι ἀπὸ

τὴ μέση καὶ κάτω θεριόψαρο, δλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τὴ θάλασσα σὰν τὴν ἔλικα τοῦ βαπτιστοῦ. Ἰδια ὅπως εἶναι ἡ φιγούρα στὴν πλώρη κάποιων καραβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὔτη εἶναι θεόρατη, δλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια.

Ο παπποῦς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ώστόσο. Γιατὶ δλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε /

Ἡ Γοργόνα τοῦ μῆλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε :

— Ζῆ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος ;

Ἡ φωνή της ἦταν γλυκειὰ καὶ παραπονεμένη.

Ο παπποῦς μου, ποὺ ἦξερε τὶς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ, τῆς λέει μονομιᾶς :

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου !

Αὔτὸν ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι, καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ δ παπποῦς μου ἦξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχεῖο τῆς θάλασσας. Αὔτη, νὰ καταλάβης, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλέξανδρου. Γυρίζει λοιπὸν τὶς θάλασσες καὶ ρωτᾷ τοὺς καραβοκύρηδες καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἀν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν.

Ἐτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἔνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἦξερε πιά, ἥθελε νὰ κάνῃ τὸν ἔξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος ; Τὸν ρωτᾶ ἡ Γοργόνα.

Καὶ αὐτὸς τῆς λέει :

— Τώρα πιὰ δ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος ! Αὔτος, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια !

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἐνα καρύδι.

— "Ω, Πετρη! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά;

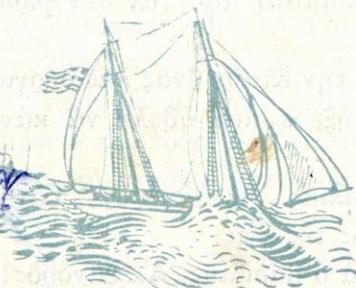
— Ποιά αὐτά;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. 'Ο πατέρας σου τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο;

— Καὶ βέβαια, 'Ανδρέα, τὸ ἔχει γιὰ σίγουρο. 'Ο παπποῦς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. 'Ο βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος ζῆ καὶ θὰ ζῆ αἰώνια. Νά, ἐδῶ· μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασιλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. 'Ανδρέα! 'Ανδρέα! "Όλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι 'Ελλάδα! "Όλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἑλληνικὲς καρένες! "Οπου νὰ ταξιδέψῃς θὰ ἀνταμώσῃς τὴν ἑλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

• 'Ο 'Αργοναύτης»

Στράτης Μυριβήλης (Διασκευὴ)

42. Η ΠΡΟΓΟΝΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ

‘Ο νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνῶντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο : ‘Ο γέρο - Ξυνιᾶς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσῃ μιὰ ξηρὴ καστανιά, εύρηκε « ἀρχαῖα ».

‘Αμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναικες, κι’ ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βισκοὶ κι ἐκοίταζαν ἔνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. ‘Ο ἔνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκεῖνον ποὺ εἶχαν πρὸς καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. ’Αλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρινο πεζούλι.

Νὰ κι ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιοῦχος. Ἐπλησίασε κι’ ἔξυσε λίγο μὲ τὸ φαρδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαῖα πλάκα, εἶπε σοφιαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, δῶσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριό ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

“Ολη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ συζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης μέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος κι ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο κι ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιᾶ. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιὲς ἀποτελοῦσε πολὺ ὅμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα κι ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῆκε. Καὶ ἐπιγραφὴ μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κὺνδ δάσκαλε ; ρώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θὰ εἶναι γραμμένο στὴν πλάκα πρᾶγμα ἀξιόλογο, ἀπὸ τὴν ἐποχή, ποὺ ἡ ἀρχαία Ἑλλὰς ἦταν ἐλεύθερη.

‘Ο πρόδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε στὸ σκάμμα μερικὰ παλληκάρια καὶ συνέχισαν μὲ προσοχὴ τὸ σκάψιμο.

‘Η πλάκα ἔξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸς μέτρα μῆκος καὶ ἔνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στὸ χωρὶο καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἰσοδο τοῦ σχολείου. ‘Ο δάσκαλος ἔκαθαρισε τὴν ἐπιγραφὴ καὶ τὴν ἀντέγραψε. ‘Ως τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στὸ σχολεῖο κι ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφὴ σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἡταν ἔνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδῆγησαν κι ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὅχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

ΦΗ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργία ὅλο σχεδόν τὸ χωρὶο ἔμαζεύθηκε στὴν πλατεῖα, κάτω ἀπὸ τὰ γέροικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχεθῆκα, εἴπεν δὲ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἔξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφή. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἴστορία τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἴστορικον Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πλάκας.

Ψίθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὑρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστο Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἴχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχιγέρος τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Κι ἡ Ἑλλάς μας εἴχε χωρισθῆ σὲ πολλὰ μεγάλα ἡ μικρὰ κράτη. Ἡ ἴδιαίτερη μας πατρίδα εἴχε συμπεριληφθῆ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, ποὺ εἴχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε—τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς δλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἀν καὶ ἐλληνικά, ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους. Αἰτία ὁ ἐγωϊσμὸς τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ λίγο ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλιᾶς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἀν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἐλληνικὰ κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερὸς ἐμφύλιος πόλεμος, δηλαδή.

- Καὶ πᾶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο; ρώτησε ὁ πρόεδρος
- Τώρα ό' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ Ἰδιος ὁ Φύλιππος. Ἐκεῖ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἐλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

“Οταν ἀρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμὴ ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ποὺ τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ωμήλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἀγνὸς ἐκεῖνος Ἐλλην πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας:

« Ἀκοῦστε, φίλοι μου. “Ολοι εἴμαστε Ἐλληνες ἐδῶ καὶ ἔλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἥθικὸν Ἐλληνες νὰ σκέπτωνται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἐλλήνων. Τούγαντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, ποὺ περνοῦν ὁρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἔλληνικὲς πόλεις.

» Ολοι μας βλέπομε νὰ ἔχωνται ἀπὸ τὴ δύσι μαῦρα σύγγεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὅπλων. Οἱ Ρωμαῖοι, ποὺ ὑπέταξαν τοὺς Ἐλληνας τῆς Μεγάλης Ἐλλάδος, δὲν θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

» Σύ, Φύλιππε, ποὺ εἶσαι ὁ ἴσχυρότερος Ἐλλην ἡγεμών, πρέπει νὰ δώσῃς τὸ παράδειγμα: Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσῃς ἔλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμάς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἔλληνικῶν πόλεων καὶ ἄδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἐτοιμάζεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνῃ σὲ λόγο σκλάβια τῶν Ρωμαίων.

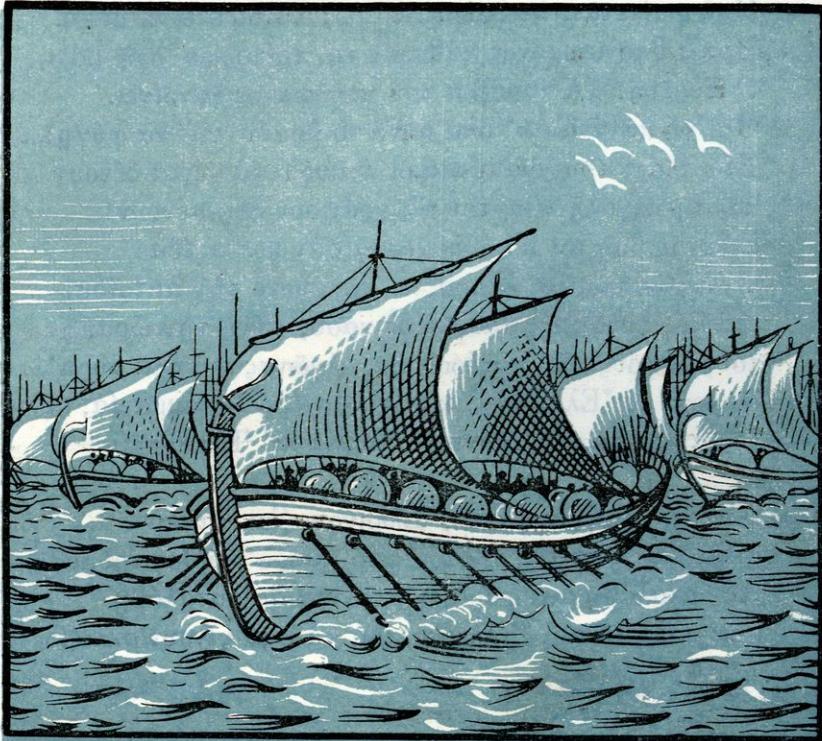
» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεούς, νὰ ἔξιδεύωμε τὴν ζωτικότητά μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῷ γῦρό μας ξένοι λαοὶ αὐξαίνουν δλοένα τὴν δύναμι τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύγνεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάσουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας.»

Ἐτελείωσεν δ δάσκαλος καὶ δλοι τὸν ἔκοιταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον δ πρόεδρος ἐφαινόταν, δτι κάτι ἥθελε νὰ εἰπῇ.

— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν δ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ίδιαίτερή μου ἱκανοποίησι; Νομίζω πὼς βλέπω ἔδω μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἥθελατε, βέβαια, ξανάρχισε δ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξὺ τους καὶ κάποτε ἔφθαναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἡξεραν δμως τὶς περισσότερες φορὲς νὰ πειθαρχοῦν καὶ νὰ συμφιλιώνωνται, δταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος. Ὁλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν δ Ἀγέλαος, ἀκόμη κι δ ἴδιος δ Φίλιππος, συγκινημένοι ἔχειροκρότησαν θεομά. Ἐσβήσθηκαν τότε τὰ μίση. Ξανάγιναν δλοι Ἐλληνες πατριώται, ὑπέγραψαν εἰρήνη κι ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ « κλάδον ἐλαίας ». Τὸ δνομα τοῦ Ἀγελάου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθηκε δ λόγος του σὲ πλάκες, δπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὐρήκαμε.

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

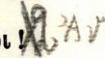
Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τοῦτα τὰ πελάγη !
Ἄνδρειεύεται, παίρνει καρδιὰ καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι
ἀπὸ καρδιὰ ἀμέτρητα τὴ θάλασσα γεμάτη !
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φυάνει·
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιῶνι
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ἔακουστὴν πώς βλέπω ἐκείνη μάχη.
 Ποιός θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκοδφο, στὴ ράχη;
 'Ο Ξέρξης! Τὰ καράβια του περήφανος ἔσανοί γε.
 Θά 'χῃ κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ;...
 Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν
 καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!
 Ξάφουν βοὴ μυριόφωνη ἔεσπῆ σὰν καταιγίδα:
 —Ω 'Ελληνόπουλα, ἐμπρός!... γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
 παιδιά, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὄρα,
 τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
 'Ορμοῦν οἱ "Ελληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
 χέρια μὲ χέρια πιάνονται σκλαβιὰ κι' 'Ελευθερία!

✗ Κτύπα, περήφανη Θεά, 'Ελληνοπούλα, κτύπα·

πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιᾶς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!

'Ας καταλάβῃ μιὰ φορά, γιὰ πάντα ἀς καταλάβῃ,

πῶς πολεμοῦν οἱ "Ελληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!

«Σχολικὴ 'Ανθολογία»

'Αχιλλεὺς Παράσχος

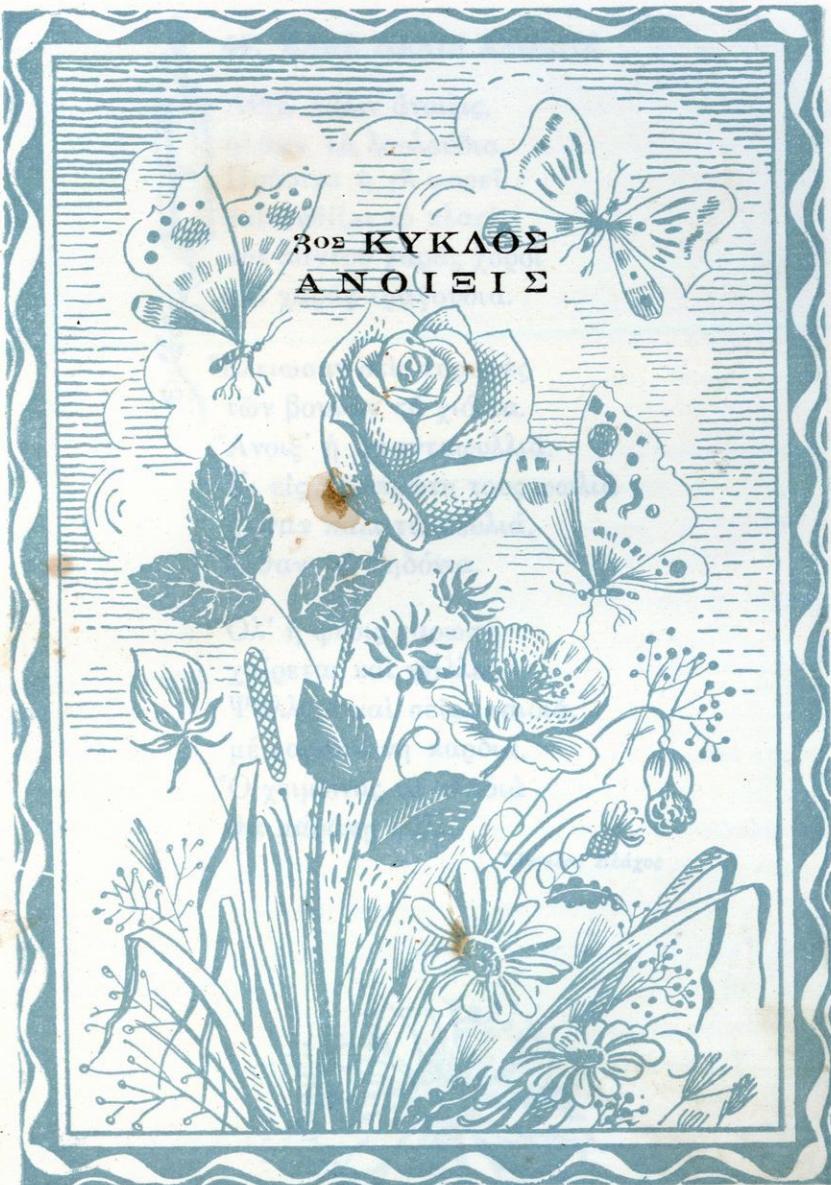

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μαζι φέντονται οι πάντες τοι την εύτυχην
 Ημέραν με την οποίαν από την πρωτοφαστή σαρκί¹
 Ο θεός μας έλαβε την πρώτη του γέννηση.
 Ότι δια την οποίαν διέσπειδε το ρόδον την οποίαν
 Στην πλάγια της γαλατικού σταυρού την πρωτοφαστή²
 Βούτηξε μετά την οποίαν παρέστησε την Αγία Τιμήν.
 Εποτε μετά την οποίαν την οποίαν παρέστησε την Αγία Τιμήν.
Ω Ελεητόστολε, ο πρόστια γενεθλίου της Αγίας Τιμής,
 οποίας ταύτη την παρέστησε την οποίαν παρέστησε την Αγία Τιμήν
 Καρδιού στην Αγία Τιμήν, καὶ την οποίαν η γανάτσια,
 γράψατε για την απόκτηση πλούτου της Ελεητούσα!

Χρήστε, στεφανώστε την Ηλειανήν θεότηταν
 πέρα την οποίαν μετατίθετε το μάρτυρον ποιητής της γέννησης
 Της καταλάθη μετά φρούριο για πάντα της καταλάθη
 της παλαιότητας της Ελεητούσας, για την οποίαν παλένεται την
 Αγία Τιμήν.

3οΣ ΚΥΚΛΟΣ
ΑΝΟΙΞΙΣ

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

ΛΘΕ πάλιν ἄνοιξις,
ῆλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαδί^{το}
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ^{το}
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλειωσαν στὶς κορυφὲς
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
Ἄνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.
Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ῆλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ῆλθανε τ' ἀηδόνια.

Ολ' ἡ φύσις χαρωπή
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μέ χαρούμενη καρδιά.
Ο χειμῶνας τὰ κλαδιά
θὰ μαράνη πάλι.

**Αγγελος Βλάχος*

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

Αγ. ορ.
"Ένα ποίμνιον ἔβιοσκεν εἰς τὸ λιβάδι. Ἐξαφνα ἔνας ἀετὸς πετᾶ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἔνα ἄρνι. ορ.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐζήλευσε· ἡθέλησε δὲ νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ ἀετός. Ωριμησε λοιπὸν μὲ πολὺν θόρυβον ἀπὸ ἔνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχας τῆς εἰς τὴν οάχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβαλεν ὅλην τῆς τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριός ἦτο βαρὺς δι' αὐτήν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῆ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον καὶ ἂν ἤνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατώρθωνε νὰ πετάξῃ.

| Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βιοσκὸς καὶ συλλαμβάνει τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων καὶ τὸ βράδυ τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιά τοῦ βιοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν:

- Πατέρα, τί ὅρνεον εἶναι αὐτό;
- Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἰπεν ὁ βιοσκός, εἶναι κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἴδια θέλει, ἀετός.

Κατὰ τὸν Αἰσωπὸν

46. Ο ΛΥΧΝΟΣ

“Ενας λύχνος είχε κατά τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε πολύ. Ἡρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ:

— Ιδέτε, ίδέτε πόσον φέγγω! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἀστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον! Κρῆμα μόνον, ὅτι εὑρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον!

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἐλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἐσβήσε τὸν λύχνον.

‘Ο ἄνθρωπος, δ ὅποιος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἦκουε τοὺς λόγους αὐτούς, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. ‘Οταν δμως ὁ λύχνος ἐσβήσε καὶ ἡθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε:

Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι ἕνας κοινὸς λύχνος καὶ δτι καὶ τὸ ἐλαφρότερον φύσημα τοῦ ἄνεμου σὲ σβήνει. *ΖΑΥ. ΟΡ.*

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Ἐπε δ καπνὸς μιὰ μέρα : ορ. Αλ.

— Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό . ορ.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πιὸ ψηλά,
ῶσπου ἔκεī νὰ φθάσω,,
στ' ἀστέρια τὰ πολλά.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, ποὺ τώρ' ἀφήνω,
καὶ πάω στὸν οὐρανό . Αλ.

Κι ἀμέσως ξεκινάει
νὰ πάῃ στὸν οὐρανό .
Μὰ ξεφνα φυσάει
ἀγέρι σιγανό .

Καὶ πρὸν στὰ ὑψη φέρῃ
τὸ μαύρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε μὲ δρμή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ιωάννης Πολέμης;

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΣ

Από Όριον

* "Ενας ἀετὸς καὶ μία ἀλώπηξ ἔκαμαν τὴν συμφωνίαν νὰ κατοικήσουν δὲνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εἶναι φίλοι. *οριον* Καὶ δὲν μὲν ὁ ετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὑψηλοῦ δένδρου καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν του, ἡ δὲ ἀλώπηξ ἔχωθηκε κάτω ἀπὸ δένδρου, δὲνας θάμνον, δὲνοποῖος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ ἀλεπουδάκια της. *Ἄφοῦ* καὶ δὲν ἀετὸς ἐκλώσσησε τὰ αὐγά του, ἐβγῆκαν τρία ἀετόπουλα, τὰ δένδρα ἔτρεφε μὲ πολλὴν ἀγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εῦρῃ τροφὴν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρὰ τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μέ τὰ ἀετόπουλά του, μέ δλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσην λύπην ἔδοκιμασεν ἡ ἀλώπηξ, δταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὗρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἡθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἥδυνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῷον χερσαῖον, δὲν ἀετὸς πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ποὺ τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὗρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἑώραταζον εἰς τὴν ἔξοχήν. Ἀφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἴγα, ἦναψαν πυράν ἐπάνω εἰς τὸν βωμὸν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα καί, λαίμαργος ὡς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὅμως, διὰ μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἐν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸς ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, δ ὅποιος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερά, εὑρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν δλους.

49. ΔΥΟ ΕΧΘΡΟΙ

Πόσον κακὸν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἔχθρον του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἔξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευον μὲ τὸ ἵδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἔνας ἡτο ἔχθρος τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἔνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν πρῷραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἥθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἔνας τὸν ἄλλον.

Αἴφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἀνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ο κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἡτο μεγάλος.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἥρωτησεν ἔνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου:

— Εἶπε μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἀν ναυαγήσωμεν;

— Ή πρῷρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἴδω τὸν ἔχθρον μου νὰ πνίγεται πρωτύτερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἴσωπον

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἔνα κλῆμα. Οταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέρασε καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἥρχισε νὰ τρώγῃ μὲ λαιμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ δλίγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ δλίγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἑτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: «Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ καταστρέψω τὸν σωτῆρά μου».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΣΥΛΟΚΟΠΟΣ

Αγ' ὄρ.

Ἐνας κυνηγὸς συνήντησεν εἰς ἕνα δάσος ἔνα ξυλοκόπον.

Ἡθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λεονταριοῦ; τὸν ἡρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν δ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, δχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δεῖξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ο κυνηγὸς δμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἡρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεποῦ πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρυπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιᾶς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυλάξει τὰ σακκίδιά των μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Αμέσως ή ἀλεποῦ ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

Οταν δμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, δτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἔξελθῃ, διότι ἡ κοιλία της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενὴ ὅπῃ δὲν τὴν ἔχωροῦσε πλέον. Ἡρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὁδύρεται.

Μία ἀλλη ἀλεποῦ, ποὺ διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

* "Ας μὴν ἥσουν ἀσυλλόγιστος, δταν εύρηκες τὴν εὔκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἔως δτου νὰ γίνης καὶ πάλιν ισχνή, δπως ἥσουν, δταν εἰσῆλθες. Χράν, ὄρ.

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. Ἔνας ὄνος ἤκουσε τὸν τζίτζικαν νὰ τραγουδῇ καὶ τόσον τοῦ ἥρεσε, ὥστε ἐλημόνησε τί φωνὴν ἔχει ὁ ἴδιος καὶ ἐνόμισε διὰ τοῦτο, ὅτι ἡμπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις δύνατον ἤρχισε τοὺς δύγκανισμούς του, τὰ τζίτζίκια σιώπησαν ἀπὸ φόρον.

—Ἐσιώπησαν νικημένα! εἶπεν ὁ ὄνος.

—“Οπως σιωποῦν καὶ τὰ ἄλλα πουλιά, ὅταν τὸ ἀηδόνι ἀρχίζῃ νὰ ψάλλῃ, τὸν εἰρωνεύθη μία ἀλεποῦ, ποὺ ἔτυχε νὰ διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ ἕδιος ὁ ὅνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἔχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικούρος ἔπιασε τὸν ὅνον καὶ ἤργισε νὰ τὸν δέρνῃ μὲ μανίαν.

-- Διατί μὲ κτυπᾶς; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἴδιαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελούσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδού, δτι μὲ δέρνετε. Διατί αὐτὴ ἡ ἀδικία;

3. Μίαν ὅμως φορὰν ὁ ὅνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἡτο μόνος μακρὰν εἰς ἔνα λιβάδι. Ἐκεī παρουσιάσθη ἔνας λύκος καὶ ἥθελε νὰ φάγῃ τὸν ὅνον. Ὁ δυστυχῆς κατέφυγεν εἰς τὸ ἔξης τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἥρχισε νὰ ὑποκρίνεται, δτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον:

-- Τὸ γνωρίζω, δτι θὰ μέ φάγης. Προηγουμένως ὅμως μίαν χάριν σου ζητῶ. Ἐχώ πατήσει ἔνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πισινὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μέ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῆς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἶσαι τόσον καλός!

Ο λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ο ὅνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσεν ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὅνος ἔδωσε μίαν τόσον δυνατὴν κλωτσιὰν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὅδὸν ἔλεγεν:

| — Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἥμην εὐχαριστημένος μὲ δσα εἴχα, ἀλλὰ ἥθέλησα νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος. |

Β': ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Είναι Μεγάλη Πέμπτη πρωΐ.

Μόλις έγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετάν Κομνηνοῦ ἔκοινώνταν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκομπώνται καὶ ἀρχίζει νὰ βάφῃ τὰ αὐγά. Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο-δύο τὰ παιδιά τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμινον σταυρόν, στεφανωμένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δενδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρωμα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα :

Ἄγδροι,
×Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποὺ φαίνεται ἀπὸ πέρα;

Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σύρε, μητέρα μ', στό καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα κι ἔμένα νὰ μὲ καρτερῆς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ, δταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιὲς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες, τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά χαρές μεγάλες.

Ἄλήθεια, τί μεγάλαι χαραὶ δι' ὅλους! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγὰ εἰς ὅλα τὰ παιδιά. Τί εὐτυχία!

Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ. Πλάθει ἀρκε-

τές κουλοῦρες μὲ αὐγὰ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθεράν της καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν της. Ἐπίσης μικρὲς « κοκκῶνες » διὰ τὰ μικρὰ τέκνα της, τήν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξίμια της καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιά τῆς γειτονιᾶς.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκώνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ’ αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ:

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ὁρθῇ κρᾶ - κρᾶ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τσὶ - τσί, καὶ τότε θὰ ἴδῃς χαρὲς ποὺ θά χηρεῖς, σὰν ἀκούσῃς κρᾶ - κρᾶ τὴν κουρούνα νὰ χτυπάῃ τὸ παραθύροι : «Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τσὶ - τσὶ νὰ φᾶτε !».

Καὶ ὁ μικρὸς ψιθυρίζει καὶ αὐτός :

— Θὰ ὅθη κουρούνα νὰ φέρῃ τσὶ - τσί.

Χαὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἥλιου ἡ μητέρα ὀδηγεῖ τὰ δύο παιδία εἰς τὴν ἐκκλησίαν^ῷ Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των ἐμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον. Χ. Π. Α. γ

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τὸ ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί καρά, τί δόξα !

Ολίγην ὕραν μετὰ τὰ μεσάνυκτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἔξημερά ματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἔξυπνῃ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω καί, ἐνῷ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « Ὁ, γλυκύ μου ἔαρ ! » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὠραῖα ἄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἔξερ-

χονται εις τὸ ὑπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σε-
λήνης, ἐνῷ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ οδίζῃ.

Ἄκολουθοῦ δοι τὸν Ἐπιτάφιον, ποὺ περιφέρεται μὲ
τὰς λαμπάδας ἀναμμένας. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἥρεμα τὰς
φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἄνοιξις στέλλει
τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Τα-
φέντα Χριστόν, ωσὰν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτή:

— Ω, γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον!

Καὶ τὰ παιδιά, ποὺ προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπι-
τάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως:

— Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον! Κύριε ἐλέησον!

Υστερον ἀνέτειλε πλέον ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου
Σαββάτου.

Ο Εὐαγγελινὸς ἔξυπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρ-
νίου, τὸ δποῖον ἡγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ο Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἔξηλθον εἰς τὸ προαύ-
λιον. Τί ώραῖον, τί ἥμερον, τί λευκόμαλλον ποὺ εἶναι τὸ
ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο: «μπὲ - μπέ!»

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμ-
πάδας. Τί χαρά! Φαντασθῆτε ὅραιάς, μικρὰς λαμπάδας μὲ
ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα. Ο Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει
νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων:

— Εκείνη εἶναι ἡ μεγαλύτερη.

Η μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. 'Αλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἐσπα-
σεν, ἐκεῖ δπου ἔπαιζε μὲ αὐτήν. Τέλος ἐσπασε καὶ τὴν ἴδιαν
του καὶ ὑστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ο πατέρας τοῦ ἡγόρα-
σεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπερχόρεωσε νὰ ὑποσχεθῇ, δτι δὲν θὰ
τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἔως τὰ μεσάνυκτα, δταν θὰ ὑπά-
γουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ο μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυκτα ἥλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρᾶς Ἀναστάσεως. Ἡστραψεν δὲ οὐκέτισία, ἡστραψε καὶ οὐ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπίρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιά, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἔως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γῦρο ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὔγα των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἕνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγάλυτερη.

— Οχι, οὐ δική μου.

— Εμένα ὁ πατέρας μου τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.

— Εμένα η μάννα μου τὴν ἐστόλισε μοναχή της.

— Καὶ ξέρει νὰ κάνῃ λαμπάδες η μάννα σου;

— Οχι, δὲν ξέρει; Ἄμ' τί θαρρεῖς;

— Τέτοια παλιολαμπάδα!

Καὶ η φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλλῃ η Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν η Ἀγάπη, ἐξῆλθον δὲ οἱ εἰς τὴν πλατεῖαν.

× “Υστερον η μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, ποὺ εἶχε φέρει η κουρούνα, καὶ τὸ ἀρνί τὸ ψημένο. Τὰ παιδιὰ κάθηνται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὔγα των. ×

Τί χαρά! τί ἀγαλλίασις! × *Αγριός*.

« Πασχαλινὰ Διηγήματα »

· Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης ·

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

×Νύχτα βαθειά, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἡ ἐκκλησία·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη.
— Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
δλος ὁ κόσμος ψάλλει. *δρ*

Καὶ μπάμ! καὶ μπούμ! οἱ τουφεκιές
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.

“Ω, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκιές,
πῶς φεύγει κάθε λύπη!

¶ Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ
κι δλοι γοργὰ πηγαίνουν
έκει, ποὺ αὐγὰ κι ἀρνιὰ ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένούν. *XAVL*

N. Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο ἐκδρομεῖς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἐνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθοῦν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα ἐφαίνετο ἔνα μικρὸν χωρίον.¹⁰⁰ Τὰ κόκκινα κεραμίδια του ἐσχημάτιζαν ὠραῖον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τούχους.

Ὑστερα ἀπὸ ὅλιγα λεπτὰ καὶ ἐνῷ σε δύο ἀδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας, αὐτοστρεψαν ἀπὸ ὅλιγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἔνα σπίτι καὶ τὴν ἴδιαν στιγμὴν κραυγαὶ ἡκούσθησαν :

— Πυρκαϊά ! Πυρκαϊά !

| ‘Ο ἔνας ἀπὸ τοὺς δύο δδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἔκδομικόν του ραβδὶ καὶ τὸ σακκίδιόν του κάτω, ἔτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. ‘Ο ἄλλος τὸν ἐκράτησε :

— Ποῦ πηγαίνεις ; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν ; Τί μᾶς μέλει διὰ τὰς ἔνας ὑποθέσεις ;

‘Ο πρῶτος ὅμως δδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. ‘Ο δεύτερος τὸν ἡκολούθησεν ἀργά - ἀργά, καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαινεν. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι, ποὺ ἔκαιετο, μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη :

— Τὰ παιδιά μου ! Τὰ παιδιά μου !

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ἔνος ὥρμησε πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

“Ολοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἴπαν μεταξύ τῶν :

— Αληθινὸς παλληκάρι ! Εὗγέ του !

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα :

— Εἶναι γαμένος !

2. X “Υστερα ἀπὸ δλίγον ὅμως ὁ ἔνος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιά, τὰ δποῖα ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον δλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα. x

‘Η μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραπτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ἔνου, διὰ νὰ τοῦ δειξῇ τὴν εὐγνωμοσύνην της. ‘Ἐκεῖνος ὅμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξὺ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

“Οταν συνηντήθησαν καὶ πάλιν οἱ δύο δδοιπόροι, ἡρώ-
τησεν ὁ ἄδιαφορος:

- Ποῖος σὲ παρεκίνησε νὰ φιψοκινδυνεύσῃς τόσον πολύ;
- Καὶ ὁ ἄλλος ἀπήντησεν:
- «Ἐκεῖνος», ποὺ μᾶς ἐδίδαξεν, δτι ὁ σπόρος πρέπει νὰ
ταφῇ διὰ νὰ φέρῃ πολὺν καρπόν.

Τότε ὁ πρῶτος ἡρώτησε καὶ πάλιν:

- Ωραῖα ὅλα αὐτά. Ἐὰν δμως ἔθαπτεσο κάτω ἀπὸ τὰ
ἔρεπτια τῆς οἰκίας; Διότι μόλις εἶχες προφθάσει νὰ βγῆς
καὶ ἡ στέγη ἔπεσε.

Καὶ ὁ γενναιόψυχος ὁδοιπόρος ἀπήντησε χαμογελῶν:

- Τότε θὰ ἥμουν ἔγῳ ὁ σπόρος. Καὶ ἀλλητινὰ θὰ ἔφερα
πολὺν καρπόν, δταν καὶ ἄλλοι θὰ ἐμιμοῦντο τὸ παράδειγμά
μου, γὰρ σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὕραν μεγάλουν
κινδύνου.

“Ο ἄλλος ἤκουσε καὶ ἥσθάνθη ἐντροπήν. Ἐσιώπησεν
ἀρκετὴν ὕραν. Ἔπειτα, εἰς μίαν στιγμήν, εἶπε:

- Μαζὶ ἐπηγαίναμεν εἰς τὴν ἐκδρομήν, ἀλλὰ χωριστὰ
ἐσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ ἐντρέπομαι τώρα διὰ τὸν ἑαυτόν
μου. Μοῦ ἔδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νὰ είσαι βέβαιος, δτι αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ σπό-
ρος, καὶ χωρὶς νὰ ταφῇ, ἔφερε καλὸν καρπόν. Θὰ μιμηθῶ
καὶ ἔγῳ τὸ παράδειγμά σου.

“Ο φίλος του τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην καὶ εἶπε:

- Ποτὲ δὲν ἥμποροῦσα νὰ φαντασθῶ, δτι μὲ τὸ μικρόν
μου παράδειγμα ἐβοήθησα ὅχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ἀνθρώπους!

“Ενοοῦσε ὅχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιά, ποὺ ἔσωθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ καὶ τὸν φίλον του, ποὺ ἔσωθη
ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα, ποὺ εἶχε, τῆς ἀδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν ἄλλων.

K. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

- ✗ Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριᾶ καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.
Γλῶσσες κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.
- Τὸ παιδάκι μου! σπαράζει μιὰ μητέρα. *χόρη*
Μὰ ἔνας νιὸς χυμῷ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει!
Ἐνας χωρικὸς γέρος τόνε κοιτάζει
καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει!
- Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι;
Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι! *ΑΥΓΕΣ*

Τέλλος *Αγρας

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ἔνα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας. "Αχ ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!" δηλοφ μεθαγά

"Ο «Ἄγιος Νικόλαος», τὸ ίστιοφόρον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπηρετεῖ, ἔταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξίδευοντας μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ο ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει στὰ κατάρτια καὶ λύνει ἡ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον. Δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον. "Ενα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται : πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. "Όταν τελειώνῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκειά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακράν, μακρὰν ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ή μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὄφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. "Αχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικράν των κλίμακα καὶ θὰ ὁρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα, τὴν ἑσπέραν, πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῷ θὰ εἶναι ὅλοι τριγῦροι του, θὰ τοὺς διηγήθῃ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους. Εἶναι πολὺ ώραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὅποιος ἔχει ἀγαπημένα ὅντα καὶ τὸν περιμένον, ποτὲ δὲν εἶναι ώραία ἡ ξενιτειά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον: μὲ ἓν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἔλαβεν ώς μισθόν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κάτιν διὰ τὸ ἔνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικράν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδήλι τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ φάψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθείς!

Καὶ ἔπειτα, ἐνῷ ή μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκεῖνος θὰ λύσῃ ἔνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὃπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

*Ἐνῷ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοιτάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ ὃπου γνωρίζει, διτι εὑρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καὶ νὰ! Τὰ σύννεφα, τὰ ὅποια τοῦ ἀπέκρυπτον ἔως τώρα τὸ ἄκρον τοῦ ὁρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ἔξαφνα διαχρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτήν. *Α! πῶς κτυπᾷ

τώρα ή καρδία του! "Εφθασαν τέλος πάντων.

Ίδού, ξεχωρίζει ή κωνική κορυφή τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὸ ἄσπρον ἔκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἔως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὁφθαλμοί του στυλώνονται μὲ προσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

"Α! πόσον ἀργά νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! "Ας ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἴχε πτερόα, ἀς ἡμποροῦσε νὰ ἥτο ἔνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἥλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὡσὰν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὅποιον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ, ὀλονέν, προχωρεῖ, καὶ ή ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. "Ο ἀνεμος, ως νὰ ἔννοιῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾶ εὐνοϊκὸς μὲ δλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιά τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφροὺς τὰ κύματα.

Ίδού, ἐφάνη ή ἔκκλησία, ἥρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία-μία, λευκαὶ ώς προβατάκια, τὰ ὅποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὁφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ίδού! Ἐπρόβαλε τώρα καὶ ή οἰκία των! Ίδού ή καπνοδόχη, ή ὅποια καπνίζει ἔλαφρὰ - ἔλαφρά. Ίδού καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὅποιον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφήν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται: Ποῦ νὰ εἶναι ἀρά γε τὴν ὁραν αὐτὴν οἱ ίδικοί του; "Η μητέρα του θὰ ὑφαίνῃ καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν; "Η μήτως ἐπῆραν εἰδησιν, διτι

έμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπέζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνη.

× Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου.
× "Εχουν πλησιάσει τώρα πολύ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἔλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου." Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. [¶] "Α! ἐπλησίασαν πολύ. Γκρο... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν." [¶]

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὅποια παρακολουθεῖ τὸν «Ἀγιον Νικόλαον», δεμένη μὲ χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾶ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθηται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ ὅσην δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτήν.

"Ἄχ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ως νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἀρά γε ὅλοι καλὰ οἱ ἴδιοι του; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἀρρωστη ἡ μητέρα του ἡ κανεὶς ἀδελφός του! Πῶς ἀνησυχεῖ!"

"Αλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκείνη γυναῖκα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὅποια ἔφωνται χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της; [¶] "Α! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια!"

¶ "Η βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ἔηράν· ἔξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἔξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὀρμᾶ εἰς τὴν ἄγκαλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του."

59. ΤΟ ΜΟΝΟ « ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ »

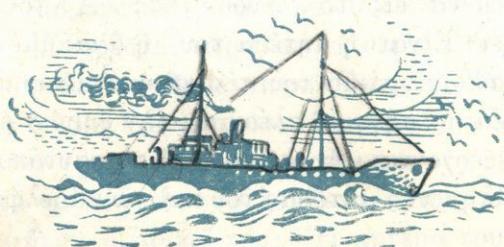
Χ Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι. *δρ.*

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσῃς « καλῶς ὥρισες »
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μήν τὰ πιστέψῃς! "Απιαστες
εὐχές, ποὺ δ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾶ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει. *χλαϊ*

Τὸ μόνο « καλῶς ὥρισες »,
τὴ μόνη εὐχὴ ποὺ πιάνει
θὰ τὴν ἀκούσῃς στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι.

'Ιωάννης Ποιέμης

| Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ
| ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἰλισσοῦ εἶχε κτισθῆν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα· καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοι του ὅμως ἤσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἔξυπνοι καὶ εἶχον ως ἀρχοντά των τὸν Ἐρεχθέα.

‘Ο Ζεύς, ως παντογνώστης θεός, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸν χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἥ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεούς.

“Οταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοί, ἥθελον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως τὸ ἴδικόν του ὄνομα. ‘Ο Ζεύς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὁραῖα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναούς.

“Ἐτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὅποιαν ὥρισεν ὁ Ζεύς, προσῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθησαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον τῆς δύχθης τοῦ Ἱλισσοῦ. Ὅψη λότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρόνος τοῦ Διός. Πλησίον του εἶχε καθήσει ἡ Ἡρα, ἡ μεγάλη θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο δὲ Ἀπόλλων μὲν χρυσῆν λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἄρτεμις μὲ τόξον καὶ βέλη, ἔτοιμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Οπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὥραιοτητος, δὲ Ἀρης, δὲ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὅποια ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων, δὲ θεὸς τοῦ Ἀδου, καὶ δὲ Ἡφαιστος, δὲ θεὸς τοῦ πυρός. Οπισθεν τοῦ Διὸς ἐκάθητο δὲ Ἐρυμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ πτερωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ δὲ Ποσειδῶν ἵσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διός. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸ ἀνίκητον δόρυ της. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε ἡ τρίαινά του, ἡ ὅποια κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμῃ. Τότε εἶπεν ὁ Ζεύς:

— Οποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἔξελθῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθέως.

Αμέσως ἐσηκώθη δὲ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ χῶμα. Εύθυς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνεπήδησεν εἰς ὥραιοτατος ἵππος, λευκὸς ὡς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμὸν. Ἡ χαίτη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν ἀέρα, οἱ ὄφθαλμοί του ἔλαμπον καὶ οἱ λεπτοί του πόδες ἡτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριψεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χείλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεούς.

Καὶ ἴδού, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὁποῖος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλάνους καὶ φύλλα, τὰ ὅποια ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι του ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωπούς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸς εἶναι τὸ δῶρόν μου. 'Ο ίππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμη αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἷματα. Τὸ δῶρον τὸ ἴδικόν μου, ἡ ἔλαϊα, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὔτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὁποῖον θὰ γίνη κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

"Ετσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐποστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενώνα, καὶ πρὸς τιμήν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα

Χαρὰ σ' ἐσέ, χώρα λευκὴ καὶ χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιὰ χώρα σ' ὅλη τὴ γῆ, καμμιὰ στὴν οἰκουμένη
δὲν ηὗρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.
Ἄπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ - γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν ἀῖτὸ καὶ σύννεφο κι ἀστέρι.
Ομως σ' ἐσὲ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ωζεσθ' ἡ ἀγάπη μου στὰ χώματά σου μόνο.

«Τμος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν»

Κωστής Παλαμᾶς

62. ΟΛΑ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταῦγέτου, ὃ ὅποιος ὁς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βιορᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρωνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγιαι ἀκτῖνες γεμίζουν τῷρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἔξαιρέσῃ κανεὶς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναούς, ἡ πόλις δὲν ἀτοτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς οἰκίσκους. Τὸ πλέον ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δενδροφυτευμένη ἀγορά, γῦρο ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διός, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τείχη, ποὺ νὰ τὴν ζώνουν γῦρο καὶ νὰ τὴν προφυλάττουν. «Τείχη διὰ τὴν Σπάρτην ἥσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν της!». Ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἀρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναικες καὶ μικρὰ παιδία. Ὄλοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἐχει ἔλθει ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ μάχη ἥρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ φέρῃ τὴν εἰδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγῆκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ὀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἔτσι

ὅλοι μαζὶ ὠρμοῦσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἔνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

“Οταν αἱ ἀντίπαλοι ὁμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

“Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, δ ὅποιος ἐπήγαινε πρὸς βιορᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ο δρόμος αὐτὸς κατέβαινεν εἰς τὸν Εὔρωταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἔχανετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνά.

“Οταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὅχθην τοῦ Εὔρωτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστᾶν. Ο Πλατανιστᾶς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὔρωτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὡρισμένην ἕορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρὶς δύπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἄλλα τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἔχθροὺς τὴν ὕδραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

“Η Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε νίοι τῆς εἶχαν ἀγωνισθῆ εἰς τὸν Πλατανιστᾶν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

“Εστράφη τότε καὶ ἔκοιταξε πρὸς νότον. “Εξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο δὲ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιά τῆς εἶχαν μαστιγωθῆ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Είχαν δύμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῆ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἂς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἂς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγάς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθη ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὁφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιά της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγείλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ο ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταῦγέτου. Ἡ σκιὰ τοῦ μεγάλου ὅγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικόν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὁρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνῃ τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. “Οταν δύμως ἀναγνωρίζῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ δοποῖος βεβαίως εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιά.... λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάξει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν,... καὶ τὰ πέντε μου παιδιά;....

— Ἐφονεύθησαν!

— Ἡλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὁργισμένη. Αὐτὸ περιμένω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης;

— Νίκη! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ κεφάλι, εἶπε μὲν περηφάνειαν:

— Τώρα δέχομαι μὲν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου!

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἐτρεγενεῖ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἥσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ τοὺς ἀναγγείλῃ τὸ χαρούσυνον δύγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργά εἰς τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ εἶναι φόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὔρωτα νὰ φαίνωνται ἀσημένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν της εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παιδιά συνέχιζαν ἀκόμη τὰς δρμητικάς των ἐπιθέσεις καὶ τὸν κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παιδιά της, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν ὑπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἥθελε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ πέντε παιδιά της νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί.

Ἐτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾶ.

Ἀμέσως δημοσιεύει τὸν συλλογισμόν της μὲ τὴν ἔξῆς σκέψιν: «Ἀλλ᾽ ἀφοῦ ἐσώθη ἀπὸ τὸν κίνδυνον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον; Μήπως διὰ τὴν Σπάρτην δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνιζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην; Ο σκοπὸς λοιπὸν τῆς ζωῆς των ἔχει πραγματοποιηθῆ».

Ἐτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν της, διότι δὲν εἶναι μόνον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα.

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

K. Ρωμαίος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

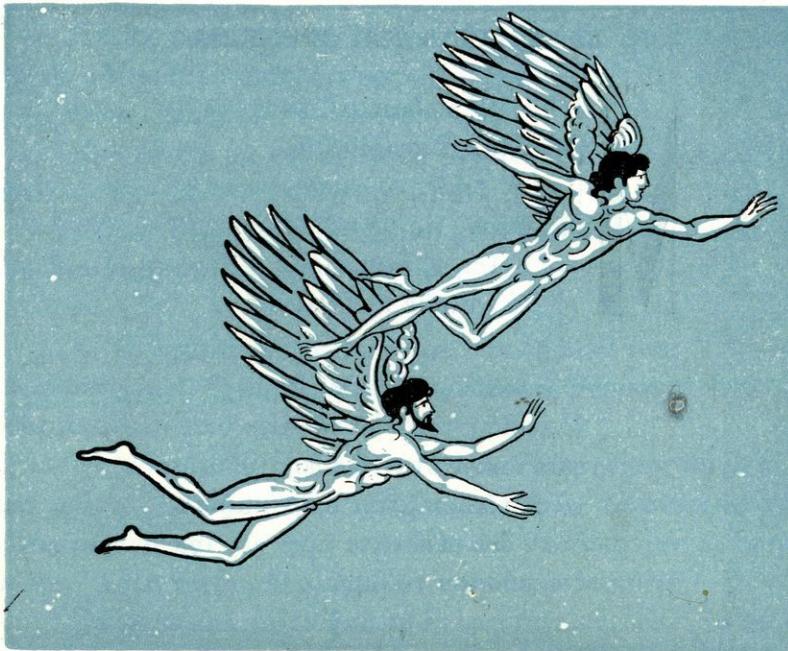
MΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάξτε τὰ παιδιά σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα.
Νὰ φέρουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χείλη τ' ὄνομά σας,
τὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἔνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νάναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

Ἐτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἔχθροι καὶ ἔνοι.
Κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιά
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ στόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη!

Σπύρος Ματσούνας

64 Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὃποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἔξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἄφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλα ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἓνα καλὸν τεχνίτην. ~~Χ~~Ἐστειλε λοιπὸν πλοιὸν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἔκεινου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱόν του, τὸν Ἰκαρὸν.

Ο Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἴσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῆς δσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἔξοδεύσῃς ὅσα χρήματα χρειάζεσαι. Ὄρκεῖ τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὀραιότερα καὶ τὰ πλουσιώτερα, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ο Δαίδαλος ἥρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς ὅλην καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὠραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλάς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακάς, μὲ ναούς... Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ώς μία ὡχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον.^Φ Ο Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσον φιδωτούς, ὥστε, ὅστις εἰσῆρχετο ἔκει μέσα, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἔξελθῃ χωρὶς ὀδηγόν.^Χ

Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τὸν Μινώταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ δοποῖον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ δοποῖοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον.

Ο Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσαν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἥθιέλησε να ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῆ τὸν ἔνον τόπον καὶ διεγάλω του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ο Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἔχθρούς του ὅμοια φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος.

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἥδυνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς δοπίας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τοὺς ὕμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱόν του ἄλλο ἐν ζεῦγος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωΐ, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ πετάξουν. Ὁ Δαιδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱόν του τὰς συμβουλάς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως:

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησιν καὶ ἐπιμονήν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξίδιόν μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾶς, μήτε πολὺ χαμηλά. Μή βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθήσεις ἐμέ.

‘Ο Ἰκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλάς. Ἡνοιξαν τότε τὰς πτέρυγάς των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἐμπρός μὲ δύναμιν. Τί χαρά! Εἶχαν σωθῆ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητήν των πατρίδα.}

‘Ο Ἰκαρος ὅμως, ὑστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμονήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ γρήγορα. ‘Ο ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερὰ ἐν πρὸς ἔξεκολλούσαν καὶ μετ’ ὀλίγον ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ πιπτῇ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχῆς Δαιδαλος δὲν ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱόν του. Κατέβη τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὃπου εἶδε τὸ πτῶμά του. Τὸ ἔθαψεν ἔκει μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας, ἔξηκολούθησε τὸ ταξίδιόν του πικραμένος.

‘Οταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν διὰ τὴν σωτηρίαν του. ‘Ἄλλ’ ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

‘Η νῆσος, ὃπου ἐτάφη ὁ Ἰκαρος, ὧνομάσθη ἔκτοτε Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἔκεινη, ὃπου ἐπνίγη, ὧνομάσθη Ἰκάριον πέλαγος.

65. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΜΙΔΑ

| Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ δοῦλος
ἔλεγετο Μίδας. Ἡτο δὲ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου.
Δὲν ἦτο δῆμος εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἥθελε
νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα. | 2

“Οταν ἐβασίλευεν δὲ ἡλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα
εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— “Ἄχ καὶ νὰ ἥσαν δῆλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ
τὸ χρυσάφι αὐτὸν νὰ ἥτο δῆλον ἴδιον μου!...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν δούλιαν ἡγάπα δσον καὶ
τὸν χρυσόν. Ἐκείνη δῆμος ἡγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε
τόσον ἔκαμνεν δραίας ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν
πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν :

— “Αν ἥσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον
θὰ ἥξιςαν !

ΧΜίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ
παλατίου του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θη-
σαυρούς του. ΞΕξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἕνα ἔνον, ὁ
δοῦλος ἐκοίταζε μὲν θαυμασμόν. Τὸν ἥκουσε δὲ νὰ λέγῃ :

— Τί πλουσία καὶ χρυσοστόλιστος αἴθουσα ! Ἐδῶ μέσα
καὶ αὐτὸς δὲ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲν εὐχαρίστησιν ΉΕύτυχισμέ-
νε βασιλεῦ, ποὺ τίποτε δὲν σου λείπει...

— “Ἐχεις λάθος ! εἴπε μὲ στεναγμὸν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ
δοῦλον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ δοῦλον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδία
σου ; ἐρωτᾷ δὲ ξένος.

— Θέλω δὲ, τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι ! ἀποκρίνεται
ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγης σοβαρά ! εἴπεν δὲ ξένος. Ἐγὼ

είμαι εἰς ἀπὸ τοὺς θεούς, τὸν διόποιον ἔχεις πολὺ εὐχαριστήσει. Ἡλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω δ, τι μοῦ ζητήσῃς. Εἰπέ μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ;

— Θέλω δ, τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἴπε πάλιν δ Μίδας.

— Ας γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὔριον τὸ πρωῒ δ, τι καὶ ἀν ἐγγίζης θὰ γίνεται χρυσός.

“Ολην τὴν νύκτα δ φιλάργυρος βασιλεὺς δὲν ἔκοιμήθη. Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἔξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίζῃ ἡ ἀνατολή, ἔσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. “Ο, τι ἥγγιζεν μὲ τὰς χεῖράς του ἐγίνετο χρυσός.

Τρελλὸς ἀπὸ τὴν χαράν του, κατέβη εἰς τὸν αῆπον. Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, δσα καὶ ἀν ἥγγιζεν, εύθυνς ἐγίνοντο δλόχρυσα.

“Απὸ τὸν αῆπον δ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.

“Υστερα ἀπὸ δλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τραπεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἴπεν:

— “Ω, τι ἄσχημα λουλούδια! Καμμίαν γλυκεῖαν εύωδίαν δὲν ἔχουν!

— Δὲν ἥξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμέν! τῆς λέγει ὁ πατήρ της.

·Αλλὰ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ δ, τι ἥγγιζεν ἐγίνετο χρυσός;

Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, ποὺ ἔπαθε, καὶ ἤρχισε νὰ φωνάζῃ:

— Δυστυχία μου! Πῶς θὰ ζήσω τώρα;

— Τί ἔχεις πατέρα μου; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

“Ηνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἥγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του δλόχουσσον ἀγαλμα.

‘Ο Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἥρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ:

*Ἀκριβῇ μου κόρη, ἔγδο μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. ΖΑς ἦτο δυνατὸν νὰ σὲ ἵδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἂς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. ~~ΧΩ~~

Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ἔνος καὶ τοῦ λέγει:

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδία σου δὲν ἔχει παραδοθῆ δλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾶς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, δτι ἔμαθες τώρα, δτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερὸν καὶ νὰ φαντίσῃς δσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουν πάλιν δπως ἥσαν πρότερον.

“Ετρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἔρραντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἔρραντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τὸνς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ δποῖον εἶχεν ἔγγισει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεύς. “Ολα ἔγιναν δπως ἥσαν καὶ πρίν.

~~Αγ.~~ Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τὸν μικροὺς ἔγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς:

— Τὰ ξανθά σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι. ~~ΧΩΡ~~

Κατὰ Ι. Σαραντίδην.

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ο Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἱλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.^{TAI}

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ο εἰς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατρίς του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἥτο τότε ὁ Διονύσιος.

Ὕποδε τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. Ὅταν ἐμελλεῖ νὰ γίνῃ ἡ ἔκτελεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας, καὶ γὰ τοῦ ἐπιτροπῆς νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. Ἐδιδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμωνα.

Ο Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἀν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

Ο Διονύσιος ἔξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. Ἔπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἀδειαν. Τοιουτορόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων. ΧΥΑΥ

Ο Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἀλλὰ καθ' ὅδον τὸν εὗρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἥ δοπιά παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἐνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν δοπιάν ἥτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἔνεκα τούτου ἥτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἔκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ ὕρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἔκτελεσιν. Τέλος, ἀπελπισθείς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλην λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατώρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὅχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ο ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὕρας.

Ο τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἔνεφανίσθη δ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὁργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὅδηγηθῇ δ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτίσεως διεκρίνετο. Ὅλοι ἔκπληκτοι παρετήρουν αὐτὸν εὔθυμον νὰ προτρέπῃ τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι δ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δήμιοι ἀμέσως ἡρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο γὰρ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἥγανάκτει, ὅταν αἴφνης ἀκούεται μία φωνή :

— Σταθῆτε ! Σταθῆτε !

“Ολοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὅποιον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲν ἔκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δήμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ο Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, φίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τραχῆλον του, ἐγῷ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φύλοι ἀσπάζονται δε εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλήθους καὶ δάκρυα συμπαθείας φέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων.

Ο τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἔρχομόν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Αφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παρακλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατά I. Σαφαντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. Ὄταν αὐτὴ ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον, ἡρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπειτε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, διτὶ τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθοqmήτως θυσιασθῆ κάποιος ἔξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλος, συναισθάνομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμὸν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθοqmήτως τὴν

ζωὴν της διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸῦ ὑψοῦ αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου της δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα της.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἥμελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην της, ἔωρταζον ἔκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἕορτήν, τὴν δροίαν ἐκάλεσαν Ἀγραύλεια. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρωΐδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ δροίου δλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὀρκίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουν μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους της.

Ίδοù καὶ ὁ ὄρκος τῶν νέων:

« Δὲν θέλω ποτὲ καταισχύνει τὰ δπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείψει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὄσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τὸν φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὑπειθής εἰς τῆς πατρίδος τὸν νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἀς εἶναι μάρτυρες τούτων »

Κατὰ Λέοντα Μελάν

68. Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΔΡΟΥ

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Εθνικῆς μας ἑορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε:

Χ Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιά, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς Χ Οταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς, εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἥπερίουν καὶ τὰς Ἀθήνας Χ Ο δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἃν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Χ Ο Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του Χ 2

Οθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἔχθρων. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἥλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληγώθη καιρίως. Τοιουτορόπως κατώρθωσε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου. Χ

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικὸς ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἦ ἐπιτυχία των ἔματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεγώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναὶ ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιά μου, ἐπόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, που εἴχε γίνει προηγουμένως.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

69. ΔΟΞΑ

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγήν !
Δόξα στὰ ὅπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν !

Μ' ἐκείνων τὴν χρυσῆν σοφίαν,
μὲ τούτων τὴν ἀγίαν δόμην,
νέαν ἃς πλάσωμε ἴστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμή.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἴν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορώνα
κι ἀθανασίας ἀσπασμός.

Ἀριστομένης Προβελέγγιος

70. ΧΟ ΚΡΟΙΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ο Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὡστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη.^χ Υπερηφανευόμενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυρούς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.^χ

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

Ο Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἦθελον θαμβώσει τοὺς ὄφθαλμούς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πιστού τούτου Ἑλ-

ληνος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγήν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροί του, ἡρώτησε τὸν Ἑλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ο Σόλων ἀπεκρίθη, δτι ἐγνώρισεν τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὅποιος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέθρηψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ο Κροῖσος δυσαρεστηθείς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἡρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἐὰν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργείους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικήν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρόση τὴν γοαῖαν μητέρα των ἀξιέπαινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἀλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ο ὑπερήφανος Κροῖσος, ὁργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἴπε πρός αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὃ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς;

Ο Σόλων, ὁ ὅποιος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, δτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει γὰ τὸρηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του ~~καὶ~~ Εὐδαιμονίαν δὲ ἀληθῶς εἶναι ἔκεινος, ὁ ὅποιος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του ~~καὶ~~ Διότι διὰ τοῦ ἀνθρώπου διμοιάζει πρός τοὺς ἀγῶνας. ~~καὶ~~ Οπως, πρὸν τελειώσῃ δ ἀγών, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιουτορόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του ~~καὶ~~

~~καὶ~~ Οι σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ελλάδος.

ΧΗ ύπεροφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου ἔσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν.
Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροῖσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κῦρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τὸνς θησαυρούς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐγώπιόν του.

ΧΟ σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

'Αλλ' ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τὸν λόγους τοῦ Σόλωνὸς καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρίς:

— Σόλων!, Σόλων!, Σόλων!

'Ο Κῦρος τότε ἡρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ή ὁ ἄνθρωπος, τὸν δποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο.

'Ο Κροῖσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τὸν σοφὸν λόγους, τὸν δποίους ἀπὸ τὸν "Ελληνα ἐκεῖνον εἶχεν ἀκούσει. 'Ο Κῦρος συνησθάνθη δλην τὴν δρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ή ὁδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίωνε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχήσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροῖσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωήν.

Τοιουτορόπως δ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἔσωφροντε.

Κατὰ Λέοντα Μελάν

71. ΦΙΛΟΣΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμη ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἑλληνικός. Οἱ πέριξ ὅμως βάρβαροι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἡμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἔντειχος χοησμόν :

| «Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίζετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῆτε ». |

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ιέρᾳν ὁδὸν καὶ ἐφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἡρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Παρετήρουν νὰ εὑροῦν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἀνθρώπον νὰ τοὺς χαιρετήσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἀν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χοησμός.

Κατὰ τύχην, ἔκεινην τὴν στιγμὴν ἵστατο εἰς τὴν θύραν οἰκίας του ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας του καὶ τοὺς ἐφλόγισε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἔχάρησαν πολύ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν δόποιαν ἥλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνη βασιλεύς των.

Τοιουτοτρόπως δὲ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὁραίας Ἑλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

Ἄνθρακαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, δτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἤδυνατο νὰ γίνη τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἔξωριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

^{τορκ} Ἡ ἔξορία αὕτη ἐλέγετο ἔξοστρακισμός, ἐγίνετο δὲ κατὰ τὸν ἔξῆς τρόπον. ~~XX2~~

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἐν τεμάχιον κεράμου, τὸ δποῖον ἐλέγετο ὁστράκον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν δποῖον ἥθελον νὰ ἔξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἕνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, δ ὁποῖος ἦτο φραγμένος γῦρο μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὁστράκων, τὰ δποῖα ἐπρεπε νὰ φυάνουν εἰς ἔξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνη δ ἔξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἔξωριζον τὰ ὁ-

νόματα έκάστου καὶ ἔξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὅποίου τὸ ὄνομα
ἥτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὅστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἔξορίας του εἶχε τὸ δι-
καίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

“Οταν ἐπόρειτο νὰ ἔξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστεί-
δης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὅποιος
ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀριστείδην τὸ ὅστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε
νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα «Ἀριστείδης».

‘Ο Ἀριστείδης τότε ἡπόρησε καὶ τὸν ἥρωτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην;

‘Ο χωρικὸς ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἄλλ
ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὄνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε,
ἀλλ’ ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὅστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν
εἰς τὸν χωρικόν.

~~Α~~ ^Χ ‘Ο Ἀριστείδης, ἐγῷ ἔξωρίσθη, δὲν ἐκράτησε μῆσος
ἐναντίον τῆς πατρόλος του. “Οταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθή-
νας, ὑψώσε τὰς χειράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

~~Ω~~ ^Χ — Εὕχομαι ἡ πατρίς μου νὰ είναι τόσον εὐτυχής, ὥστε
ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου. ~~Χ~~

Κατὰ I. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἐζη εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἔνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος.[¶] Οὔτε γονεῖς εἶχεν οὔτε συγγενεῖς οὔτε κανὲν κτῆμα. χαρ

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἔνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουσε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνη μαθητής του. Ἄλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἐποέει νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον;

Ἐνῷ εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάξῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἔνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἔγινε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιουτορόπως, ὑγιῆς καὶ φαιδρός, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπῆν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνῶριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάξῃ καὶ ἡπόρουν ποῦ εὔρισκε τὰ νοήματα. Υπωπτεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὔρισκε χρήματα μὲ ὅχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἡλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις; ἡρώτησαν οἱ δικασταί.

— Αντλῶ νερὸν τὴν νύκτα εἰς ἔνα κηπουρόν, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω. |

“Οτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. Ἡθέλον δὲ νὰ ἀγταμείψουν αὐτόν, ἀλλ’ ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάξῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ X. Παπαμᾶρκον

14

74. Η ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΑΥΣΑΝΙΟΥ

~~X~~ Μετὰ τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἔλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Παυσανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. ~~X~~ Εξεδίωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηψυχόνθη εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐκυρίευσε τὸ Βυζάντιον, ὃπου ἥχμαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας. ~~X~~ ^{αλ.}

~~X~~ Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Παυσανίας τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων. ~~X~~ ^{αλ.}

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Παυσανίου, ὁ ὅποιος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἴδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνη γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς.

Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰγμαλότους, ἰσχυρισθεὶς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. Μὲ τὴν ἐπιστολὴν ἐξήτει τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Παυσανίου καὶ ἤρχισε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Παυσανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης.

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγαν εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Παυσανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καὶ, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδεῖξεις, ἡθωφώθη.

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθωφώσιν του δὲν ἡθέλησεν διὰ Παυσανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῇ ται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς δποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χειρας τῶν ἐφόρων, οἵ δποῖοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ο Παυσανίας δμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἴκετης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν δποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρεσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιουτοτρόπως διὰ Παυσανίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις δλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Παυσανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθεσε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ο φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἀσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ.[¶] Ελεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἰναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἀνθρωπὸν ἐνάρετον. [¶] Αὐτοὶ

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθληταὶ καὶ οἱ ἀοιδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἥδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

νγείας, ήμεις δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὁρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

~~Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν δὲ οὐδεὶς οὐδεποτε.~~ Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν δὲ οὐδεὶς οὐδεποτε.

Εἶναι ~~ἄτοπον~~, ἔλεγεν ἀκόμη δὲ Διογένης, ἐνῷ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεόν νὰ μᾶς δίδῃ ὑγείαν, ήμεις νὰ πράττωμεν πᾶν δὲ τι εἰς τὴν ὑγείαν ἀντιβαίνει. ~~ΧΑΙΡΕΤΙΣΤΙΚΟΝ~~

Οταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου δὲ Ἀλέξανδρος ἔξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον δὲ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἄλλος δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπῆγεν δὲ οὐδεὶς πρόδος συνάντησίν του. Εὗρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἔξηπλωμένον καὶ ἡλιαζόμενον.

— Εἴμαι δὲ Ἀλέξανδρος, δὲ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἴμαι δὲ Διογένης, ἀπαντᾷ δὲ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σου κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν δὲ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μου ζητήσῃς;

— Εγω, ἀποκρίνεται δὲ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μου ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὔτῃ εἶναι ή μόνη χάρις, τὴν δύοιαν σου ζητῶ.

— Ο Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε:

— Αν δὲν ἥμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἥμην Διογένης.

Κατὰ Λέοντα Μελάνη

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

× Μεταξύ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ διοῖα ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικῶτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τά πάθη του, παρὰ τοὺς ἔχθρούς του. *ἐρ.* Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σφέζόμεθα ἀπὸ πλῆθος κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὅντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς. *χρατ.*

× Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράννων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν. *χρατ.*

"Οταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκνοίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἀδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστελλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἀρτοποιούς της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, διὰ τοιουτορόπως ἥθελεν εὐχαριστήσει τὸν εὔεργέτην της.

’Αλλ’ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὕτε τὰ ὠραῖα φαγητὰ τῆς Ἀδας ἐγενέτο οὕτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέχθη. Εἶπεν, διὰ πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκε πρὸς αὐτὸν ὁ παιδαγωγός του Λεωνίδας. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωτεῖνός του περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ δρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῷ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἵππικοῦ του διὰ μέσου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς κατάδιωξιν τοῦ Δαρείου, βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἵππεῖς του ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν μερικούς Μακεδόνας, οἵ διοῖοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ. Οἱ Μακεδόνες, διὰν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑποφέρῃ ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πίῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ διὰν ἔστρεψε τοὺς ὄφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἵππεῖς του καὶ παρετήρησεν, διὰ τὸ ὕδωρ δὲν ἔθαρκεῖ δι’ ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίσῃ εἰς τὰ διψῶντα κχεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν, διὰ δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πίνῃ, οἱ δὲ Μακεδόνες του νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἔθαύμασαν οἱ στρατιῶται του καὶ, ἐνθουσιασμέντες διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ τοὺς κόπους καὶ, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἔφωναξαν:

Ἐμπρός. ‘Υπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὕτε δίψαν οὕτε κόπους αἰσθανόμεθα. ’Αλλ’ οὕτε διὰ εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

77. ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΛΕΟΝΤΟΣ

¶ Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχήν, δοῦλός τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἔνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ο δοῦλος δὲν ἦδυνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν. χ1

¶ Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβῃ εἰς ἓν δάσος, μέσα εἰς ἓν βαθὺ σπήλαιον. χ2

×'Ενῷ ἦτο ἐκεὶ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἰς λέων. χ3

—'Αλλοίμονον! Εἴμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ῳδός ἀπὸ τὸν τρόμον του. χ4

'Ο λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθεῖαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλήσιασεν, ἐστάθη, ὑψώσε τὸν ἔνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ο τρόμος, ὁ δποῖος κατέλαβε τώρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε. Καὶ ἐσιώπησεν.

'Άλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Εξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἥρχισε νὰ λείχῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

'Ο Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἔξήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἔξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἔξήγαγεν, αἷμα πολὺ ἥρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγῆν, ἡ δποία ἐσχηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ο Ἀνδροκλῆς ἔπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν δποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἄπο τότε δὲ λέων ἡγάπησε πολὺ τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἔξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἄρνια καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῷα, τὰ δέποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἐπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲν αὐτὸν ἔκοιματο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι διμοῦ. Ἄλλὰ μίαν ἡμέραν δὲ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ φίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἡ ναγκασμένος νὰ ἔξερχηται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφὴν εἰς τὸ δάσος.

¶ Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπον δὲ Ἀνδροκλῆς. ¶ Άλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῷ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ φίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ φιμῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ. ¶

¶ Οταν ἦλθεν ἡ ὁρισμένη ἡμέρα, διὰ νὰ φιμῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲν κιγκλίδας. ¶ Ο δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ’ ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ δραμῷ κατ’ ἐπάνω του ἔνας φοβερὸς λέων μὲν λύσσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἥρχισε νὰ λείχῃ τὰς χειράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ διοῖου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἔθωπευσεν.

“Ολοι οι ἄνθρωποι, οι διοῖοι μὲ περιέργειαν πολλὴν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείχῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολύ.

Ο βασιλεύς, ὁ ὀποῖος ἦτο παρών, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολύ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἢν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὗρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπῆλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὡς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνητίθησαν πάλιν ἐκεῖ.

Ολοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ο βασιλεύς, ὁ ὀποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχήν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

Ο Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὄφθαλμοὺς ηὔχαριστησε τὸν βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὀποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸν λέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἡτο πλέον ἐλεύθερος. Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγεῖτο τὴν ἴστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιουτορόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὖτυχής.

Κατὰ X. Παπαμᾶρκον

78. Η ΚΡΑΤΗΣΙΚΛΕΙΑ

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἡναγκάσθη δι' αὐτὸ δ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ο Πτολεμαῖος ὑπεσχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν δρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ως δομήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ο Κλεομένης ἐδίσταζε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γραῖαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Άλλ' ἡ πρόδει τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιᾶτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν:

—Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ δπου ἀλλοῦ καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλε το τάγματα, πρὸν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῷ, ἀν μείνη ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληρώθη δη, δι τὸ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως δ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγραψε τότε ἡ γραῖα εἰς τὸν υἱόν της:

« Κάμε δ, τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γραίας καὶ μερικῶν παιδαρίων ».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατρίαν.

Στέλιος Σπεργάντσας

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, ποὺ πρωτοσπείρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῆ.

Ἐσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὡρα
μᾶς γίνατε δόδηγοι.

Σὰν ἥσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέργετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβοιμε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιὰ σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χείλη μας ὑμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μᾶς
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δικῇ μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Δροσίνης

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1 Η Προχθὲς ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραίαν ἐκδρομῆν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν. *X' AY^{oP}.*

‘Ο κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιά! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερα ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἰδέτε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποὺ βλέπετε. Ἐλάτε μαζί μου.

Ἐφόρεσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτια του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἡκολουθήσαμεν καὶ ήμεῖς.

2. Ὁταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἴπε νὰ σταθῶμεν δίλγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν δποῖον ἐκρέμαντο αἱ μέλισσαι.

Αἱ μέλισσαι ὥρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἥδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπὶς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτευον καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἔζαλίσθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἔνα κομμάτι σβουνιὰ ἀναμένην.

‘Ο κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὀλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἔκει, δπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθίσαμεν κάτω ἀπὸ ἔνα μεγάλον δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ή μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς έξαιγώνους ὁπάς, αἱ ὅποιαι ἦσαν γεμάται ἀπὸ μέλι.

3. — Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἡρώτησεν δὲ Χρῖστος.

^{Ἐν} Καὶ ὁ κύριος Κώστας ἀπεκρίθη:

~~Ἄλλο~~ Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἔνα μελίσσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν.^{Ἐν} Τὸ κάθε μελίσσι ἔχει τὴν βασίλισσάν του. Ή βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ δποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἔως πενήντα χιλιάδας.~~Ἄλλα~~ Γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγὰ διαφορετικά. Απὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέαι βασίλισσαι. Ετσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ο τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι’ αὐτὸ δταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει· πηγαίνει ἀλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιιεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρωΐ. Εφυγεν ἀπὸ ἐν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μὲ τὴν συντροφιάν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἴδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

“Ηλιε μου,
εβγα, ηλιε μου,
ποὺ κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δῶσέ μας,
ηλιε μου, ηλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τὸ ἄγκαθι,
φέξε ὅς τοῦ γιαλοῦ τά βάθη.

Τὸ νεού,
φέξε, ηλιε μου,
νὰ τρέχῃ καὶ νὰ λάμπῃ,
νὰ μοσχοβιοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσοίλιε μου,
τὴ γῆ μὲ χαμούήλι,
δῶσε μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ηλιε μου, ηλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας.

«Παιδικὰ τραγούδια»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἡμην δώδεκα ἐτῶν, δταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, δ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἐν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, δπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

2. Ὡτὸς Ἀπόλυτος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, δτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ δλα τὰ ἄλλα δένδρα.

3. Τὴν πρωῖαν, δταν ἔξυπνησα, ἥκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ:

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

4. Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, δς εἶναι ἡ καρδιὰ τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἥθελον;

5. Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπεν ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιά μικρούλια ; ἡρώ τησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς ἑνὸς κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, δμοιοι μὲ τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

— Εἶναι κουκουλόσπορος, μοῦ ἔξήγησεν ἡ θεία μου. Ὁλίγον ἔβαλα, πολὺ δὲ λιγόν. Θὰ ίδῃς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν δμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ - ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῆ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ δποῖα ἡ θεία μου εἶχε κατασκεύσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει μὲ ἐφημερίδας. Ἔρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἔως δτου νὰ φίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἥδη φαγωθῆ. Καὶ ἥκουνες ἔνα θόρυβον ἀδιάκοπον, δμοιον μὲ ἔκεινον τὸν δποῖον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ἔηρα φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ώς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἔξήγησεν ἡ θεία μου. Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αισθάνονται τὸν ἑαυτόν των στενοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἄλλασσον. Θ' ἄλλαξον τρεῖς φοράς ἀκόμη. Ὅστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουκούλι.

? 09. A

3X "Επειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, δὴ ἡ οἰκογένεια εὔρισκε το εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν δσον ἥδυνάμην.^{θρ} Αἴ καλαμωταὶ εἶχον γίνει ἔξ. Ὁ θείος ἔκοπτεν ὁλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ήμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα δλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς.²⁹ Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. "Ηρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον δ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγίνετο πέντε ἔως ἕξ φοράς τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφήρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαράς.

¶ Οἱ μεταξοσκώληκες ἔξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλήν των, ὡς νὰ ἔζητουν κάτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρείκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βιουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἔνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ἔντα, τὰ δοπιὰ ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτὰς ἔως τὴν ὁροφήν.

— Κάθισε τώρα εἰς ἔνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ ἴδου τί εἶδον. "Οσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἥρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλήν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἔκοιταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβργαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστὴν καὶ τὴν ἐπλεκεν δλόγυρά του. Ἐπλεκε τὸν μετάξινόν του πέπλον καὶ δλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο δλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς διμήλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαιίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μέταξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὑφαίνε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἥπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

— "Άν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο, θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικὰ, διὰ νὰ ἴδῃς.

Ἐκεῖνα, τὰ δόποια ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον δλαι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἔνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ δόποια ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἥλιου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

~~Τρόχ~~ Ως μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα. ~~Ορ~~

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἥλιθον οἱ ἔμποροι καὶ ἡγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδισαν καὶ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἔως ὀκτὼ χιλιάδας. ~~Χλ~~ Α₂

Οσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἔγνεθον[¶]. Απὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα. ~~ΑΙ.2~~

4.— Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε; ἡρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφὴν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλὰ. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἔνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἔνα - δυὸς ἀρνιά ἡ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμάται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ίδού πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

« Ή Πατρίδα μας » (Διασκευή)

Ανδρέας Καρκαβίτσας

Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
ποὺ μουρμουρίζουν τὰ νερά καὶ χύνονται καθάρια,
ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσῆ τ' ἀγέρι
καὶ χαιρετᾶ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταίρι - ταίρι,
ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λουζεται λευκὸ κι εὔτυχισμένο.

Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
καθώς φωλιὲς μικρῶν πουλιῶν, στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.

Ἐγει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχυα νὰ θερίσῃ,
ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴ κρύα βρύση
κι ἔρχεται κάθε χωρικὸς ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.

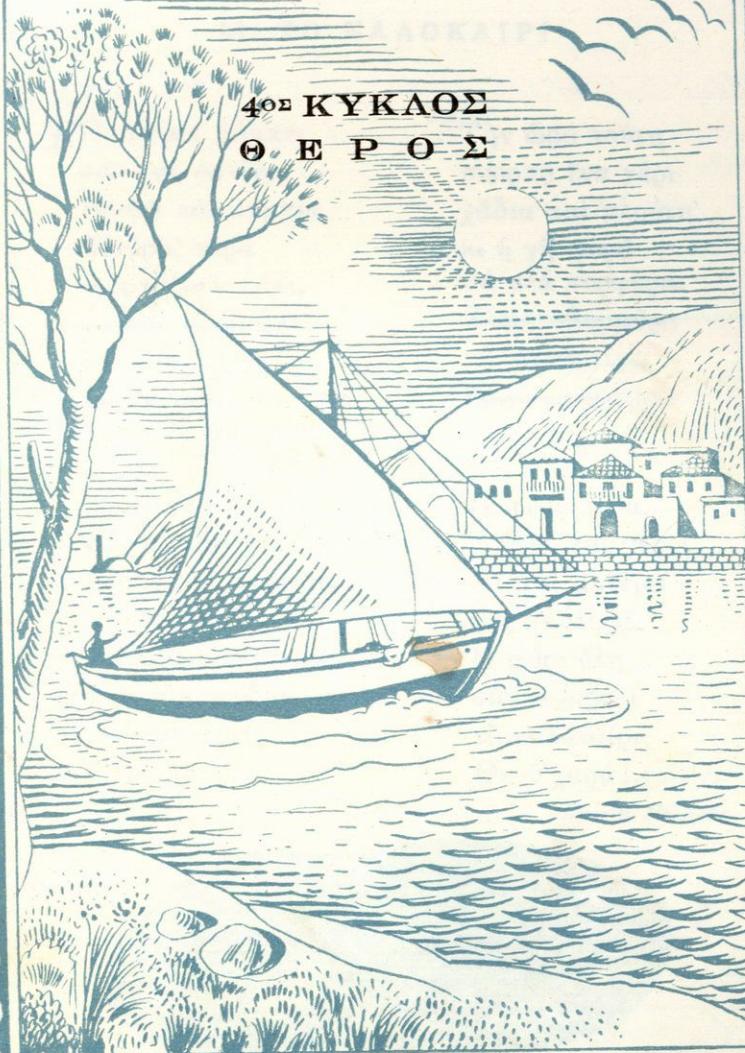
Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

*Ιωάννης Πολέμης

4ος ΚΥΚΛΟΣ
ΘΕΡΟΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πόλιτικής

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Αγρο.
Ο κόσμος λάμπει
σὰν ἔνα ἀστέρι.
Βουνά καὶ κάμποι,
δένδρα, νερά
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! *ηρ.*

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσος ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.
Παιδιὰ ἀγγελούδια
λένε τραγούδια
στὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! *χαν.*

3

Αγρο.
Τὴν ὥρα τούτη
σκορπῷ ἔνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα.
Ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! *ηρ.*

4

'Η φύσι πέρα,
ὦ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.
'Η φύσι ὅλη
σὰν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρά! *χαν.*

Κωστής Παλαμᾶς

85. Ο ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν Θεριστήν, δπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὑρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὄποιον ἐκάστην πρωΐαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἰναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἥλιου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ήμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ολος ὁ κάμπος εἶναι δλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὕτε ἐν ἀνθροΐς δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμη πρωΐ, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυς μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ωσὰν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμήν, αἱ ζωηραὶ θεριστριαι θερινίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἐχουν κατεβασμένην τὴν μανδήλαν ἔως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτεόδον δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπάρτα εἰς τὰς χεῖρας δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυς. Καὶ τὰ δεμάτια αυτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἔκει εἰς τὸν ἀγρόν, διμοιάζουν μὲ νεκρούς, οἱ ὄποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβριαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἴδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θεριστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἀνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορᾶς ἐβράχησαν ἔως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσην ἀγωνίαν ἔδοκιμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτρωμα ἔως σήμερον! Ἡ καρὰ των ὅμιων τώρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶνται δῆλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπερηφάνειαν τὰ δεμάτια σκορπισμένα εἰς τὸν ἄγρὸν καὶ συλλογίζονται, δτὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θ' ἀλωνίσουν τὸν σῖτον, θὺ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ θὺ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πόσον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει:

χ Θερίσετ’ ἀλωνίσετε,

δεματοκονβαλήσετε,

καὶ ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου

θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε. XAJ/2

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπόν, ποὺ θὰ ζυμώσῃ, θὰ κάμη τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιά της κόρη θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσιν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, ποὺ τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι καὶ τὰ καλὰ εἰς τὸ σπίτι.

χ Οἱ λιος, ἀργὰ - ἀργά, κλίνει ποδὸς τὴν δύσιν. Εὔχαριστος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ολαὶ αἱ οἰκογένειαι κατακλίνονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χαραυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ. XAJ/

·Αλέξανδρος Μωραΐτιδης

Στ' ἀλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.

Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασῆ περονῶντας ἡ ροκάνα·
πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.

Τὰ βόϊδια σέρονουν τὸ θεριό· ζευγαρωτὰ δεμένα,
καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόϊδια κυβερνῶντας,
ώραια ἀρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη.

Στὰ χεῖλη της δ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν’ ἡ βουκέντρα.

Ο νοικοκύρης τ' ἀλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασὶ στὸ γόνα,
κερνᾶ τοὺς ἔνους, ποὺ περνοῦν, καὶ κράζει τοὺς γειτόνους,
κι ἔνας λυράρης παιζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειά, κάθε φορὰ ποὺ πίνει.

Κι' ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυαρα στὰ οὐράνια ἀναπετῶντας
τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
γῦρο στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσῆ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.

Σωρὸς σιτάρι, ἀν καρτερῷ τοῦ μετρητῇ τὰ χέρια,
ποὺν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια.

Φτερὸ τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἡ ματιὰ τοῦ γέρου.

Ἄβρεγη κι ἄκαγη ἡ σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἀλώνι,
λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἡ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
χρονιάρα, τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

«Σχολικὴ Ἀνθολογία»

Γεώργιος Δρασίνης

(87). TO ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Χλθες, ήλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό του χέρι
σκόρπισε καλά. ὥρ.

Στὶς μυωτιὲς κρυμμένα ὀηδόνια
ψάλλουν λιγυρὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἔλαφορὰ πτερόα.

Τὰ μελίσσια μὲ φροντίδες
δῶ κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν. ΧΑΡ.

Εἰς τὸν κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τὸν λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εῦμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζηνήρος

88. Η ΚΟΙΛΑΣ ΤΩΝ ΤΕΜΠΩΝ

^{τάξις} Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς ὄφθαλμούς σου ἀπερίγραπτον κάλλος; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ ὕτα σου μουσικὴ γλυκυτάτη; ^{τάξις} Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδία σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιωτήσῃ καὶ τὰ χείλη σου θὰ φάλουν ὅμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως. ^{τάξις}

Ἄριστερά σου καταπίπτονταν ἀπότομοι τοῦ Ὄλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαι τῆς Ὀσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλάς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς δοποίας διαρρέει ὁ Πηνειός ποταμός.

Διὰ νὰ διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἀλλης ἄκρας θὰ περιπατῆς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὄδος φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὐτὴ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὀσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὄλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ του εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὄδου ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὅρη ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς σου· νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεγώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλαί.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἥρεμος ὁ Πηνειός κυλίει τὰ ρεύματά του ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν δοποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὅχθαι.

Ἄριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὄλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπόρασινα δένδρα, εἰς τὰ δοποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαι τῆς Ὀσσης εἶναι καταπόρασινοι. Εὔωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ωάκια διαυγῆ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.

Απὸ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Χατὰ τὴν πόρείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τοῦ τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἵτεων.

Ὥτοντος ὁφθαλμούς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασίνου χρώματος. ΧΥΑΠ.

Τὰ ὕδατά σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηγῶν. Ὁρ. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδῶν. Οἱ κορυδαλλὸς ἔκει καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶδος. ΧΩΑΙ.

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς "Οσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνειός νὰ φέγγει μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὑψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνῃ καὶ κάτωθεν ὁ Πηνειός νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἔκει, εἰς μίαν χαράδραν τῆς "Οσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὅποιον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῆς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔκεινο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἔνωνη τὰ φεύγατά του ὁ Πηνειός μὲ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὔμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθάυμαστον.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

89. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΕΞΥΠΝΑ

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωΐας ἀναγγείλουν, δτὶ πλησιάζει ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἥλιου, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἔξυπνῷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του πτερώματος. Τρίβει τὸ φάρμακος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετῷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορὰς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἔκεινην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου. Εὐθὺς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

*Ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἔξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέοευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλοτέρους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἥλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολύχρωμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελῳδικά των κελαδήματα.

‘Ο κορυδαλλὸς πετῷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνά. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανείς, δτὶ κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἥλιου καὶ ἡ αὔρα τῆς πρωΐας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὅποιος ἐδημιούργησε τόσον ὁραίαν τὴν ἀνατολήν.

*^χΗ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθηται ὅπισθεν ἐνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της.^φΟ σπίνος πετῷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εῦθυμον ᾠσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδών, δὲν δύναται κανεὶς νὰ ἀντιληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ διαυγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ἄσμά της.

Οἱ κάνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὔοσμον χλόην καὶ ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἀνθη βομβιοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίζει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δάσους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σείονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐντὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἴφνης ὅμως ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα φωνὴ δξιτάτη. Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ιέρακος, ὁ ὅποιος παρατηρεῖ ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἔκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλται τοῦ δάσους γίνονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τὸν κλάδους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιουτοτρόπως τὴν μελῳδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ ἀπότομος σιγή. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

Μετ’ ὅλιγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμὴ περνᾷ. Τὸ δρόνεον ἔξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὥραῖοι κάτοικοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητά των.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ (Διάσκεψή)

Θ. Μακροπούλου

90. Η ΠΡΩ·Ι·Α

Ό ήλιος τὰ βουνά χρυσώνει,
ήμερα λάμπει εὐειδής,
ύμνει τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ιδῆς.

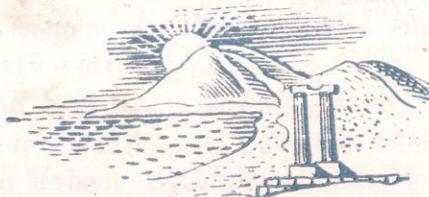
Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
"Ω! σήκω νὰ εὐχαριστήσῃς
Ἐκεῖνον, ποὺ μᾶς εύλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσῃς μελῳδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
σήκω νὰ πνεύσῃς εύωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Η ὥρα εἰν' εὐλογημένη·
δστις σηκώνεται πρωΐ,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παρασσόδες »

Hlias Tantaklidηs

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τὸ ἀγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στὴ φτέρι.

Κρούσταλλα γῆρο
νερά, ποὺ τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τὴν χλόην ἔχουν.

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τὸ ἀγέρι
σὰν τί νὰ λέγῃ,
τάχα ποιός ξέρει;

Κάτι ἀκούω
στὴν ἐξοχὴν
νὰ ψιθυρίζῃ
μιὰ προσευχή.

^τΑ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μὲ χίλια στόματα
λὲν τὰ λουλούδια!

Η φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, ποὺ δίνει
κάθε εὐλογία

«Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ» Α'

Συλβία Ρόδη

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἔνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπταν λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἔνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαίσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, διὶ τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιδῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεῶρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἥμηρα καὶ τὸν χαρακτῆρα μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἀνθρωπον, ἐπίθεσιν μὲ ξύλον, μὲ ὅπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἀλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μοῦ ἔκτύπησε μὲ τὸ φάρμακος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον φάρμακο, τὸ δποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἀν θέλετε, μὲ ἔκολάκευσεν. Ο καημένος δ σπουργίτης μοῦ ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνίκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἵκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ο σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἡτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν δποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπείχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ο σπουργίτης ἔξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλισιν. Ἀλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, δ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεύσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ δποῖον εἶχεν ἡδη καθαρισθῆ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὅλιγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάργως τὰ ψυχία. Ἐφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἐπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλήν, δισάν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψυχία εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου. Ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοικτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐπέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπῆδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψυχία, ἀνήσυχος διως πάντοτε καὶ ἐτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἔνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖον μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτά. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἄλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὕτε καὶ ἐγὼ ἡδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοικτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιοῦσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεδύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουν τὴν πρόσωπη τα καὶ ἀγαθότητα. Ἐκείνου, δ' ὅποιος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολάς του..

Ἄλλὰ δὲν ἥλθεν.

Ἐφημερίς « Ἀκρόπολις »

Ιωάννης Κορδυλάκης

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

21 Εἰς ἐν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατεσκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων. **22**

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοίξεως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζεῦγος πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ φάμφος, ὥσαν νὰ ἔχαιρετιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, διους ἔως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγηὸν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἤσαν εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυναταὶ κωδωνοκρουσίαι ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ:

— Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἥλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

δποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περικυλωθῆ ύπὸ τῶν φλογῶν. Τότε δὲ μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῆ. Αἱ φλόγες ἔξήρχοντο ἐκ τῶν παραθέρων καὶ ἡ στέγη ἥρχισε νὰ ἀναφλέγηται.

Ἐνῷ ὅμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ, τι ἦτο δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ δρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἡτο ἡ μῆτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν, οἱ ὄποιοι εύρισκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ τοὺς δποίους αἱ φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περικυλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μῆτηρ ἔντρομος πετᾶ πέριξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος δρμᾶ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἔξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὄποιον τοποθετεῖ εἰς τὴν φωλεάν ἐνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ δρμᾶ διὰ δευτέραν φορὰν ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὄποιαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δυναμώσει. Καὶ μετ' ὀλίγον ἔξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μῆτηρ δὲν ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς της. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλησίον τοῦ πρώτου καὶ δρμᾶ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν τὴν ἥρωϊκὴν μητέρα νὰ ἔξέρχεται. Ἄλλὰ δὲν ἔξῆλθε πλέον. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς της τοὺς δύο νεοσσούς της, οἱ δποῖοι ἐκαίοντο, καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά της τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Αριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευὴ)

‘Ο ‘Ελληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλύψεις του περὶ ζώνων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἔνα ζῷον, ἐὰν εἶναι εὔμορφον, ἐὰν λαλῇ εὔμορφα, ἐὰν ζῆ εὔμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῆ εἰς βάρος του.

‘Η πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ’ ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν δόπιαν κάμνει εἰς τὸν σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ δῆλα ταῦτα, δ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ώραιά :

 *Ποὺς ἥσουν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἥρθες τὸ πρωὶ βρεγμένη; δρ.*
—*Ημοννα πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Αὔγουστο σταφύλι.*

‘Επειδὴ δμως ἡ κουκουβάγια ζῆ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένο πουλὶ» διὰ τὸν ‘Ελληνικὸν λαόν. ‘Ἐν τούτοις δ Θεὸς δὲν ἔπλασε περισσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

‘Αμα βραδιάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίνῃ δ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, δ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἔνα δένδρον καὶ παραμονεύει. Τὰ μάτια της τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλῃ δ ποντικὸς ἢ δ σκαραβαῖος, τὸν πιρουνίζει, ὠσὰν νὰ τοὺς ἔχῃ ἐμπρόδεις εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ’ ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικοὺς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἔως δύομισυ χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά της.

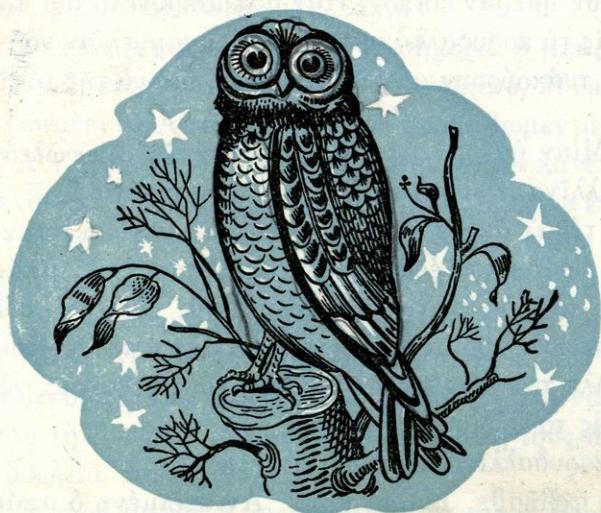
Καὶ ὅμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὅποῖς σφές εἰ ἐκατομμύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεὶς δὲν ἔσκεφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρώνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρήνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῆ τόσην λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνη συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνη πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ « ἕιρδον πτηνόν », ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ημερά»

Στέφανος Γρανίτσας

95. ΟΙ ΚΟΡΥΔΑΛΟΙ

1. Εἰς ἔνα ἀγρόν, ἐσπαզμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλίνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ’ αὐγὰ τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

Ἡσαν πολὺ εὔτυχισμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχυς. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιά, τὰ δποῖα περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὗρουν φωλεάς.

“Οταν ὅμως ἥρχισε νὰ μεστώνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἥρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἔφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἵ δποῖοι θὰ ἥρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ τῆς σκοτώσουν ἵσως τὰ μικρά της.

Κάθε ἡμέραν λοιπόν, δταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνε εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ, τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ, τι ἰδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἴπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, δταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλίνα εῦρε τὰ παιδιά της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἄκουσε, μητέρα, τῆς εἴπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἔδῶ. Σήμερα ἥκούσαμεν τὸν μπάρμπα-Θόδωρον, τὸν ἴδιοκτήτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ: «Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὔριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονας, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

“Η κορυδαλλίνα ἐγέλασε καὶ εἶπε:

— Μὴ φοβήσθε, παιδιά μου. “Αν περιμένῃ ὁ μπάρμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ήσυχίαν μας.

3. Τὸ ὅλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν ὄβην των καὶ ὅταν ἥλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὲ μακράν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα - Θόδωρος ἥλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε: « Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν ». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱόν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θείους του καὶ εἰς τοὺς ἔξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ τὸν θερισμόν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

— Ἐννοια σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανέλαβεν ἡ κορυδαλλῖνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἔξαδέλφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἴδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἥλθε σήμερα ὁ μπάρμπα - Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν : « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱόν του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἀκουσε, Χριστο ! Κάμε τί θὰ κάμης νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὔριον πρωῒ - πρωῒ πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἵδιοι τὸ θέρισμα ».

— Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλῖνα· διότι, ἅμα ἔνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμη μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένῃ τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται.

— Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλῖνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια τῆς καὶ ἔγινεν ἄφαντη.

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερά
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μᾶς φέρνει τὴν ἡμέραν.

Βαθμό, βαθμὸ
μ' ἔνα ρυθμὸ
ἀνέβῃ καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

Αλλὰ γιατί
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερὰ οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει;
Ἐχει φωλιὰ
κι ἔχει πουλιὰ
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, ποὺ τὰ σκέπει.

Οσο καλά
πούναι ψηλά,
χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
Μὲ συλλογὴ
καὶ μὲ στοργὴ
μαζεύει τὰ φτεράκια του
καὶ πᾶς νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
κάθε σκοπό,
πὸν ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
ξανθὸς κορυδαλλάκι !
Εὐλογητὸς
ἄς εἰν^τ Αὔτός,
πὸν στόλισε τὴν ἄνοιξι
μὲ σὰν ἐσὲ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗΣ

“Οταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἐν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἔξῆς: Ἄμα βαδίζῃ καὶ μὲ τὰ τέσσαρα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους: Τὴν πονηρίαν δμως αὐτήν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβά. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία: «Ἡ πονηρὴ ἀλεποῦ πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσαρα».

Οσφραίνεται τὴν παγίδα, δσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, δστε, ἔξαιρε τικῶς δι’ αὐτήν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιὰν. Διότι, ἀν εἶναι καινουργής, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἔκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον: Στήνουν ἐν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμη νὰ ὑποπτευθῇ, πῶς κάτι τῆς μαγειρεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουν τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστὴν γῦρο εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

“Οταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἀρνάκι, παρακολουθεῖ τὸν ποιμένα, τὸν πηγαίνει ἔως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἔως ὅτου κοιμηθῇ.

“Αν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἐν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾶ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἔως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγνοίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὅρνιθα, τὴν δόπιαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἀμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἀν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὁρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θάτην προδώσῃ.

“Οταν καταδιώκηται ἀπὸ σκύλλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. Ἀν ὁ σκύλλος τὴν φθάσῃ, φίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἀλλ’ ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἥδη ἀντίθετον στροφήν. Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα - δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεός δι’ ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἀμα ὁ ἀσβὸς σκάψῃ τὴν ἴδιαν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἔξης τρόπον:

“Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρόμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἀσβὸς τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὀπάς, ὁστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ ἀποκλεισθῇ. Κάθε ἔξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὁστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανεὶς δὲν τῆς ἡρωήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικοὺς ζωντανούς, ὅρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἔξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας πᾶς νὰ παραμονεύουν τὸ θήραμα, πᾶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πᾶς νὰ τὸ μεταφέρουν. "Οταν τελειώσῃ ἥ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὁρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πᾶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πᾶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πᾶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πᾶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πᾶς νὰ γελοῦν τοὺς βισκούς.

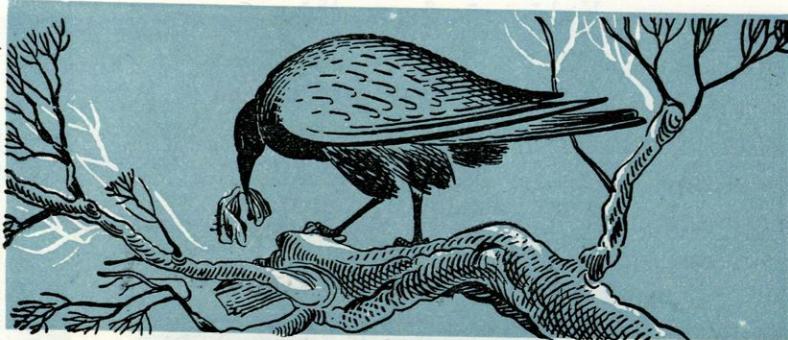
Πῶς γίνονται αἱ ἔξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριον, μᾶς τὸ λέγει ἔνας μῆθος:

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἐν βουνόν.

- Τί κάνομε ἐδῶ μάννα; τὴν ἡρώτησαν τὰ παιδιά της.
- Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἴπε.
- Μὰ ποῦ εἶναι ἥ φωτιά;
- Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε;
- Τότε ἐν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώναξε :
- Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπίθα ἀπὸ τὴν φωτιά !!
- Α, εῦγε, παιδί μου, ἐσὺ ἔξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴ δουλειά σου.

«Τὰ δύγρια καὶ τὰ ήμερα»

Στέφανος Γρανίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΣ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ φάρμακον εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἵσταται δολία,
τοὺς φάρμακας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἥ εὔωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττός
ὅ κόπος, μάτην ἥ σπουδή της!
Τί ψύσοι! Κι εἶναι πτερωτός
ὅ εὐτυχῆς ἴδιοκτήτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ.
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾷ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει:

— Καλῶς μᾶς ὥρισες ἐδῶ,
ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρης·
τρελλαίνομαι, δταν σὲ ἵδω.
Πόση κομψότης, πόση χάρις!

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας!
Τί κρῖμα! "Αν εἶχες καὶ φωνὴν
θὰ ἤσσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας!

— Φωνὴν δὲν ἔχω; νὰ χαθῆς!
(ἐντός του εἴπε). Θὰ σέ δεξώ·
περίμενε, νὰ τρελλαθῆς,
μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοιγεῖς
δυὸ τραχέα « κρᾶ! » ἐβγάζει
καὶ πάφ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
καὶ χάπ! ἡ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

· Ακόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνὸν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας:

— Μάθε, ὃ φίλτατον πουλί,
μάθε, ὃ ἄνθος τῶν κοράκων,
πὼς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικά »

· Αλέξανδρος Ραγκαβῆς

Γ' ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Από μικρὸς ὁ Ζώης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρως τῆς ζωῆς.
Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν — ἐκεῖ πέραν εἰς τὸ χωρίον τῆς
Ἡπείρου Γραμμένον — ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλή του μήτηρ. Τὸ
θέαμα τῆς ἔξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζώης δὲν τὸ
ἔλησμόνησε ποτέ. **×**

Ολίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητριὰ δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπωσε τὸν μικρὸν Ζώνην: Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὅμως ταγέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν έαυτόν του καὶ τὴν μητριὰν, τὴν δοπιάν δὲν ἥθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ. ×

— Εἶσαι ἀξιέπαινος, μικρέ μου Ζώη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν διερεύς, ποὺ βοηθεῖς τὴν μητριὰν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Ο Ζώης μὲ ἔνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν δι’ ἕδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἡγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητριᾶς.

“Ω! Ἡ το πολὺ δυστυχὴς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώη. Καὶ δι’ αὐτὸν εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὀνόματον «Πικροζώην».

Ἐπτὰ δλόκληρα ἔτη ὑπέμεινεν διὰ τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικον κακομεταχείρισιν τῆς μητριᾶς του. Ή ψυχή του εἶχεν ἐκχειλίσει ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εῦρῃ δλίγηην τροφὴν καὶ ἔνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν φάπισμα. Ή ἀδικία τὸν ἔπινεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἥνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἡκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου — ξυπόλυτος καὶ κακοενδεδυμένος — χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

¶ Αἴφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινήν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρός του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἡπειρωτικῆς πρωτευούσης.

Ἡ νῦν ἐπροχώρησεν. Ἔπειπε νὰ εὔρῃ ἔνα κατάλυμα. Τὰ ὄλιγα χρήματά του δύναται νὰ εἴχε δώσει εἰς τὴν μητριάν. Παρεκάλεσεν εἰς ἔνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, δύναται; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιὰ καὶ τέλος ἔξαπλώνεται εἰς τὸ πλατύ βάθον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἡμπόρει νὰ κοιμηθῇ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀγασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν:

— Καὶ Σύ, Χριστέ μου, ὅταν ἥσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλή Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σὲ σώσουν, Σὲ ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπῆς ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιά. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δός μου θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ἡ προσευχὴ αὐτὴ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὀρφανόν. Τέλος ὁ ὑπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

100.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

✗ Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Η μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροί, μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον δὲ μικρὸς Ζώης κοιμᾶται ἀκόμη. *χτ*

Αἴφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης — ὁ κύριος Χατζηνίκου — στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον! ψυλυρίζει. Ποιὸς ξέρει τὴν συμφοράν του καὶ τὸν πόνον του!

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔξυπνῷ δὲ Ζώης ἀποτόμως. Σηκώνεται. Τρίβει τοὺς ὄφυταλμούς του. Τάκτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκοδεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου; τὸν ἡρώτησε τότε ὁ πονετικὸς Ἡπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπηρέτας του καὶ τοὺς συνιστῷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί. Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσεύχεται καὶ διὰ τοὺς ἰδιούς του καὶ διὰ τὸ ἀγνωστὸν παιδί, τὸ δποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρέται εἰσάγουν τὸν Ζώην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλούτος! Ἄλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἀνθρωποι! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ τοῦ διμιοῦ μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῇ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἀφθονον ψωμί. Ο Ζώης πρώτην φορὰν ἀντικρύζει τόσην καλωσύνην.

Ἐκεῖνος δὲ μάγειρος, τί χρυσὸς ἀνθρωπος! Τὸν περιποιεῖται σὰν νὰ εἴναι υἱός του.

— Φάγε, Ζώη, τοῦ λέγει, γιατὶ ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

· Ο Ζώης ἐνθυμεῖται πῶς διῆλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν

τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

Ο Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρρος καὶ ἀπαντᾶ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἔρωτῷ.

Ο κύριος Χατζηνίκου ἀκούει μὲ προσοχὴν τὴν ἰστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Αφοῦ δὲ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνῃς ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθήσῃς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ο Ζώης δὲν δύναται νὰ διμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ο προστάτης τοῦ Ζώη διετήρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

Ο μικρὸς Ἡπειρώτης, ἀφοῦ ἔξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεῖ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται δὲ τοὺς μεγαλυτέρους, ἃς εἶναι ὑπηρέται. Καὶ φέρεται μὲ διακοιτικότητα, διὰ νὰ μὴ θέξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν διμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει δὲ μάγειρος.

‘Ο Ζώης διμοσίευτη.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου;

— Τὰ ἔμαθεν, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

‘Ο μικρός, δταν τοῦ ἔμενε καιρός, ἔμελέτα.

‘Εποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. ‘Ελλὰς ως κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

‘Ο Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὅποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἔξωφυλλον καὶ τὰς λέξεις: « Σταυρό, βοήθει! »

Πόσην χαρὰν ἥσθιανθη τὸ παιδί, δταν διὰ πρώτην φορὰν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἔκείνας λέξεις!

Μίαν νύκτα δούλησε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, δτι εὶς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. ‘Ο Ζώης ἔμελέτα καὶ ἔγραψεν. ‘Αντελήφθη δέ, δτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι’ αὐτὸν ἐσβῆσε τὸν λύχνον καὶ ἔγραψη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲν παρεφύλαξαν; ἐσκέφθη. Καὶ ἀν ἦτο τὸ ἀφεντικὸν καὶ μ’ ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύσῃ, τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην δούλησε τοῦ Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. “Ἐχω πληροφορηθῆ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σὲ συγχαίρω. Νομίζω λοιπόν, δτι πρέπει τώρα νὰ φύγης ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἔργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζησαι εἰς τὸ κατάστημα. ‘Εκεῖ θὰ σου μένῃ καιρός καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φορὰν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἴπῃ λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἔξαιρετικὴν προσοχήν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μανθάνει τὸν μηχανισμὸν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ζάπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

‘Ο κύριος Χατζηνίκου χαίρει διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

‘Ο νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὸν Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσην προστασίαν. ✓ A.v.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

‘Ολίγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἔξι Ίωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. ‘Ο πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιδεύει διὰ γουναρικὰ εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσην χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέψῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει:

— ‘Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζώην, τὸν ὃποῖον ἀντίκρυσες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἔμπρος εἰς τὴν θύραν τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον! ‘Ητο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εύρηκα δὲ τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι’ ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὁ, τι εἶμαι τώρα καὶ δέ, τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

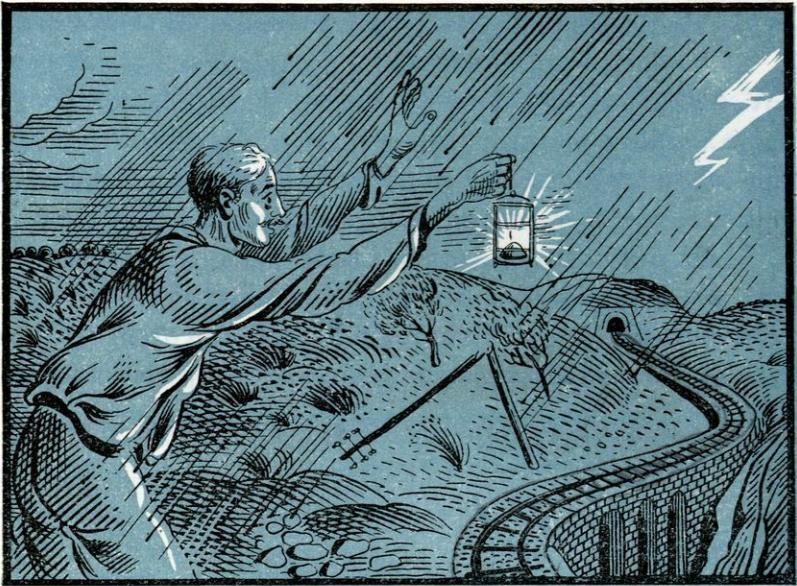
Μετ’ ὅλίγα ἔτη δικύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ διλόκληρος ἡ ἐπιχειρησις ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη· Πλοῦτος πολὺς, δὲ δόποις συνεχῶς ηὔξανε. Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τὸν δυστυχεῖς.

Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὁρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου, διὰ νὰ μάθουν γράμματα δσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ίδια μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν δὲ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι’ ἄλλους σκοπούς.

Αρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἔνα μεγάλον πρότυπον σχολείου εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲν ίδια του χρήματα τὰς πειρήμους τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἅγιου Ὁρούς καὶ τὴν Πατμιάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἀποροί. Στέλλει ἐπίσης χρήματα, διὰ νὰ ἔλευθερωθοῦν συμπατριῶται του ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἄγαπᾶ ίδιαιτέρως τὰ ὁρφανὰ καὶ στέλλει δι’ αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὁρφανὰ τοῦ Γραμμένου.

Ἐν δσφ ἔζη δι Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαισε νὰ εὔεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ δταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφῆκεν δλην του τὴν περιουσίαν—έκατὸν δγδοήκοντά τοεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ίδρυματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ζωὴ τοῦ Παιδιοῦ» (Διασκευὴ) Θ. Μακροπούλου

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. Χ' Όσοι έταξίδευσαν μὲ τὸν σιδηρόδρομον θὰ πάρετή-
ρησαν ἵσως, δτὶ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν γραμμῶν εἶναι
κτισμένα κατὰ διαστήματα μικρὰ παραπήγματα. Τὰ παρα-
πήγματα αὐτὰ λέγονται φυλάκια. Χ^{αρ}

Οἱ φύλακες, οἱ δποῖοι ζοῦν μέσα εἰς τὰ φυλάκια, ἔχουν
ώς μόνην των ἐργασίαν νὰ προσέχουν, ἀν εἶναι ἐν τάξει αἱ
γραμμαί. Ἔτσι κάθε ἡμέραν ὁ φύλαξ ἔξετάζει τὸ τμῆμα τῆς
σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὸ δποῖον εὑρίσκεται ἀνάμεσα εἰς
τὸ ἴδικόν του παράπτγμα καὶ εἰς τὸ παράπτγμα τοῦ ἄλλου
φύλακος, δ ὁ δποῖος εὑρίσκεται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ
ἴδικόν του.

"Αν εὔρῃ τὴν γραμμὴν ἐν τάξει, τότε τὴν ὕδραν, ποὺ πρό-
κειται νὰ περάσῃ τὸ τραῖνο, στέκει ἐμπρὸς εἰς τὸ παράπη-
γμά του, κρατῶν εἰς τὴν χειρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, ἀν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἔνα πράσινον φαναράκι, ἀν εἶναι νύκτα.

* Αν δημως εὔρῃ, δι τι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, ἀν ἔξαφνα ἔχῃ σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ ἀν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμήν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, δπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ δδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, δι τι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, δι τι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνη καταστροφὴ καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2 Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔξη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὄποιος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ξῆ δι καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἴδιαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἔκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εύσυνειδησίαν **XΛΑγ**

X Εκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ δλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυνον καταιγίδα. **ΧΟΡ**

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομεόδος καὶ ἔξεσπασε φοβερὰ θύελλα. * Εντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἔγινεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὄποιος εἰς τὸ πέρασμά του ἔξερριζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομμάτιασε τὸ σύρμα.

* Εκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἔξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεψε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπηγμά του, δταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἴδιαν στιγμὴν ἥσθιανθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὃστε ἐπεσε κατὰ γῆς.

X Ο κεραυνὸς εἶγε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμὰς καὶ τὰς διεσκόρπισε γῦρο. **X** Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιὰ καὶ ἐκάιετο ως μία λαμπάς. **ΧΟΡ**

— Θεέ μου, Θεέ μου! Τί θὰ γίνη τὸ τραῖνον! Θὰ χαθῇ

τόσος κόσμος! εἶπεν δὲ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρωψεν ἐν βλέμμα γῦρο του.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὅρθιος. Ἀπὸ μακρὰν ἡκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Οἱ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἑξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, δὲ ὁ ποῖος εἶχεν ἥδη σβήσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἐν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανὸν καὶ ὅρθιος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανὸν ὃσον ἥμπορει ὑψηλότερα.

Ἄλλεξιά του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ δῆλη του ἡ περιουσία. Ἄι φλόγες ἔξεργονται δῶς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα! Οἱ Καβούρης δύμας ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφήν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμάξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται δλοταχῶς.

— Νά! τώρα, ὅπου καὶ ἀν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνη κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος!, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ δύμας δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ δρόπον ἐφοβεῖτο δὲ καλὸς φύλαξ. Οἱ διέκρινε τὸν κόκκινον φανὸν καὶ ἥλαττωσε τὴν ταχύτητα. Η ἀμάξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος δύμας, ἔξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος.

Μὲ κόπους πολλοὺς δὲ ιατρός, δὲ ὁποῖος συνώδευε τὴν ἀμάξοστοιχίαν, κατώρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

101. | ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟΝ ΣΥΣΤΑΤΙΚΟΝ

χ "Ενας ἔμπορος εἶχε δημιουργεῖσαι τὰς ἐφημερίδας, ὅτι
ζητεῖ ὑπάλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη
τὸν ἔνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ^{τῶν}
αὐτοὺς τὸν ἔνα. χΩ' ΑΙΓ

"Ἐνας φίλος τοῦ ἔμπορου, ποὺ τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκο-
λευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογήν, τὸν ἡρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, ποὺ δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν
γράμμα, ἐνῷ δύο ἄλλοι εἶχαν ;

— Κάνεις λάθος, ἀπῆντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε
τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὅχι ἔνα. Πρῶτον ἐκαθά-
ρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ
ἔκλεισε τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. Ἐπειτα ἔδωσε
τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, ποὺ ἐμπῆκε κατόπιν, πρᾶγμα,
ποὺ φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. Ἐπίσης ἔβγαλε τὸ
καπέλλον του πρὸν νὰ μπῇ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν.
"Οταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρή-
γορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσκυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, ποὺ
ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῷ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς
δοπίους ἔκαμα τὸ ἵδιον, οὕτε κάνν ἐκινήθησαν.

— Ἀλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φί-
λος τοῦ ἔμπορου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἰδοὺ καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς
ἐπερίμενε τὴν σειράν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον
διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετίθησα, ὅτι τὰ
φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσω-
πον καθαρά. "Όλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνη-
θίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρὰ εἰς ὅσα
κολακευτικὰ γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμ-
ματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

— "Όχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου,
ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὀφέλιμον μά-
θημα, ποὺ ἔδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ!"

K. Ρωμαῖος

102. Η ΚΑΛΩΣΥΝΗ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ

1 X Μίαν ήμέραν δύο παιδιά έπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐμπρός ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ φα-

βδί του γέρων ἀσπρομάλλης. **X 2**

Τὴν στιγμὴν, ποὺ τὰ δύο παιδιὰ ἔφθάσαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἀνεμος δυνατὸς ἥρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακράν. Ὁ γέρων ἐλυπεῖτο πολύ, διότι δὲν ἡδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξετε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἡμπρόδῳ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ γάσω...

Τὰ δύο παιδιὰ δῆμως ἔκαμαν, δτὶ δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, ποὺ ὁ ἀνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν ἀμέ-

σως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένη νὰ τῷ εἴπῃ τίποτε δὲ γέρων, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασε τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

‘Ο γέρων συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἥδυνήθη νὰ τοῦ εἴπῃ: «Εὐχαριστῶ, μικρούλη μου». R.^{op.}

2. | Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδία καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, δτὶ κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ο διδάσκαλος ὅμως, δ ὅποιος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἔκεινον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καὶ, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἴπε:

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωΐ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου κάτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἔνας γέρων ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ο ἄνεμος, ποὺ ἔπνεε τὴν ὕδραν ἔκεινην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ο γέρων δὲν ἤμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζαν μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πίλουν. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι δ Σπύρος. Εὗγέ του! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικὸν καὶ καλόγνωμον παιδί.

“Ολα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ο Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνησαν ἀπὸ ἐντροπήν δὲν ἔτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμά των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἔκεινην καὶ νὰ τὰ καταπίῃ.

Κατὰ I. Σαραντίδην

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Χ Τὸ 1821 ἡ Κορήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. ^{Χ ορ}

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κορήτης ἐκινδύνευεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἔχθρων. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῷ οἱ Τούρκοι, οἱ δποῖοι ἐπήρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ τοῦτο

ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

ἘΠΛΗΣΙΟΝ τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἐν μέγα σπήλαιον.^{οφ.} Ἡ εἰσοδός του ἦτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἔχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Εκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν. ~~ΧΩΔΑΙ~~

Ἐπῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἔξεκίνησαν. Ἡσαν περίπου τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον σὲ μητέρες μὲ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γραῖαι καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μὲ ἐνδύματα καὶ ὅλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἡκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μὲ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολύτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ~~εἰνόσιους~~ οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὅπιστα, διὰ νὰ χαιρετήσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὅποιας ἴσως δὲν θὰ ἐπανέβλεπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπειχεν ἀπὸ τὸ χωρίον ἡμίσειαν ὥραν.^{*} τόσον ἀπειχον καὶ οἱ ἔχθροὶ ἀπὸ τὸ χωρίον.

ἘΠΛΗΣΙΑΖΟΝ νὰ φύγουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἴφνης ἀκούεται μία φωνή:

— "Ἄχ! τί ἔπαθα!"

"Ολοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἔχθροι. Ἡ φωνὴ ἦτο τοῦ Μανώλη, ἐνὸς νέου μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μὲ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρός, μόλις ἤκουσε τὴν φωνήν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἥρωτησεν:

— Τί ἔπαθες παιδί μου;

| — Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, ποὺ ἔτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας!

‘Η μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἔρωτᾶ:

— Καὶ τώρα, Μανώλη;

— Τώρα... ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταξε τὴν μητέρα του εἰς τὸν δόφθαλμούς, διὰ νὰ ἵδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἢ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω!

‘Ως ἥκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδία της ἐκτύπα δυνατά. ‘Ο κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. ‘Εως δτού φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τούρκοι θὰ ἴσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μή! ἐπανέλαβεν ἡ ταλαιπωρος μητέρα, ἡ δποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, δτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρων, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, δ, τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἀν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον τῆς γιὰ σένα.

‘Ο Μανώλης ἔτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν:

| — Ημπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωήν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας στὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου...

Καὶ ὡς νὰ ἡλεκτρίσθη ἀπὸ τοὺς ἰδίους του λόγους, ὕρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὕτε μίαν φορὰν νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. ‘Εφοβεῖτο μήπως δ, τι δὲν κατώρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι δόφθαλμοί τῆς μητέρας.

Χ Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκόλουθει μὲ τὸ βλέμμα τῆς τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ἀγώρ.

Ταχὺς ὡς χελιδῶν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπήδα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὁλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὅπιστο τὸν πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμὴ αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βῆματα ἀκόμη καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ίσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα δύμως, δτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοί της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν:

— Μανώλη μου! παιδί μου!

Οἱ ἔχθροι εἶχον εἰσέλθει ἥδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἔξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἡλπιζον, δτι θὰ εῦρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, δτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοί καὶ ἔξεσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ο Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἔχθρούς, ἤκουεν δύμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσῆλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχιὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἡσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος: « Θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου... ».

Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἔξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ δλην του τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἥσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, δτι χρόνια δλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν στι-

γυμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαινε νὰ τὸν βλέπῃ. Μόνη αὐτὴ
ἥκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε μιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν,
ἥκουε βογγητούς..., ἐνῷ οἱ ἄλλοι οὔτε ἥκουον οὔτε ἔβλεπον
τίποτε...

ΧΑίφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἥκουόσθησαν παντοῦ. Ὁ
Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακράν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς
ὅφθαλμούς της, διὰ νὰ βλέπῃ καλύτερα. **Χ**ΑΙΦΝΗΣ.

|Ἐνα « γειά σου, Μανώλη! » ἐξέφυγεν ἀπὸ δὲ τὰ στό-
ματα. « Ἡ Παναγία μαζί σου », ηύχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἥρχετο.

‘Αλλ’ ἵδουν θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι’ ὅλους, κεραυνὸς
διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰ-
κίας τοῦ χωρίου. Μετ’ ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον,
θὰ ἵδουν τὸν Μανώλην, θὰ ἵδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς.
Καὶ τότε;

“Ολοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ
ἡ μητέρα φαίνεται ώς νεκρά. ‘Αλλ’ ὁ Μανώλης πετᾶ, δὲν
πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, δτι ἡ θεία δύναμις τὸν
ἀθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. ‘Ο Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἥλθεν.

Τρέχουν δὲ οἱ εἰς τὸ Σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται
καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον.

« Οἱ Κρῆτές μου »

Ιωάννης Δαμβέρης

104. Ο ΚΑΛΟΣ ΘΕΟΣ

“Ολα τ’ ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
ὅταν δὲ καιρός τους φθάσῃ,
ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
μέσ’ στὰ φυλλωμένα δάση,
ὅλα δὲ καλὸς Θεός,
δὲ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
τ’ ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
τόσ’ ἀρνάκια χαϊδεμμένα,
ὅλα δὲ καλὸς Θεός,
δὲ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὃπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τὸ ἀστέρια μέσ’ στὴν κτίσι
ὅλα δὲ καλὸς Θεός,
δὲ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

Γι’ αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι δμορφὰ καὶ γερωσύνη,
ὅλα δὲ καλὸς Θεός,
δὲ καλὸς Θεός τὰ δίνει.

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὁρεινοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον τοῦ Ἱεροῦ Ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατάψυχον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμεν τὸν καταύλισμόν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἐπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γῦρο φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

“Οταν ἐτακτοποιήθῃ ὁ καταύλισμὸς καὶ δρίσθησαν καὶ σκοποί, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνά, συγκεντρωμένα εἰς τὸν κλώνους των, ἔφαλλον τὸν ἐσπερινόν των ὑμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιὰ τῆς πόλεως παρετήρουν ἔκπληκτα τὸ ὡραῖον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἔκει. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὄλοκληρον, ἔφαινετο σὰν κάτι τὸ ἀφημένον ἔκει ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχήν.

Αἴφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. Ὁλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ήτο μία νέα, μία πρωτοφανής ἐντύπωσις. Καὶ δλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἥσθιανθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντα τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαυμβὸν τρούλλον τῆς ἐκκλησίας!

— Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἥρχισεν ὁ ἑσπερινός. Ήμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἔσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἶς καλόγηρος ἦνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῷ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναὸν μέσα ἤκούετο:

Ἐδέλγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλῶν. Μαυρισμέναι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θείαν γαλήνην. Ἡσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα σταύρια. Εἰς τὰ ἄλλα σταύρια ἐκάθηντο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ο ϕαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἐφθαναν τὰ κελαδόματα τῶν πτηνῶν.

Ἄζφνης οἱ ϕάλται ἥρχισαν ἄλλον ϕαλμόν. Ιερὸν δέος ἔγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέρδαξα πρὸς Σέ εἰσάκουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγέναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἐσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν!

*Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
δις θυμίαμα ἐνώπιόν Σου*

ΤΕὰν κανεὶς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ,
θὰ ἔβλεπεν, δις πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

“Οταν ἐτελείωσεν ὁ Ἐσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπάσθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἥρχισεν ὁ ἄγιος ἡγούμενος:

— Παιδιά μου, καλῶς ἥλθατε. ‘Ο Κύρτος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. ‘Ο ιερὸς αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤκμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἔχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εῦρον ἔδω καταφύγιον, ἵδιως κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἴστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἀς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχάριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

“Οταν ἔξηλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὠδήγηγισε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς «ἔφιλευσεν».

Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμόν των. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πυκνὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη.

Θ. Μακρόπουλος

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
 τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
 Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
 μικροὶ καὶ μεγάλοι.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν!

Ἐν βλέψμα Του φθάνει
 τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
 καὶ μία πνοή Του
 τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν!

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
 Αὐτὸς μᾶς θεομαίνει,
 Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
 Αὐτὸς μᾶς εὑφραίνει.
 Αἰνεῖτε Αὐτόν!

Αὐτόν, τῆς ζωῆς μας
 τὸν θεῖον σπινθῆρα,
 Αὐτόν, τοῦ φωτός μας
 τὸν μόνον δοτῆρα,
 Αἰνεῖτε Αὐτόν!

«Τὰ παιδικὰ»

Άγγελος Βλάχος

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

Αγγελος Βιάχος
 ✗ Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
 φαιδρὰ πορτοκαλλέα,
 ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
 καὶ θάλλει ἡ ἐλαία;
 — "Ω! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς!" *op.*

— Ξεύρεις τὴν γῆν, ἥτις παντοῦ
 μὲ αἴματα ἔβάφη,
 δπου κοιλάδες καὶ βουνά
 εἶναι τυράννων τάφοι;
 — "Ω! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς!" *X 1' A v*

op.
 ✗ Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
 καὶ νέων ἡμιθέων·
 γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
 καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

— "Ω! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανείς·
 εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς!" *X 2' A v op.*

"Αγγελος Βιάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ἄγιος

Χ' Όλες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
πὸν ἀκουσα καὶ εἶδα.

Ἄλλὰ καμιὰ τόσο πολὺ^{Op.}
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴν γλυκειὰ Πατρίδα.^{Op.}

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἀν εἶναι αὐτὰ πολλά,
μ' ἔκεινη δὲν τ' ἀλλάξω.

Κι ἀν ἡ Πατρίδα τ' ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμιά δυνατή,
θυσία δὲν τρομάζω.^{Ag.} Σ

Ἄφήνω μάννα κι ἀδερφὲς
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφὲς
ὑψώνω τὴν σημαῖα.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιὰ τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Ἐδῶ εἰν' ἀνδρεῖα τὰ παιδιὰ
κι ἔχουνε σίδερο καρδιὰ
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾶ
κι ἔχθρούς θερίζει δυνατά,
γιὰ τὴ γλυκειὰ Πατρίδα!

Γεώργιος Βιζυηνός

109. Ο ΖΥΜΩΤΗΣ ΕΝΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΦΟΥΡΝΟΥ

1. Ἡ ίστορία, ποὺ θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἔνα πραγματικὸν ἐπεισόδιον, ποὺ ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἐνας νέος Ἑλλην ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζὶ μὲν ἔνα καλόγηρον. Ἐφθασαν εἰς ἔνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, ποὺ ἔχογησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ἔενοδοχεῖον.

Ἔτι ιδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτής τοῦ φούρνου.^ρ Ήτο ἔνας νέος ἀπὸ τὴν Ἡπειρον, μὲν ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνόν του στῆθος ἐφανέρωναν σῶμα ἀθλητικόν.^χ ~~π~~

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμήν, ὁ ζυμωτής ἐπλησίασε τὸν νέον ὅδοιπόρον καὶ τὸν ἥρωτησε:

- Ξεύρεις νὰ διαβάζῃς;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ερχεσαι μαζί μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι;
- Εύχαριστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτής τὸν ὠδήγησεν εἰς ἔνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, ποὺ ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φοῦρνον. Ἐκεῖ ἐκάθησαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἔνα μεγάλον πυκνόφυλλον δένδρου.

Τότε ὁ ζυμωτής ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἔνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, ποὺ τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ « φυλακτά ».

Τὸ παμπάλαιον ἔκεινο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεοραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

‘Ο νέος ὁδοιπόρος ἥρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸν ἐκεῖνον, ποὺ τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν Ἑλληνικὴν καρδίαν. “Υστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἰδῃ τὸν ἀκροατήν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτός! Τί εἶχε συμβῆ;

3. ‘Ο νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρός του σὰν κάποια ὅπτασία ὑπεράνθρωπος.

~~Χ~~Δὲν ἦτο πλέον δ ἀπλοϊκὸς ὑπηρέτης τοῦ φούρονου, ἄλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα.⁷ Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χείλη του ἔτρεμαν, ἐνῷ δάκρυα ἀφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.~~ΧΛΑΥ~~

— Πρώτην φορὰν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα; ἥρωτησε τὸν ζυμωτὴν δ ταξιδιώτης, γεμάτος ἐκπληξιν.

— “Οχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φορὰν, δταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἀνθρωποι, ποὺ γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει πάρα πολλὲς φορές.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτήν;

— Ναι, πάντοτε! ἀπεκρίθη δ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

“Υστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, δταν ἦ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἔβροντησε τὸ κλέφτικον καριοφύλλι, δ ζυμωτὴς τοῦ φούροναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατά του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον φωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιοτέραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἥρωϊκῆς του πατρίδος!

K. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

110. ΙΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Είς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὑρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὃ δποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἐνὸς γέροντος. Ὁ γέρων αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὀλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρός. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ήμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὅρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κῆπόν του. Ἀλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρός του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ο γέρων οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα γερο-Κωνσταντῆς, εἶναι ἀγωνιστὴς τοῦ 21.^{ορ} Επολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὁδυσσέα Ἀνδροῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἔκείνου. ¶

— Μίαν ήμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγήν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὁδυσσέως εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ἔκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἑλληνες δὲν ἤδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπόν, διὰ τὸν δποῖον κατέστρεφον ἔκεινο τὸ ὠραῖον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτὴ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὁδυσσέα.

‘Ο στρατηγός, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἵδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία - τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

^{Αγροπ.} Η πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγίνετο δπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ‘Ομήρου! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορὰς ἐξηρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμέλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Οταν ἐτελείωντο τὴν διμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὅπισθ απὸ τὰ ὁχυρώματα καὶ ὅ ἀγῶν ἐπανήρχεται σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἑλληνες νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν δποίαν ἐξήτουν. Μετ’ ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν: Οἱ Τούρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαιρας διὰ τὰ ὅπλα των, ἐξῆγον τὸν μόλυβδον, ὁ δποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξύ των.

Η ἀπάντησις αὐτῇ ἔφερε τοὺς Ἑλληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἐλληνικῆς δόξης. Ἐμειναν δλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλονται εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ δτι ἡσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ δσον μόλυβδον ἔχοντες.

Οἱ Τούρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἑλληνες ἐξηγόρασαν τὸ πολύτιμον ἔκεινο μνημεῖον μὲ τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἔχθρους βόλια, διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν.

^{Αγροπ.} Ο γέρο - Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον. ^{Φάληρος}

«Ἀγροτικαὶ ἐπιστολαὶ»

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευή Θ.Μ.)

111. | Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

“**Ητο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.**

Μίαν ήμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, διευθυντής ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲν ἔνα νέον μαθητήν. **Ἔτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν,** μὲν μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲν ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, δόποίαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ο διευθυντής, ὀφοῦ εἴπεν ὀλίγας λέξεις ἴδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινεν ἑκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ώς τρομαγμένον.

Τότε διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἴπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως :

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἕνας μικρὸς Ἑλλην, δόποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἐνδοξόν, ἡ δόποία ἐπὶ μακρὸν ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἄνδρας. Εοχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, δπού ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐώδιαζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλλέας. Ἀγαπᾶτέ το γε εἰς τρόπον ὡστε νὰ μὴ αἰσθάνεται, δτι εἶναι ἐδῶ ἔνος. Δείξατε εἰς αὐτόν, δτι ἔνα Ἑλληνόπουλον, εἰς δόπιονδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὗρῃ παντοῦ ἀδελφούς. **209.**

X. Ἀφοῦ εἴπεν αὐτὰ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μεγάλον χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὑρίσκονται τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώναξε τὸν Φιλόταν Ξάνθον, αὐτόν, δόποῖος ἐπαιρετε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

‘Ο Ξάνθος ἐσηκώθη. X. Αν.

— Ελα ἐδῶ, εἴπεν διδάσκαλος.

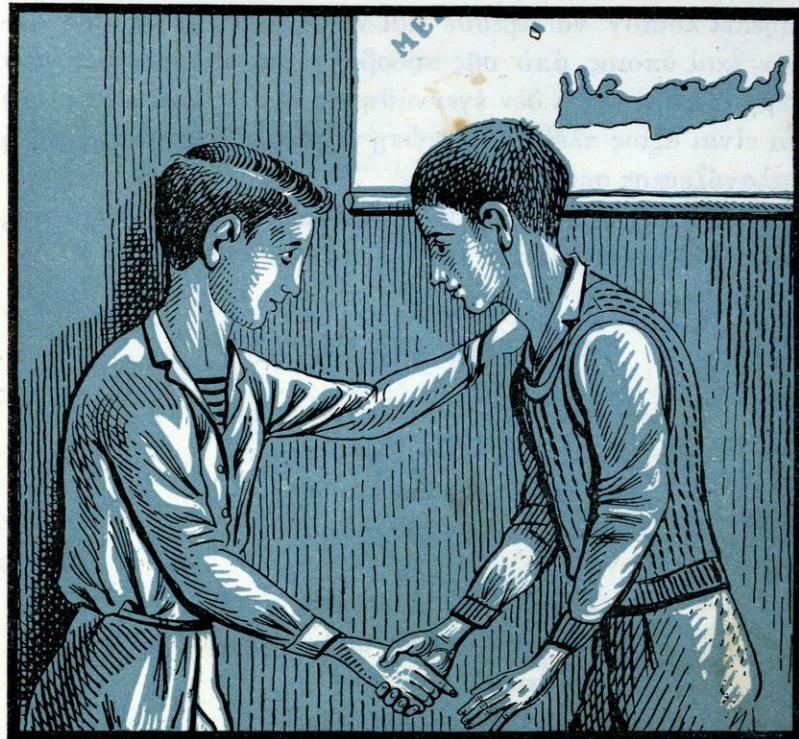
Ο Ξάνθος ἔξηλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἔδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

— Ως πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἰπεν δὲ διδάσκαλος, χαιρέτισε ἐξ ὄνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητήν σας. Δῶσε του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

Ο Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ μὲ φωνὴν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἥλθες !

Ο μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν δύοιαν τοῦ ἐπρότεινεν δὲ Ξάνθος. Ολοι ἔχειρος ρότησαν.

— Ἡσυχία! ἐφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν.

Ἐφαίνετο ὅμως καθαρά, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

Ο διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὀδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἔπειτα προσέθεσε :

— Προσέξατε εἰς ὅ, τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἔνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εύρισκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὡς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλὰς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Οτε ἡ Μακεδονία μας ἔκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς μας, Κρῆτες καὶ ἄλλοι Ἑλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρόπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· ^{οὕτως} καὶ δύοις ἀπὸ σᾶς προσβάλῃ δύποσδήποτε τὸν νέον συμμαθητήν, διότι δὲν ἔγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, δταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία. ~~X1A1~~

Οταν δ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, δλοι οἱ συμμαθηταί του τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

G. A. Mígas

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παιζουμε παιγνίδια πλιὸ
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολειὸ
δ νοῦς μας δὲν προσέχειν
ἄλλοῦ πετῷ καί τρέχειν.

Τρέχει σ' ἐσᾶς, σ' ἐσᾶς πετῷ
καὶ θαυμωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἰσαστε στρατιῶται.

Τί νὰ σᾶς ποῦμε! Δὲν μπορεῖ
ν' ἄλλαξον ξάφνου οἱ καιροί,
νὰ γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἔσεις οἱ ἄλλοι;

Καὶ νὰ μᾶς πάρουν στὸ στρατὸ
μὲ τὸ μουστάκι μας στριψτὸ
καὶ νὰ μᾶς ποῦν: «Ἐλάτε!
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε!».

Ἄγ! τώρα εἴμαστε παιδιά,
μὲ μιάν ἐλπίδα στὴν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σὰν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

Σὰν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροί
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι' ἔμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅτι τραγούδαγαν κι αὐτοί:
«Θὰ γίνουν τὰ παιδιά σας
πολὺ καλύτερά σας!».

Κωστῆς Παλαμᾶς

113 ΧΟ ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Ἐνδιώκειμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ο ἐλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἤγωνίζετο νὰ
ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ δποῖοι εἶχον εἰσβάλειεὶς αὐτήν. ~~ΧΑΛΛ~~

Ολύγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ
Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἐλληνικοῦ ἴππικοῦ ἐβάδιζε μὲ

βῆμα ἀργὸν εἰς ἔνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπινε προσεκτικὰ τὰ περίωρα.

Ὅτο δραία πρῶτα τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀποσπάσματος ἥσαν εἰς ἀξιωματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρός σιωπηλοί, ἕτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικὰς προφυλακάς.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἔνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὃ δοποῖς περιεστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἑτῶν, τὸ δοποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἔνα κλάδον, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν φάρδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἐν παράθυρον της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοί, ἀφοῦ ὑψώσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τὸν ἵππεταις, ἐπέταξε τὴν οάρδιν καὶ ἔβγαλε τὸν σκούφον του. Ἡτο εὔμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιὰ ξανθά. Ἡτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδήλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ; τὸ ἡρώτησεν ὁ ἀξιωματικός, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατί δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου;

— Δέν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμεινα ἐδῶ νὰ ἴδω τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τὸν Βουλγάρονς νὰ περάσουν; ἡρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

— "Οχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρες νὰ φανοῦν.

‘Ο ἀξιωματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καὶ, ἀφοῦ ἄφησε τὸν στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. ‘Αλλ’ ἡ στέγη ἦτο

χαμηλὴ καὶ τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρότερι ν' ἀναβῆ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν δὲξιωματικός. Καὶ κατέβη.

^{Ἀντίο} ΧΑροβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὅποιας ἡ κορυφὴ ἐσείστη ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Οἱ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἥρθησε τὸ παιδίον: ^{Χαροβῶς}

— Ἐχεις καλὰ μάτια, μικρέ;

— Ἐγώ; ἀπήντησεν δὲ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἕνα μίλι μακριά!

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῆς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου;

— Στὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου, ἐγώ; Σὲ μισὸ λεπτὸ εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσῃς νὰ μοῦ εἰπῆς τί θὰ ιδῆς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω; Ἄν φαίνωνται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βουλγαροὶ στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὅπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ!

— Τί ζητᾶς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά;

— Τί ζητῶ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε!

Ἐπειτα προσέθεσεν:

Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ! Ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας!... Εἶμαι Ἑλληνας.

— Καλά! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμὴ νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμόν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε δυνατός!... ἐφώναξεν δὲ ἀξιωματικός, ώς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

‘Ο μικρὸς ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανά του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν δὲ ἀξιωματικός, ἀγέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ώς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχὴ πρὸς τὰ ἐμπρός! ἐφώναξεν δὲ ἀξιωματικὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας. //

Ἐίς δὲ λίγας στιγμὰς δὲ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἔστηριχθεὶς εἰς χονδρὸν κλάδον. *Op.*

* * * Άλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἔπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλήν του, ἡ δοπία ἐφαίνετο ώς χρυσῆς. Ἀξιωματικὸς μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, ἐφώναξεν δὲ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἴδῃ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὅποιον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις; ἡρώτησεν δὲ ἀξιωματικός.

‘Ο μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλήν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὥστε να χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε :

— Δυὸς καβαλλαραίους στὸ δρόμο, ποὺ ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ’ ἑδῶ;

— Αρκετά, ώς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν;

— Οχι, ἔσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις; ἡρώτησεν δὲ ἀξιωματικὸς μετὰ μικρὰν σιωπήν. Κοίταξε δεξιά!

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιά. Ἐπειτα εἶπε :

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα εἰς τὰ δένδρα, κάτι λαμποκοπῆ, σὰν νὰ εἴναι λόγχες. //

- 'Ανθρώπους βλέπεις;
- "Οχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι μέσα εἰς τὰ στάχνα.
- Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁξὺ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὅπιστος ἀπὸ τὸ σπίτι.
- Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν δὲ ἀξιωματικός. Σὲ εἴδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.
- Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.
- Κατέβα... σοῦ λέγω.
- Μιὰ στιγμή... Ἐκεῖ κάτω δεξιά, βλέπω...
- Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερον ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.
- Θεέ μου! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.
- Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.
- Κατέβα ἀμέσως! ἐφώναξεν δὲ ἀξιωματικός δυνατὰ καὶ θυμωμένος.
- Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρο μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά;
- Αριστερά, ναί· ἀλλὰ κατέβα.
- Αριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῷ ἔσκυψε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πώς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία...
- Τοίτος σφυριγμὸς ἡκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ιδίαν στιγμὴν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεισε κατὰ γῆς.
- Κρῆμα! ἐκραύγασε προστρέχων δὲ ἀξιωματικός.
- Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στῆθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.
- X^ο Ο λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῷ δὲ ἀξιωματικὸς ἔκυψε καὶ ἤνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου.^ο Η σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεύμονα. X^ο 2 ΑΙ.

— Ἀπέθανεν! εἶπεν δὲ ἀξιωματικός.

— Οχι ζῆ, ἀπήντησεν δὲ λογίας.

— Α, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί! εἶπεν δὲ ἀξιωματικός. Θάρρος μικρέ μου!

‘Αλλ’ ἐνῷ ἔλεγε « θάρρος » καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδήλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγήν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὅφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἐμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

‘Ο ἀξιωματικὸς χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λογίας μὲ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιο παιδί! ἐπανέλαβε θλιβερὰ δὲ ἀξιωματικός. Κακόμοιο καὶ γενναῖο παιδί!

‘Επειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἥπλωσεν ὡς σάβιανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρόν. Τὸ κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

‘Ο λογίας ἐμάζευσε τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ φαρδί, τὸ ὄποιον ἐμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαγαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

‘Ἐμειναν δὲ λίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα δὲ ἀξιωματικὸς ἐστράφη πρὸς τὸν λογίαν καὶ τοῦ εἶπε:

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

‘Αφοῦ εἶπεν αὐτά, ἐστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε:

— Ἐπὶ τῶν ἵππων!

‘Ιππευσαν, καὶ τὸ τμῆμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

‘^{Ἀντρός} Μετ’ δὲ λίγας ὥρας δὲ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμάς... ^{Χορός}

Πρὸιν δύση ὁ ἥλιος, ὀλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἑλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἔχθροῦ. Επὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὅποιαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶτον τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἵππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ δρόποιον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμά του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαγανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

“Η εἰδῆσις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῆ καθ’ ὅλην τὴν γραμμήν. Ὁταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτῶμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικήν σημαίαν, ἔχαμήλωσαν τὰ γυμνὰ ἔιφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὄλανθισμένην ὅχθην τοῦ ουρακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζώνοι, οἱ δρόποιοι διήρχοντο ἀπ’ ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ’ αὐτοῦ.

Ἐίς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῆ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἔχαιρέτιζον:

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα! Μπράβο, ξανθὸς παλληκάρι!

“Ενας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στῆθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνὰ πόδια, εἰς τὸ αἷματωμένον στῆθος, εἰς τὴν ξανθήν του κεφαλήν. Καὶ αὐτὸ ἔκοιματο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὃς νὰ ἥσθιαντο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμὸύς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωήν του διὰ τὴν ἀγαπητήν του Μακεδονίαν.

Γ. Α. Μέγας (Διασκευὴ)

114. ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὅψι,
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἄπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ιερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὡς χαῖρε, Ἐλευθεριά !

Ἐκεῖ μέσα ἐκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἔνα στόμα ἐκαρτεροῦσες,
Ἐλα πάλι νὰ σου ἥπῃ.

Ἄργειε νά λθῃ ἐκείνη ή μέρα
και ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τά σκιαζε ή φοβέρα
και τὰ πλάκωνε ή σκλαβιά.

« "Α παντα»

Διονύσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ (ΤΑΣΣΟΥ)

**Επιμελητὴς ἐκδόσεως Z. ΚΩΤΣΙΚΗΣ (ἀπ. Δ. Σ. ΟΕΣΒ 10093/12,11,56)*

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ δργωμα, κατὰ Σπ. Μελάνι	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικὸν)	12
3. Στοὺς ἔλαιῶνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἔλια (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	27

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα) Ι. Πολέμη	29
10. Τὶ θὰ εἰπῆ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἐνας γέρος, ἔνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἐνα ἔλληνόπουλο, Τέλλου "Αγρα"	46
18. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ "Ἐβαλντ"	50
20. Ἐνα εὔεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μύδι καὶ δ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανδιά διηγεῖται τὴν ίστορίαν τῆς, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πεῦκος (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα) Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

	Σελίς
27. Στά κρύα καὶ στά χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιὰ (ποίημα) Μ. Στασινοπούλου	75

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. « ... Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη... », Π. Παπαχριστοδούλου ;	76
30. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	79
31. Παραδόσεις σχετικὲς μὲ τὴ θρησκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογὴ) Κ. Ρωμαίου	80
32. Ἀγιος Βασίλης (ποίημα) Σ. Σπεράντσα	82

C'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
34. Τὸ ρίξιμο τοῦ καρφίοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

D'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἔνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικὸν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	100
39. Ἐργασία (ποίημα) Γ. Μαρκορᾶ	101

E'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες στὴν ὥρᾳ τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμᾶρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλῃ	105
42. Ἡ τρογονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ**ΖΟΣ ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ**

44. Τῇλθε πάλιν ἀνοίξις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
--	-----

A'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἴσωπον	120
46. Ὁ λύγνος, κατὰ τὸν Αἴσωπον	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα) Ι. Πολέμη	122
48. Ἀετός καὶ ὄλωπτης, κατὰ τὸν Αἴσωπον	123
49. Δύο ἔχθροι, κατὰ τὸν Αἴσωπον	125
50. Ἐλαφός καὶ ἄμπελος	125
51. Δειλὸς κυνηγὸς καὶ ἔυλοκόπτος	126
52. Ἡ διπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἰστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὅνων	127

B'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στό χωριό (ποίημα) Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τάς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναῖο παλληκάρι (ποίημα) Τέλλου "Αγρα	137

C'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο « καλῶς ὠρισες » (ποίημα) Ι. Πολέμη	142

*D'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ**KAI ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

60. Πῶς ἔλαβον τὸ δνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα) Κ. Παλαμᾶς	146
62. Ὁλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεΐη	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ Θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖσος καὶ δόσλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἔξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεόνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Παυσανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
77. Εὔγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. Ἡ Κροτησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. "Υμνος τῶν Προγόνων (ποίημα) Γ. Δροσίνη	183

E'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μελίσσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγούδι τοῦ ἥλιου (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα) Ι. Πολέμη	191

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στούς ἔλαιωνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
2. Ἡ ἔλια (ποίημα) K. Παλαμᾶ	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα	21
4. Τὸ γενναῖον ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα	24
5. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	27
6. Ἡ Σημαία (ποίημα) I. Πολέμη.	29
7. Τὸ παράπονο τοῦ εὐζώνου, X. Κολιάτσου	33
8. Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγός, X. Κολιάτσου	43
9. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) S. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ "Εβαλντ	50
11. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ιστορία της, A. Κουρτίδη.	62
12. Ὁ πεύκος (ποίημα) Z. Παπαντωνίου	66
13. Χειμῶνας (ποίημα) A. Φωτιάδη.	69
14. Τὸ χιόνι	70
15. Στὰ κρύα καὶ στὰ χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
16. Χειμωνιά (ποίημα) M. Στασινοπούλου	75
17. Τὸ εύλογημένο καράβι (ποίημα) Z. Παπαντωνίου	89
18. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, A. Καρκαβίτσα	90
19. Ἔνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικὸν	95
20. Ἐλεμημοσύνη (ποίημα) A. Παράσχου	100
21. Ἐργασία (ποίημα) Γ. Μαρκορᾶ	101
22. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὁρὰ τοῦ κινδύνου, κατὰ X. Παπαμᾶρκον	102
23. Γοργόνα, S. Μυριβήλη	105
24. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) A. Παράσχου	113
25. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἴσωπον	120
26. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἴσωπον	121
27. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα) I. Πολέμη.	122
28. Ἀετός καὶ ὀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἴσωπον	123
29. Δύο ἔχθροι, κατὰ τὸν Αἴσωπον	125
30. Παιδικὴ Πασχαλιά, A. Παπαδιαμάντη	129
31. Πάσχα στὸ χωριό (ποίημα) N. Χατζηδάκη	133
32. Τὸ ναυτόπουλον, A. Κουρτίδη	138
33. Τὸ μόνο « καλῶς ὥρισες » (ποίημα) I. Πολέμη	142
34. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ A. Κουρτίδην	143
35. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα) K. Παλαμᾶ	146
36. Τὸ μελίσσι, κατὰ A. Κουρτίδην	184
37. Τὸ τραγούδι τοῦ ἥλιου (ποίημα) Z. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, A. Καρκαβίτσα	187

	Σελίς
39. Τὸ χωριό (ποίημα) Ι. Πολέμη	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμός, Α. Μωροστίθη	196
42. Στ' ἀλώνια (ποίημα) Γ. Δροσίνη	198
43. Οι κορυδαλλοί	212
44. Ὁ κορυδαλλός (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργη	236
47. Ἡ γῆ ή Ἐλληνις (ποίημα) Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικός, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδών, Γ. Α. Μέγα.	256
50. "Υμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ·	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΪΟΥ

1. Ἔνας γέρος, ἔνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
3. «... Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. Ἡ γένυνησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικές μὲ τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ (ἐκλογὴ) Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἀγιος Βασίλης (ποίημα) Σ. Σπεράντσα.	82
7. Ἐλαφός καὶ ὅμπελος	125
8. Δεῖλός κυνηγός καὶ ἔνλοκόπος	126
9. Ἡ ὁπερισκεψία καὶ ἡ λαιμαρφύια τιμωροῦνται	126
10. Ἰστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὅνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναιό παλληκάρι (ποίημα) Τέλλου Ἀγρα.	137
13. Ὄλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γιὰ τὴν γλυκεῖα Πατρίδα (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτής ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὅργωμα, κατά Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ὅμπελο (ποίημα δημοτικὸν)	12
3. Τὶ θὰ εἰπῃ σκλαβία, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ρίξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
6. Ἡλθε πάλιν ἄγνοις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ δ. Δασίδαλος, Σ. Δουφεξῆ	152

	Σελις
8. Η τιμωρία τοῦ Μίδα, κατά I. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φινήσας, κατά I. Σαραντίδην	158
10. Η θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατά Λ. Μελᾶν	161
11. Ο θάνατος τοῦ Κόδρου, κατά Λ. Μελᾶν	163
12. Δόξα (ποίημα) A. Προβελεγγίου	164
13. Ο Κροῖσος καὶ δύο Σόλων, κατά Λ. Μελᾶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ο Ἀριστείδης ἔξορίζεται, κατά I. Σαραντίδην	169
16. Ο Κλεανθης, κατά X. Παπαμᾶρκον	171
17. Η τιμωρία τοῦ Παισανίου, κατά I. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατά Λ. Μελᾶν	175
19. Η ἑγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατά Λ. Μελᾶν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατά X. Παπαμᾶρκον	179
21. Η Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Γ. Βιζηνοῦ	199
23. Η κοιλάς τῶν Τεμπών, κατά I. Σαραντίδην	200
24. Η καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατά I. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτοβρόχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
2. "Ενα 'Έλληνόπουλο, Τέλλους Ἀγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς κυρίου (ποίημα) Γ. Βιζηνοῦ	49
4. "Ενα εὔεργετικό ζῆσο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μύδι καὶ δύο ποντικώς, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Η προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἔξτηντῷ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Η πρωΐα (ποίημα) Η. Ταυταλίδη	204
11. Δροσίς (ποίημα) Συλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδύλακη	206
13. Φιλοστοργία Πελαργοῦ, Α. Κουρτίδη	208
14. Η κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Η διώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ διώπηξ (ποίημα) A. Ραγκαβῆ	219
17. Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ο καλός Θεός (ποίημα) Γ. Βιζηνοῦ	241
19. Εστερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἴνος (ποίημα) A. Βλάχου	245
21. Άι διηγήσεις τοῦ γερο - Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον, εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

‘Αντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.
Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸν διώκεται κατὰ τὰς διάταξεις τοῦ
δρόμου 7 τοῦ νόμου 1129 καὶ 15/21 Μαρτίου 1946 (‘Εφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Β', ΣΕΙΡΑ Β', 1958 (III) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 140.000

•Εκτύπωσις - βιβλιοδεσία Κοινωνοκαξίας Π. ΓΑΡΜΠΗ - Ι. ΓΚΟΥΦΑ & ΥΙΩΝ

ΝΑΞΟΣ

Αράνι

Παζινία

Φημιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

